

4 2008

ročník XIV

bulletin slovenskej advokácie

**Autorské práva
k počítačovým
programom** v oblasti
verejného obstarávania

**Úrok z omeškania
podľa Obchodného
zákonníka**

**K spoločnému
členstvu** v bytovom
družstve **a k zrušeniu
spoločného nájmu**

**Oprávnenia proku-
rátoru podať návrh**
na začatie konania
o neplatnosť prechodu
alebo prevodu majetku
štátu mimo privatizácie

**Neodvedenie dane
alebo
nezaplatenie dane**

AKTUÁLNE

- 2 **Čo (všetko) bráni vymáhateľnosti práva?**
JUDr. Juraj Ďurovčík
- 2 **Súhrnný trest a Ústava SR, Listina základných práv a slobôd, Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd**
JUDr. Stanislav Sojka
- 3 **Napište do bulletinu svoje názory a skúsenosti**

ODBORNÉ PRÍSPEVKY

- 4 **Autorské práva k počítačovým programom v oblasti verejného obstarávania**
JUDr. Andrea Moravčíková, PhD.
- 8 **Úrok z omeškania podľa Obchodného zákonníka (2. časť)**
JUDr. Andrea Tomlainová, PhD.
- 14 **K spoločnému členstvu v bytovom družstve a k zrušeniu spoločného nájmu**
Ad Vyporiadanie hodnoty členského podielu... (BSA 3/2008)
prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.
- 19 **Oprávnenia prokurátora podať návrh na začatie konania o neplatnosť prechodu alebo prevodu majetku štátu mimo privatizácie**
JUDr. Roman Hošovský
- 21 **Neodvedenie dane alebo nezaplatenie dane**
JUDr. Mgr. Jozef Majchrák
PaedDr. Mgr. Ivan Pecník
PhD., Ing. Mgr. Jana Pecníková
- 25 **Do vašej knižnice: Právna regulácia ingerencie orgánov verejnej moci do podnikania**
doc. JUDr. Milan Ďurica, PhD.
- 26 **Bulletin advokácie prináša**
JUDr. Juraj Ďurovčík

SAK & SPRÁVY

- 29 **Zo zasadnutia Predsedníctva SAK**
- 29 **Pýta(j)te sa predsedníctva**
- 30 **Chorvátska advokátska komora oslávila 140 rokov nezávislosti**
- 30 **Účastníci hospitácie v Nemecku sú vybratí**
- 31 **Informácia zo zasadnutia Stáleho výboru CCBE**
- 32 **Zmeny v zozname advokátov**
za obdobie od 16. februára do 15. marca 2008
- 32 **Zmeny v zozname advokátskych koncipientov**
za obdobie od 16. februára do 15. marca 2008

ZAÚJÍMAVOSTI

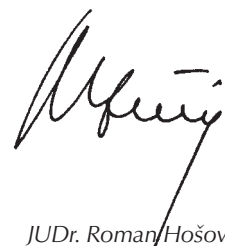
- 36 **Ako to bolo so zákonom o advokácii**
(O prijatí nového zákona o advokácii v roku 1990)
JUDr. Anton Blaha
- 38 **Šachový turnaj v Bratislave**

Chvála mladým

Najmä v čase promócií dostávam mnohé e-mailové žiadosti absolventov právnických fakúlt o prijatie do zamestnania. Rovnako prosebne sa na mňa obracajú moji priatelia, známi či sprostredkujúce osoby. Hoci už viac rokov z objektívnych i subjektívnych dôvodov neuvažujem o prijatí nových koncipientov do pracovného pomeru, predsa si s obľubou prečítam riadky v motivačných listoch mojich čerstvých kolegov. S určitou dávkou závidím obdivujem súčasnú úroveň a spôsobilosť absolventov práva, napríklad výborné študijné výsledky, znalosť najmenej jedného cudzieho jazyka často kombinovaná s dlhodobším pobytom v zahraničí alebo štúdiom v cudzine, otvorenosť Európe... Ovládanie modernej výpočtovej techniky, vodičský preukaz a iné zručnosti sú samozrejmosťou. Moje pozitívne skúsenosti s prácou koncipientov v našej kancelárii alebo získané počas advokátskych skúšok či v rámci pôsobenia v redakčnej rade Bulletinu slovenskej advokácie potvrdzujú, že nejde iba o bezobsažný súhrn vymyslených a účelových predností.

Viem. Nie všetci absolventi práva sú natoľko spôsobilí. Dnes študujú na právnických fakultách aj jednotlivci, ktorým chýba vzťah k právnickým disciplínam. Stáva sa, že niektorí sa na právnickú fakultu dostanú protekčne a stále im niekto pomáha. Uvedomujem si, že výučba na týchto školách, ktoré ani neviem poriadne spočítať, je ďaleko od ideálu... Som presvedčený, že nová generácia – aj napriek mínusom – je schopná urobiť generačný obrat vo všetkých právnických profesiách. Preto odpúšťam koncipientom, ak sa nevedia dostatočne orientovať v právnych vzťahoch, ktoré vznikli v minulosti. Nevedia napríklad pracovať s pozemkovou knihou, neovládajú uhorské obyčajové právo, ale ani „stredného Občana“ a právnu úpravu do roku 1992, a preto majú problémy aj s reštitúciami. Čo je to v porovnaní s našou generáciou, ktorá po absolvovaní fakulty ani nesnívala o počítači, internete, e-maile alebo mobile? Fax nahradil ďalekopis až v sedemdesiatych rokoch. Na čo nám slúžilo ovládanie cudzích jazykov, keď sme ich nemohli aplikovať v praxi a veľmi rýchlo sme ich zabudli?

Chvála mladým! Znalosť práva a zdokonaľovanie sa v ňom však nie je jediná hodnota, ktorá ako základný atribút patrí k právnickému povolaniu. Ja osobne zaraďujem na popredné miesto morálku a etiku.

JUDr. Roman Hošovský
člen Redakčnej rady
Bulletinu slovenskej advokácie

Čo (všetko) bráni vymáhateľnosti práva?

Oporou demokratického štátu je efektívny právny systém. Má nastoliť rovnosť, spravodlivosť, poriadok a právnu istotu spoločnosti. Pri hodnotení kvality a účinnosti právneho poriadku treba posudzovať predovšetkým skutočnosť, ako právo funguje a či jednotlivé subjekty sa môžu svojich práv pred súdmi a verejnými orgánmi domáčať riadne a včas. Ukazuje sa, že v praxi je to často inak a predpoklad sa odchyľuje od reality. Príčin, ktoré sťažujú uplatňovanie a vymožitelnosť práva je celý rad, pričom ich korene siahajú tak do oblasti tvorby, ako aj realizácie práva.

Ťažiskovým a opticky najviac vypuklým problémom je nesporné trvanie súdnych sporov. Ide o rôzne príehady v súdnom konaní, kde najmä dĺžka obchodných káuz je často neúmerná a neúnosná. V tejto súvislosti sa ponúka spomienka na bývalú štátnu arbitráž, ktorá rozhodovala hospodárske spory medzi socialistickými organizáciami a svoju činnosť vykonávala omnoho rýchlejšie a pohotovejšie, ako je to v súdnej praxi dnes. V prospech súdov a sudcov treba však objektívne uviesť, že pod ťarchou narastajúcej agendy sa nezriedka dostávajú do stavu rezignácie a bezmocnosti. Ak k tomu prirátame tlaky rezortného ministerstva, verejnosti, generačnú výmenu na súdoch a pod., dostaneme sa k hlavným dôvodom ich oslabeného fungovania a vymožitelnosti práva.

Popri príbehoch v súdnom konaní sú tu však aj ďalšie príčiny, ktoré tvoria prekážky uplatňovania práva. Patrí k nim okrem iného absencia komplexnosti, jednoduchosti a prehľadnosti právneho poriadku. Ako názorný príklad možno uviesť kódexy súkromného práva (Občiansky zákoník a Občiansky súdny poriadok), ktoré sú zaťažené desiatkami noviel a nálezov Ústavného súdu SR, čo sťažuje spoľahlivú orientáciu v základnom odvetví, akým súkromné právo nesporne je. Veľkým problémom sú najmä normy z oblasti daňového práva, sociálneho a zdravotného poistenia; vykazujú časté zmeny a doplnky, takže sa z nich postupne stáva ťažko prehľadný celok, s ktorým si občas nevedia rady nielen laici, ale aj odborní pracovníci a skúsení právnici.

Otáznou je niekedy aj technická stránka novelizácie právnych noriem. Stáva sa, že na označovanie jednotlivých ustanovení vyčerpá autor predpisu celú abecedu, potom prejde na zdvojenie písmen, pričom ani to už nemusí stačiť.

Oslabenie účinnosti práva podporujú aj právne predpisy obsahujúce vecné a formálne nedostatky, chyby, medzery a iné „biele miesta“, ktorých pôvod je už v normotvornom procese. Negatívnu úlohu zohráva tiež absencia spoločensky vyžadovaných noriem a neregulovanosť niektorých úsekov právnych vzťahov.

K dezinformácii o platnom právnom stave prispievajú občas redakčné oznámenia o oprave chýb textov predpisov, ktorých publikácia v zbirke zákonov spravidla ujde všeobecnej pozornosti. Ponosy na nedokonalú či chýbajúcu legislatívu ako brzdu uplatňovania práva sú teda v mnohých prípadoch opodstatnené a reálne.

No, nielen vadnosť a nevyváženosť stavu právnej reglementácie, ale aj inflácia právnych noriem patrí k faktorom, ktoré komplikujú orientáciu v procese poznávania a realizácie práva. Rast legislatívy ako reakciu na dynamiku spoločenských premien nemožno síce zastaviť, cieľom však je udržať ju v racionálnych medziach a nepripustiť vznik hypertrófie právnych predpisov. Jedným z regulačných nástrojov je najmä plán hlavných úloh vlády

obsahujúci program jej legislatívnych zámerov a aktivít. Nemalo by sa stávať, aby tento dokument zahŕňal normy, ktoré nie sú výsledkom dôkladných analýz o ich spoločenskej nevyhnutnosti a odôvodnenosti, ale bol výsledkom rôznych špekulatívnych úvah, ako sa v pláne úloh vlády zviditeľní množstvom navrhnutých predpisov.

K závažným činiteľom sťažujúcim vymáhateľnosť práva patrí cena s tým spojených procedúr. Ide najmä o náklady na poskytnutie právnych služieb zo strany profesionálnych právnikov a súdne poplatky. Zásada, že každý sa môže dovolať svojich práv na nezávislom a nestrannom súde alebo inom orgáne štátu tak naráža na finančnú bariéru, ktorej negatívny vplyv len čiastočne zmiernujú opatrenia o bezplatnej právnej pomoci a oslobodení od súdnych poplatkov (zákon č. 327/2005 Z. z., § 30 OSP a pod.). Trovy spojené so súdnym vymáhaním nárokov, vrátane trov právnej pomoci, nie sú vôbec malé a tvoria často prekážku uplatňovania práva aj v prípadoch, keď o výsledku súdneho konania a návratnosti s tým súvisiacich nákladov by neboli vážnejšie pochybnosti. Od ráda však neistota o trvaní a právoplatnom skončení sporu. Vo výhode sú v tomto prípade solventnejšie subjekty, ktoré s úhradou súvisiacich trov nemajú väčšie problémy.

Popri vonkajších prekážkach vymáhateľnosti práva existujú aj príčiny na strane tých, ktorí sa svojich práv a spravodlivosti domáhajú. Podľa klasickej poučky „*Vigilantibus iura (leges)...*“ je právo (zákon) pre bdelych, teda pre tých, ktorí si ho dokážu obhájiť a o svoje veci sa riadne postarať. To znamená, že nároky vymáhané v súdnom konaní majú riadne zdokumentované, preukázané a nepremlčané. Nedostatok uvedených základných predpokladov na strane oprávnených je garanciou a jedným z ďalších dôvodov nevyhnutnosti práva.

Záverom možno konštatovať, že prekážky spojené s uplatňovaním práva tvoria navzájom prepojenú množinu príčin a okolností. Redukovať existujúce problémy len na príehady v súdnom konaní by bolo zužovaním a zjednodušením reality. Pre les by sme nevideli stromy...

Tento diskusný príspevok by mal byť podnetom na podrobnejšie analýzy a kategorizáciu relevancie príčin, ktoré sú prekážkou efektívnej vymáhateľnosti práva.

JUDr. Juraj Ďurovčík
kancelária SAK

Súhrnný trest

a Ústava SR,

Listina základných práv a slobôd, Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd

Súhrnný trest je viacročnou neoddeliteľnou súčasťou trestných zákonov. Ustanovenia § 42 až 44 Trestného zákona (ďalej aj „TZ“) o súhrnnom treste boli prevzaté aj do nového Trestného zákona účinného od 1. januára 2006.

Na podstate súhrnného trestu sa nič nezmenilo ani v novom Trestnom zákone, keď podľa platných ustanovení súd uloží súhrnný trest, ak odsudzuje páchatela za trestný čin, ktorý spáchal skôr, ako bol súdom I. stupňa vyhlásený odsudzujúci rozsudok za

jeho iný trestný čin. Súd spolu s uložením súhrnného trestu zruší výrok o treste, ktorý bol uložený páchatelovi skorším rozsudkom.

Podľa môjho názoru ustanovenie § 42 a nasl. TZ o súhrnnom treste je v rozpore s niektorými ustanoveniami Ústavy, Listiny základných práv a slobôd ako aj Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej Dohovor), z nasledujúcich dôvodov.

Z ustanovenia článku 48 ods. 1 Ústavy SR vyplýva, že nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi.

Zároveň z článku 50 ods. 5 Ústavy SR vyplýva, že nikoho nemožno trestne stíhať za čin, za ktorý už bol právoplatne odsúdený alebo oslobodený spod obžaloby. V tomto ustanovení je tiež uvedené, že táto zásada nevyklučuje uplatnenie mimoriadnych opravných prostriedkov v súlade so zákonom.

Z článku 38 ods. 1 a 40 ods. 5 Listiny základných práv a slobôd taktiež vyplýva nemožnosť odňať páchatelovi zákonného sudcu a nemožnosť stíhania páchatela za trestný čin, za ktorý už bol právoplatne odsúdený, pričom podobný zákaz je aj v ustanovení článku 4 Protokolu č. 7 k Dohovoru.

Článok 50 ods. 5 Ústavy SR je tiež zakotvený v základných zásadách trestného konania v Trestnom poriadku, konkrétne v ustanovení § 2 ods. 8.

Predpokladom na uloženie súhrnného trestu je existencia už iného právoplatného rozhodnutia súdu, ktorým bol páchatel uznaný vinný zo spáchania trestného činu a bol mu za to uložený trest. To znamená, že proti tomuto páchatelovi bolo v prípravnom konaní vznesené obvinenie, bola naňho podaná obžaloba, vec bola pridelená zákonnému sudcovi, ktorý vydal odsudzujúci rozsudok.

Následne bola zistená iná trestná činnosť toho istého páchatela, ktorej sa mal dopustiť skôr, ako bol vyhlásený predchádzajúci odsudzujúci rozsudok, a preto do úvahy prichádza uloženie súhrnného trestu. Zákonný sudca v tejto veci uloží páchatelovi súhrnný trest, ale zároveň bez riadneho či mimoriadneho opravného prostriedku zruší v predchádzajúcom už právoplatnom rozsudku výrok o treste a ďalšie na tento výrok obsahovo nadväzujúce rozhodnutia.

Zrušením výroku o treste sudca zrušuje časť pôvodného právoplatného rozhodnutia, ktoré vydal iný v tej veci zákonný sudca.

Týmto konaním dochádza k nezákonnému odňatiu veci pôvodnému zákonnému sudcovi a opätovnému prejednaniu tejto veci iným sudcom. Aj napriek tomu, že pri ukladaní súhrnného trestu súd nezrušuje výrok o vine, ale „len“ o treste, v dôsledku zrušenia tohto výroku o treste dochádza k opätovnému stíhaniu (súdeniu) páchatela za skutok, pre ktorý už bol právoplatne odsúdený. Výsledkom tohto konania je fakt, že jeden sudca rozhodol v pôvodnej veci o vine a druhý sudca v novej veci rozhodol „o novom, spoločnom“ treste.

Zruší výrok o treste a nahradí ho iným výrokom o treste je však možné len v konaní pred krajským súdom na základe riadneho opravného prostriedku, resp. v konaní pred Najvyšším súdom SR na základe mimoriadneho opravného prostriedku.

Zastávam jednoznačný názor, že nie je možné zrušiť právoplatný rozsudok pri ukladaní súhrnného trestu.

Ak totiž páchatel už bol právoplatne odsúdený, nie je možné tohto už raz odsúdeného páchatela opätovne stíhať resp. obžalovať, súdiť za ten istý skutok bez toho, aby predtým vydané právoplatné rozhodnutie nezrušil Najvyšší súd SR na základe podania mimoriadneho opravného prostriedku oprávnenými osobami po splnení ďalších zákonných podmienok v zmysle § 368 – 405 Tr. por. (dovolenie a obnova konania).

Súd je pri rozhodovaní viazaný nielen zákonom (Trestným zákonom), ale aj ústavným zákonom (Ústava SR) a medzinárodnými zmluvami o ľudských právach, ktoré sú súčasťou nášho právneho systému.

Jednotlivé zákony a iné všeobecné záväzné predpisy musí súd interpretovať tak, aby sa ich výklad (postup súdu) nedostal do rozporu s Ústavou SR ani medzinárodnými zmluvami o ľudských právach.

Vzhľadom na vyššie uvedené je zrejmé, že ustanovenie o súhrnnom treste odporuje tak Ústave SR, Listine ľudských práv a slobôd, Európskemu dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd ako aj Trestnému poriadku, pretože pri ukladaní súhrnného trestu dochádza k odňatiu zákonného sudcu páchatelovi a opätovnému stíhaniu páchatela za čin, za ktorý už bol právoplatne odsúdený, čo je v rozpore s článkami 48 ods. 1, 50 ods. 5 Ústavy SR, 38 ods. 1, 40 ods. 5 Listiny základných práv a slobôd, 4 Protokolu č. 7 Dohovoru a § 2 ods. 8 Trestného poriadku.

Z týchto dôvodov zastávam názor, že ustanovenia § 42 – 44 TZ treba z Trestného zákona vypustiť, pričom páchatelovi, ktorému by podľa terajšieho trestného zákona pripadal do úvahy súhrnný trest, by bol uložený v budúcnosti samostatný trest.

JUDr. Stanislav Sojka
sudca, Okresný súd Michalovce

Napíšte do bulletinu svoje názory a skúsenosti

Vážení čitatelia

Bulletinu slovenskej advokácie,

držíte v rukách štvrté číslo nášho bulletinu v novom formáte. Určite ste zaregistrovali, že so zmenou formátu sme zmenili aj celkovú koncepciu časopisu. Na úvodných stranách v rubrike *Aktuálne* chceme vytvoriť priestor pre poznatky a skúsenosti z vašej praxe pri aplikácii právnych predpisov. Redakcia bulletinu vám túto rubriku dáva do pozornosti. Budeme radi, ak priestor aktívne využijete, aby ste sa s kolegami advokátmi a ostatnými čitateľmi v krátkosti podelili o vaše postrehy a názory.

Redakcia BSA

Autorské práva k počítačovým programom v oblasti verejného obstarávania

JUDr. Andrea Moravčíková, PhD.

Oblasť verejného obstarávania je množstvom publikácií chudobnou príbuznou iných, omnoho pertraktovanejších oblastí ako obchodné právo či trestné právo, avšak prináša množstvo problémov, ktoré sú z právneho hľadiska veľmi zaujímavé. Možno aj z dôvodu potreby ich riešenia „v behu“ sa o nich málo píše, často sa skôr čaká na názor Úradu pre verejné obstarávanie bez použitia hlbšej právnej úvahy a analýzy problému.

Dovolím si pozastaviť sa pri výbere metódy verejného obstarávania v súvislosti s existenciou autorských práv k dielu. Odhliadnuc od problémov pri tvorbe zmlúv, na základe ktorých takéto

diela majú vzniknúť, veľmi častým problémom je, ako pristupovať k obstarávaniu prípadných nadstavieb alebo údržby týchto diel.

V nasledujúcom príspevku sa budem zaoberať špecifickou situáciou, ktorá vzniká v prípade potreby použitia metódy rokovania bez zverejnenia vzhľadom na plánované zásahy do počítačového programu zo strany obstarávateľa,

JUDr. Andrea Moravčíková, PhD.

pôsobí od r. 1997 na Právnickej fakulte UK v Bratislave, v súčasnosti ako odborná asistentka na Katedre obchodného, hospodárskeho a finančného práva. Vo vedeckej a publikačnej činnosti sa venuje najmä otázkam súvisiacim s obchodnými záväzkovými vzťahmi, ako aj ochranou práv duševného vlastníctva (najmä právam autorským a právam na označenie), právnym aspektom úkonov v elektronickej podobe v kontexte právnych problémov informačnej spoločnosti. Je autorkou a spoluautorkou viacerých odborných publikácií a vyše 50 odborných článkov z obchodného práva. Od januára 2008 je sudkyňou na Okresnom súde Trnava.

la, pričom predmetom skúmania je spôsob udeľovania licencie k počítačovému programu a možnosť zasahovania do takéhoto diela tretími osobami bez alebo s potrebou udelenia súhlasu pôvodného zhotoviteľa diela.

Verejné obstarávanie v skratke

V oblasti zaobchádzania s verejnými prostriedkami pôsobí regulácia voľného výberu zmluvného partnera, hovoríme o verejnom

obstarávaní. Zákon č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní v platnom znení, ktorý je komplexnou zákonnou úpravou verejného obstarávania, je poslednou verziou niekoľkoročnej legislatívnej snahy dosiahnuť kompatibilitu právnej úpravy s úpravou v EÚ, pričom účinnosť nadobudol 1. 2. 2006 a už bol dvakrát novelizovaný (zákonmi č. 282/2006 Z. z. a 102/2007 Z. z.).

Zákon definuje verejné obstarávanie ako postupy, ktorými sa zadávajú zákazky na dodanie tovaru, na uskutočnenie stavebných prác a na poskytnutie služieb, pričom pod verejné obstarávanie zaraďuje ako samostatný postup súťaž návrhov a obsahuje aj úpravu koncesného obstarávania.

Zákazkou je zmluva s peňažným plnením uzavretá medzi jedným alebo viacerými verejnými obstarávateľmi alebo obstarávateľmi na jednej strane a jedným alebo viacerými úspešnými uchádzačmi na strane druhej, ktorej predmetom je dodanie tovaru, uskutočnenie stavebných prác alebo poskytnutie služby.

Pokiaľ ide o dispozíciu s verejnými zdrojmi, primárne platí predpoklad povinnosti použiť postup podľa zákona o verejnom obstarávaní. Existujú aj situácie, kedy nie je takýto postup vhodný, či už z dôvodu špecifickosti predmetu obstarávania alebo subjektu, ktorý tovary či služby poskytuje. Zákon presne stanovuje výnimky z povinnosti použiť verejné obstarávanie.

Pre oblasť obstarávania služieb platí špeciálna úprava podľa ustanovenia § 3 ods. 4 zákona, kde zákon odkazuje na prílohu č. 2 a 3, definujúce služby, ktoré je možné podľa zákona obstarávať.¹ V tejto súvislosti treba uviesť, že služby, uvedené v prílohe č. 3, za určitých možno obstaráť v súlade s ustanovením § 25 omnoho jednoduchšie, a to aj pri nadlimitných zákazkách použitím postupu ako u podprahových zákaziek. Avšak v prípade zadávania zákazky na informačný systém, resp. tzv. prioritné služby ako výskum a vývoj či služby výpočtovej techniky, ktoré sú predmetom prílohy č. 2, takáto zákazka podlieha všeobecným princípom obstarávania a teda bude treba zväžiť aj ďalej naznačené úvahy týkajúce sa postupov v zmysle rokovacieho konania resp. verejnej súťaže.²

Verejný obstarávateľ je štát,³ obec a vyšší územný celok. Sú ním aj právnické osoby, zriadené uvedenými verejnými obstarávateľmi, pričom sú nimi financované alebo kontrolované a sú zriadené na osobitný účel plnenia potrieb vo všeobecnom záuj-

1 Zákon taktiež uvádza, že zákazka, ktorej predmetom je dodanie tovaru aj poskytnutie služby podľa príloh č. 2 a 3, sa považuje za zákazku na poskytnutie služby, ak predpokladaná hodnota služby prevyšuje predpokladanú hodnotu tovaru. Teda ak sa napr. so softvérom dodáva aj technické vybavenie, môže sa stať, že sa zákazka zaradi vzhľadom na predpokladanú hodnotu techniky ako zákazka na dodanie tovaru.

2 Zákon rozlišuje tieto základné postupy verejného obstarávania: – verejná súťaž,
– užšia súťaž,
– rokovacie konanie so zverejnením,
– rokovacie konanie bez zverejnenia,
– súťažný dialóg.

3 Podľa výkladu tohto článku Európskym súdnym dvorom v prípade *Beentjes v. Holandský štát* definícia štátu musí byť chápaná logicky, teda ako zahrnutie akýchkoľvek organizácií vytvorených na základe zákona, nariadenia alebo administratívneho aktu.

me, ktoré nemajú priemyselný ani komerčný charakter.⁴ Zákon do tejto skupiny zaraďuje aj združenie právnických osôb, ktorého členom je aspoň jeden z verejných obstarávateľov. Povinnosť aplikovať ustanovené postupy platí tiež pre osoby, ktoré nie sú verejnými obstarávateľmi, avšak verejný obstarávateľ im poskytol viac ako polovicu finančných prostriedkov na obstaranie tovarov, na stavebné práce alebo na služby.

Obstarávateľom je verejný obstarávateľ, ak vykonáva aspoň jednu z činností vybraných odvetví, t.j. pôsobí v elektroenergetike, plynárenstve, tepelnej energetike, vodnom hospodárstve, doprave a poštových službách. Je ním aj právnická osoba, na ktorú má obstarávateľ priamy alebo nepriamy rozhodujúci vplyv a zároveň vykonáva aspoň jednu z činností vybraných odvetví, ako aj právnická osoba vykonávajúca aspoň jednu z činností vybraných odvetví na základe osobitných práv alebo výlučných práv.⁵

V súlade s právom Európskych spoločností sa ustanovuje pravidlo, podľa ktorého je povinná postupovať fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá nie je verejným obstarávateľom za predpokladu, že jej verejný obstarávateľ udelil osobitné právo alebo výlučné právo na poskytovanie služieb vo verejnom záujme. Vtedy verejný obstarávateľ v zmluve alebo v inom dokumente, v ktorom tejto osobe osobitné právo alebo výlučné právo udelil, uvedie, že pri zadávaní zákazky tretím subjektom na dodanie tovaru v súvislosti s poskytovaním služby vo verejnom záujme, je táto fyzická alebo právnická osoba povinná dodržiavať princíp nediskriminácie z dôvodu štátnej príslušnosti.

Táto fyzická osoba alebo právnická osoba nie je povinná postupovať podľa tohto zákona, pokiaľ jej túto povinnosť neukladá zmluva alebo iný dokument, ktorým sa osobitné alebo výlučné právo udeľuje.

Tvorba autorských diel a verejných obstarávanie

V zmysle ust. § 58 pre verejného obstarávateľa resp. podľa § 88 s platnosťou pre obstarávateľa, je možné uzavrieť zmluvu s jediným uchádzačom formou rokovania bez zverejnenia v prípade, keď tovar, stavebné práce alebo služby z technických dôvodov, umeleckých dôvodov alebo z dôvodov vyplývajúcich z výhradných práv môže poskytnúť len určitý dodávateľ. Zákon v tomto ustanovení obsahuje odkaz na ust. § 16 Autorského zákona a na § 14 Patentového zákona (zákon č. 435/2001 Z. z. o patentoch, dodatkových ochranných osvedčeniach a o zmene a doplnení niektorých zákonov).

Obstarávateľia sa v tejto súvislosti stretávajú s problémom rozsahu práv, ktorými disponujú vo vzťahu k počítačovému programu. Hoci by si táto problematika vyžadovala možno širší vstup do oblasti autorských práv, v nasledovnom texte sa sústredím len

na vymedzenie jadra problému a naznačenie východiska bez ďalšieho výkladu teórie autorských práv.

Nasledovnou analýzou sa pokúsim naznačiť cestu možnosti resp. potreby použitia rokovacieho konania bez zverejnenia ako metódy verejného obstarávania v prípade, že obstarávateľ používa počítačový program vyvinutý v rámci verejného obstarávania a plánuje jeho rozšírenie a úpravy. Dôležitým prvkom je vyriešenie otázky, či je vôbec možné a prípustné, a teda v súlade s platnými predpismi (najmä AZ), použitie inej metódy verejného obstarávania, čiže oslovenie tretích osôb za účelom zásahov do takéhoto autorského diela.

Zmluvy uzatvárané v oblasti verejného obstarávania na tento druh diel sa uzatvárajú obvykle ako zmluvy o dielo podľa ust. § 536 a nasl. ObZ alebo ako zmluvy nepomenované (obvykle majú charakter rámcových zmlúv) podľa ust. § 269 ods. 2 ObZ.

Základným účelom týchto zmlúv je vytvorenie informačného systému (t.j. počítačového programu) a zvyčajne aj jeho implementácia a následné testovanie, prípadne vytvorenie a dodávka operačnej a inštruktážnej dokumentácie a vykonanie školení. Zmluvy veľmi často namiesto legálneho pojmu počítačový program (§ 5 ods. 8 AZ) používajú výraz softvér, aplikačné programové vybavenie, komplexný informačný systém a podobne. Je však nespochybniteľné, že na ich základe zmluvy sa vytvárajú autorské diela v zmysle autorského zákona.

Obsahom zmluvy je často aj poskytovanie ďalších služieb s dielom súvisiacich (údržba, záručný servis), ako aj udelenie oprávnenia na používanie takto vytvoreného diela. Zmluva by mala jasne a zrozumiteľne formulovať, že na jej základe vznikne dielo, ktoré je chránené ako autorské dielo a v súlade so zákonom na jeho používanie sa vyžaduje udelenie licencie.

Autorský zákon v ust. § 40 kogentným spôsobom upravuje spôsob udeľovania práv na použitie diela, a to výlučne formou udelenia licencie v písomnej podobe. Licenčná zmluva musí obsahovať všetky zákonom ustanovené náležitosti, a to kumulatívne – spôsob použitia diela, rozsah licencie, čas, na ktorý autor licenciu udeľuje, alebo spôsob jeho určenia a odmenu (alebo spôsob jej určenia, ak sa autor s nadobúdateľom nedohodol na bezodplatnom poskytnutí licencie).

Udelenie licencie sa obvykle obmedzí na prevzatie ust. § 18 AZ, ktorý obsahuje úpravu majetkových práv autora a je teda demonštratívny výpočetom spôsobov použitia diela. Zhotoviteľ (poskytovateľ práv) pritom poskytne objednávateľovi (obstarávateľovi) na plnenie zmluvy – vyvinutému programu výhradnú licenciu v neobmedzenom rozsahu.

Licencia sa poskytuje obvykle na dobu autorskoprávnej ochrany diel. Obstarávateľ je následne na základe licencie oprávnený najmä⁶ na:

- a) vyhotovenie rozmnoženiny diel,

4 Takáto právnická osoba, ktorej hlavnou úlohou nie je tvorba zisku, obvyčajne nie je vystavená konkurencii zo strany iných subjektov voľného trhu. Cieľom jej činnosti je uspokojovanie potrieb vo verejnom záujme, ktoré nie sú uspokojované podnikateľmi, prípadne na uspokojovanie takýchto potrieb chce mať štát výhradný alebo rozhodujúci vplyv. Pokiaľ takáto právnická osoba bežne vykonáva aj iné ako verejné úlohy, rozhodujúci význam má zhodnotenie prvotného cieľa stanoveného pri jej založení. Podľa rozhodnutia ESD z 15. 1. 1998 v prípade C-44/96 *Mannesmann*, ak bola táto právnická osoba založená s cieľom zabezpečovania potrieb vo verejnom záujme a bežne popritom vykonáva hospodárske aktivity zamerané na zisk, nie je tu právny dôvod jej vyňatia spod pôsobnosti zákona o verejnom obstarávaní, a to dokonca ani vtedy, ak jej činnosť vo verejnom záujme bežne predstavuje len nevelkú časť v porovnaní s rozsahom jej obchodnej činnosti.

5 Osobitným právom alebo výlučným právom sa rozumie právo vyplývajúce zo zákona, rozhodnutia súdu alebo z rozhodnutia správneho orgánu, ktorého výsledkom je obmedzenie výkonu činností vybraných odvetví na jednu osobu alebo viac osôb alebo ktoré podstatným spôsobom ovplyvňuje možnosť vykonávať takéto činnosti inými osobami.

6 Použitie termínu „najmä“ alebo „hlavne“ a pod., t. j. demonštratívny výpočet a vlastne len prevzatie legálneho znenia spôsobuje v praxi problémy, ktoré naznačíme ďalej v texte.

- b) použitie diel a/alebo rozmnoženiny diel pre potreby prijímateľa tak, ako sú tieto špecifikované v súťažných podkladoch,
- c) spracovanie, preklad a adaptáciu diel,
- d) zaradenie diel do súborného diela alebo do iného autorského diela,
- e) použitie diel na vytvorenie iných autorských diel, najmä na vytvorenie iného softvéru.

Dôležitým prvkom licencie je udelenie súhlasu na postúpenie licencie na tretiu osobu ako aj možnosť udeľovať k dielam sublicencie. Uvedené oprávnenia vzniknú obstarávateľovi len v prípade ich explicitného uvedenia v zmluve.

Pokiaľ chceme nájsť odpoveď na vyššie položenú otázku možnosti zásahu do diela treťou osobou, musíme zodpovedať predovšetkým tieto otázky:

- čo je podľa zákona výhradná licencia,
- čo zahŕňa pojem neobmedzený rozsah licencie pri takom diele, ako je počítačový program,
- aký je skutočný rozsah oprávnenia objednávateľa – obstarávateľa vychádzajúc z demonštratívneho výpočtu uvedeného v zmluvnej formulácii.

Podľa ust. §18 AZ, ktorý je vymedzením pojmu „majetkové práva autora“ má autor právo udeľovať súhlas na každé použitie diela, najmä na

- a) vyhotovenie rozmnoženiny diela,
- b) verejné rozširovanie originálu diela alebo jeho rozmnoženiny predajom alebo inou formou prevodu vlastníckeho práva,
- c) verejné rozširovanie originálu diela alebo jeho rozmnoženiny nájmom alebo vypožičaním,
- d) spracovanie, preklad a adaptáciu diela,
- e) zaradenie diela do súborného diela,
- f) verejné vystavenie diela,
- g) verejné vykonanie diela,
- h) verejný prenos diela.

Zhotoviteľmi sú obvykle právnické osoby (t.j. najmä spoločnosti s ručením obmedzeným alebo akciové spoločnosti), ktoré sa zaoberajú tvorbou počítačových programov a sú zamestnávateľmi autorov, prípadne pre nich tvoria autori na základe zmlúv o vytvorení diela podľa AZ. Dielo sa potom spravuje režimom zamestnaneckého diela podľa ust. § 50 AZ.⁷ Majetkové práva autora k zamestnaneckému dielu vykonáva vo svojom mene a na svoj účet zamestnávateľ.

Charakter majetkových práv autora

Práva podľa odsekov 1 a 2 ust. § 18 AZ, ktoré sú obsahom pojmu majetkové práva a teda aj základom pre pochopenie pojmu spôsob použitia a rozsah licencie, **udelením súhlasu autora (resp. osoby oprávnenej na výkon majetkových práv autora podľa ust. § 50 AZ) nezanikajú**; autor je len povinný strpieť použitie diela inou osobou **v rozsahu udeleného súhlasu**.

Podľa odseku 4 iná osoba môže bez súhlasu autora použiť dielo **len v prípadoch ustanovených týmto zákonom**.

Charakter počítačového programu je špecifický a aj v autorskom zákone je na jeho použitie zvolený osobitný prístup. Zákon v ust. § 24 a nasl. formuluje obmedzenia majetkových práv a v ust. § 35 a 36 je kogentným spôsobom vymedzený spôsob použitia počítačového programu oprávneným používateľom.

Oprávnený užívateľ rozmnoženiny počítačového programu môže bez súhlasu autora vyhotoviť rozmnoženinu tejto rozmnoženiny počítačového programu alebo vykonať na nej **úpravu alebo preklad**, ak je takáto rozmnoženina, úprava alebo preklad nevyhnutný na

- a) prepojenie počítačového programu s počítačom na účel a v rozsahu, na ktorý bol nadobudnutý, vrátane opráv chýb v počítačovom programe,
- b) nahradenie oprávnene nadobudnutej rozmnoženiny počítačového programu (záložná rozmnoženina).

V zmysle uvedenej formulácie na každé iné použitie tohto typu diela je potrebný explicitne vyjadrený súhlas autora.

Ako je už uvedené vyššie, na použitie diela je nevyhnutné mať platne udelenú licenciu formou licenčnej zmluvy podľa ust. § 40 AZ.⁸ Licenčná zmluva musí okrem iného obsahovať spôsob použitia diela a rozsah licencie.

Rozsah licencie

Podľa ust. § 42 sa autor s nadobúdateľom môže v licenčnej zmluve dohodnúť, že udeľuje licenciu v neobmedzenom rozsahu. Ak sa autor s nadobúdateľom dohodne, že licenciu udeľuje v obmedzenom rozsahu, licenčná zmluva musí obsahovať územné alebo vecné vymedzenie rozsahu licencie.

V prípade udelenia súhlasu na použitie počítačového programu bude rozsahom použitia vždy okrem určenia územia, na ktoré sa vzťahuje, aj počet užívateľských staníc, charakter užívateľských miest (napr. organizačné zložky objednávateľa) iné vymedzenie rozsahu licencie. Ak teda ide o licenciu rozsahom neobmedzenú, bola udelená pre akýkoľvek počet užívateľov a pre všetky zložky objednávateľa. Vždy sa však rozsah viaže na účel zmluvy a spôsob použitia diela a teda tretia osoba týmto nemôže platne získať oprávnenie do diela zasahovať.

Spôsob použitia – výhradná licencia

Podľa ustanovenia § 43 ak autor udelil výhradnú licenciu, nesmie udeliť tretej osobe licenciu na spôsob použitia diela udelený výhradnou licenciou a je povinný, ak nie je v zmluve dohodnuté inak, sám sa zdržať použitia diela spôsobom, na ktorý udelil výhradnú licenciu.

Autor **nemôže** udeliť nadobúdateľovi licenciu na spôsob použitia diela, ktorý nie je v čase uzavretia licenčnej zmluvy známy.

Z uvedeného vyplýva, že pod spôsobom použitia diela zákonodarca rozumie spôsoby uvedené v ust. § 18 ods. 2. Spôsob použitia diela treba v zmluve vždy presne vymedziť, najmä pokiaľ ide o licenciu výhradnú. Udelením aj výhradnej licencie autor resp. osoba oprávnená na výkon majetkových práv autora (zamestnávateľ) nestráca práva k dielu, len ich nesmie udeliť tretej osobe. Objednávateľ, resp. osoba oprávnená použiť dielo, môže ho použiť len spôsobom zmluvne dohodnutým.

⁷ Počítačový program považuje za zamestnanecké dielo aj vtedy, ak bolo celkom alebo sčasti vytvorené na základe zmluvy o vytvorení diela podľa § 39 (tento typ zmluvy je možné použiť výlučne medzi autorom – fyzickou osobou a objednávateľom).

⁸ T. j. nepostačuje úprava podľa ust. § 558 ObZ, tejto úprave je špeciálna a teda nadradená úprava podľa AZ. Navyše ust. § 558 je dispozitívne a teda by mohla nastať situácia, kedy by autorské práva mohli byť dohodou strán upravené v rozpore so všeobecnou kogentnou úpravou podľa AZ, čo je neprípustné.

Záver

Vychádzajúc z vyššie uvedenej analýzy, hoci aj objednávateľ/obstarávateľ (ďalej len objednávateľ) má právo licenciu postúpiť či udeliť sublicencie, vždy môže konať len v rozsahu postúpenia či udelenia práva k takému rozsahu a spôsobu, akým sám disponuje (v súlade s princípom *nemo plus iuris* – nemožno previesť viac práv ako osoba má).

Ak bola objednávateľovi udelená licencia rozsahom neobmedzená, môže bez potreby ďalšieho súhlasu dielo využívať na neobmedzenom počte miest.

Ak bola udelená výhradná licencia, potom objednávateľ získal výlučné právo k spôsobom použitia uvedeným v zmluve. Napriek tomu, že v zmluve sú tieto uvedené demonštratívne, vychádzajúc so zákonnej formulácie výhradnej licencie, ako aj zo špecifickosti počítačového programu potvrdeného obmedzením majetkových práv v ust. § 35 a 36 AZ, mám za to, že objednávateľ nemôže získať právo dielo upravovať nad rámec kogentného ustanovenia § 36 AZ.⁹

V prípade, že by objednávateľ (resp. prijímateľ licencie či už ako *postupník* alebo *držiteľ sublicencie*) pristúpil k úpravám diela nad rámec ust. § 35 alebo 36 AZ, prípadne by toto umožnil tretej osobe, dopustil by sa porušenia autorských práv poskytovateľa. Takéto porušenie je sankcionované tak Autorským zákonom, ako aj zákonom o priestupkoch a v závislosti od závažnosti takejto činu aj zákonom trestným. Zároveň je možné konštatovať, že v prípade zásahu do diela možno hovoriť o porušení povinností objednávateľa v súvislosti so zárukou a následne so zánikom všetkých záväzkov zhotoviteľa súvisiacich so zárukou, vadami diela

alebo inými nárokmi objednávateľa, ktoré z použitia diela môžu vzniknúť.

Len osoba ex lege nadobúdajúca majetkové práva autora nimi disponuje v plnom rozsahu ako autor. Udelením licencie každý ďalší subjekt získava len toľko práv, na koľkých sa strany explicitne dohodli. Nemožno teda dovodiť, že udelením výhradnej licencie získal objednávateľ (prípadne iná definovaná oprávnená osoba) práva v takom rozsahu, ako prináležia autorovi resp. zamestnávateľovi. Osoba, ktorej je licencia udelená, získava práva v nej presne vymedzené, inak by sa stratil zmysel autorskoprávnej ochrany diel.

Ak bude potrebné do vytvoreného diela zasahovať, takáto činnosť je možná len v súlade s Autorským zákonom. Pokiaľ bolo dielo vytvorené na základe verejného obstarávania, bude možné a potrebné ďalšie činnosti s dielom súvisiace obstaráť len formou rokovacieho konania bez zverejnenia zadaním pôvodnému zhotoviteľovi, resp. osobe oprávnenej k výkonu majetkových práv autora.¹⁰

V závere si dovoľujem upozorniť, že uvedené riešenie neplatí, resp. nie je potrebné ho použiť a obstarávateľ môže do diela zasahovať sám alebo konať prostredníctvom tretích osôb v prípade, že práva k dielu získa nie udelením licencie, ale postúpením majetkových práv autora k dielu podľa ust. § 50 AZ,¹¹ kedy *ex lege* vstupuje do jeho pozície v takom rozsahu, ako to patrí zamestnávateľovi podľa ust. § 50. Nie vždy je však pre obstarávateľa žiadúce disponovať právami v takom rozsahu, najmä pokiaľ si servis a údržbu diela nie je schopný zabezpečiť vo vlastnej réžii a vstup tretieho subjektu do takejto diela vždy znamená ďalšie náklady. Taktiež zhotoviteľa by v prípade tvorby diela s následnou stratou majetkových práv zrejme cenu diela určovali iným spôsobom. ■

9 Na účely správneho pochopenia textu uvádzam znenie spomínaného ustanovenia:

„1. Oprávnený užívateľ rozmnoženiny počítačového programu môže bez súhlasu autora vyhotoviť rozmnoženinu tejto rozmnoženiny počítačového programu alebo vykonať na nej úpravu alebo preklad, ak je takáto rozmnoženina, úprava alebo preklad nevyhnutný na

a) prepojenie počítačového programu s počítačom na účel a v rozsahu, na ktorý bol nadobudnutý, vrátane opráv chýb v počítačovom programe,

b) nahradenie oprávnene nadobudnutej rozmnoženiny počítačového programu (záložná rozmnoženina).

2. Oprávnený užívateľ rozmnoženiny počítačového programu môže bez súhlasu autora preskúmať, preštudovať alebo preskúšať funkčnosť počítačového programu s cieľom určiť myšlienky alebo princípy, ktoré sú základom akejkoľvek časti programu, a to počas nahrávania, zobrazovania, vysielania, overovania funkčnosti a ukladania programu do pamäte, na ktoré bol oprávnený.

3. Ak sa ďalšie použitie rozmnoženiny počítačového programu podľa odseku 1 stane neoprávneným, každá takáto rozmnoženina, úprava alebo preklad sa musí znehodnotiť.

4. Právo podľa odseku 1 písm. b a odseku 2 nemožno zmluvne vylúčiť.

5. V prípadoch podľa odsekov 1 a 2 nevzniká povinnosť uhradiť autorovi odmenu.“

10 Napr. právnenému nástupcovi zhotoviteľa.

11 Zamestnávateľ však môže právo výkonu majetkových práv autora postúpiť tretej osobe len so súhlasom autora – na túto skutočnosť je vhodné myslieť už pri uzatváraní pracovných zmlúv resp. zmlúv o vytvorení diela podľa § 39 AZ.

RESUMÉ

Autorské práva k počítačovým programom v oblasti verejného obstarávania

Článok sa zaoberá otázkami súvisiacimi s možnosťou zasahovať do autorského diela – počítačového programu, ktorý je výsledkom zákazky na poskytnutie služieb. V praxi často dochádza k situácii, že vytvorené dielo, ktoré má v zmysle Autorského zákona charakter autorského diela, potrebuje následne určitú údržbu, úpravy, aktualizácie. Vzhľadom na to, že počítačový program má

svoje špecifiká je otázkou, kto a do akej miery doň môže zasahovať. Autorka predkladá názor, podľa ktorého záleží predovšetkým na spôsobe, ako a aké práva objednávateľ získa – teda či a akým spôsobom mu je udelená licencia, resp. či získal majetkové práva autora postúpením. Následne vyvodzuje, že v prípade udelenia licencie je potrebné v nej explicitne uviesť, aké zásahy do diela sú oprávnenému užívateľovi dovolené. Inak je nevyhnutné obstaráť dodatočné služby výlučne formou rokovacieho konania bez zverejnenia oslovením pôvodného zhotoviteľa.

SUMMARY

**Copyright to Software
in the Area of Public Procurement**

The article deals with the issues related to the possibility to modify works subject to copyright – software that was created by its order based on the order for services. It happens quite often in practice that the work classified as the work of authorship under the Copyright Act subsequently needs certain maintenance, modifications and updates. With regard to specific features of software the question arises who and to what extent may modify the software. The author holds the opinion that it depends first of all on the ho, who and what rights are awarded to the client, which ordered the software, i.e. whether and how he was granted the licence, whether he holds any property rights to the software through their assignment from the author. She subsequently concludes that in the event of granting the licence it is necessary to say explicitly what modifications the licensee may in fact make. Otherwise any subsequent services that must be provided in respect of the software as the work of authorship may be procured solely through negotiations with the author.

ZUSAMMENFASSUNG

**Urheberrechte zu Computerprogrammen
im Bereich der öffentlichen Besorgung**

Der Artikel befasst sich mit den Fragen im Zusammenhang mit zulässigen Eingriffen ins Urheberwerk - ein Computerprogramm, das Ergebnis eines Auftrages auf die Erbringung von Dienstleistungen ist. In der Praxis kommt es öfters vor, dass ein geschaffenes Werk, das im Sinne des Urhebergesetzes den Charakter eines Urheberwerkes hat, anschließend bestimmte Wartung braucht, muss weiter aufbereitet und aktualisiert werden. Gegenüber dem, dass ein Computerprogramm gewisse Besonderheiten hat ist es fraglich, wer und inwiefern eingreifen kann. Dem Ermessen der Autorin nach ist es insbesondere von der Art und Weise abhängig, wie und welche Rechte der Auftraggeber erworben hat – somit ob und wie ihm die Lizenz erteilt wurde, bzw. ob er die Eigentumsrechte des Urhebers durch Abtretung erworben hat. Danach folgert sie, dass bei Erteilung einer Lizenz anzuführen ist, welche Eingriffe ins Werk dem redlichen Benutzer erlaubt sind. Sonst ist es dringend notwendig, nachträgliche Dienstleistungen ausschließlich in Form von Verhandlungen ohne Veröffentlichung, durch Ansprechung des ursprünglichen Herstellers zu besorgen.

Úrok z omeškania podľa Obchodného zákonníka 2. časť

JUDr. Andrea Tomlainová, PhD.

Úrok z omeškania podľa Smernice 2000/35/ES vo vzťahu k členským štátom, ktoré sa zúčastňujú na tretej etape hospodárskej a menovej únie

Ako vyplýva z čl. 3 ods. 1 (d) Smernice 2000/35/ES, výška úrokov z omeškania má byť podľa jeho prvej vety stanovená v závislosti od výšky úrokovej sadzby uplatňovanej ECB na jej poslednú hlavnú refinancujúcu operáciu vykonanú pred prvým kalendár-

JUDr. Andrea Tomlainová, PhD.
je advokátka pôsobiaca
v Bratislave v advokátskej
kancelárii VALKO & PARTNERS.

ným dňom príslušného polroka. Podľa čl. 2 bodu 4 Smernice 2000/35/ES pojem úroková sadzba uplatňovaná ECB na jej hlavné refinancujúce operácie znamená úrokovú sadzbu uplatňovanú pri týchto operáciách v prípade ponúk s pevnou sadzbou. Ak bola hlavná refinancujúca operácia vykonaná podľa postupu ponuky s variabilnou sadzbou, zodpovedá táto úroková sadzba marginálnej úrokovej sadzbe, ktorá vplynula z tejto ponuky. Toto sa uplatňuje rovnako pri aukciách s jednotnou ako aj s variabilnou sadzbou.¹ V zmysle Všeobecnej dokumentácie o nástrojoch a postupoch menovej politiky eurosystému vydanjej ECB HRO sú pravidelné reverzné obchody na dodanie likvidity do bankového sek-

tora s týždennou periodicitou a obvykle s týždennou splatnosťou. Tieto obchody vykonávajú národné centrálné banky prostredníctvom štandardných tendrov, pri ktorých medzi oznámením o aukcii a potvrdením výsledku pridelenia uplynie najviac 24 hodín. Eurosystém má možnosť uskutočňovať buď tendre s pevnou úrokovou sadzbou (objemové tendre) alebo s pohyblivou úrokovou sadzbou (úrokové tendre). V tendroch s pevnou úrokovou sadzbou ECB stanoví úrokovú sadzbu a zúčastnené zmluvné strany ponúkajú objem peňažných prostriedkov, s ktorým chcú obchodovať. V tendroch s pohyblivou úrokovou sadzbou zmluvné strany ponúkajú objem peňažných prostriedkov a úrokové sadzby, pri ktorých chcú uzatvárať obchody s národnými centrálnymi bankami. Pri tendroch s pohyblivou úrokovou sadzbou môže eurosystém využiť buď aukciu s jednotnou alebo s viacerými sadzbami. V aukcii s jednotnou sadzbou (holandská aukcia) pridelovaná úroková sadzba, ktorá je uplatňovaná na všetky uspokojené ponuky, sa rovná **marginálnej/hraničnej úrokovej sadzbe**. Pri aukcii s viacerými úrokovými sadzbami (americká aukcia) sa prideluje úroková sadzba podľa individuálnych ponúknutých úrokových sadziieb. **Marginálna/hraničná úroková sadzba** je tá, pri ktorej sa vyčerpá celá suma umiestnená v tendri. Pri vyhlásení oznámenia o konaní tendra s pohyblivou úrokovou sadzbou sa o. i. zverejňuje aj *minimálna úroková sadzba*, ktorá predstavuje dolný limit úrokových sadziieb, pri ktorých môžu zmluvné strany predkladať ponuky do

1 Ide o oficiálne slovenské znenie čl. 2 bodu 4 Smernice 2000/35/ES uverejnené v Mimoriadnom vydaní Úradného vestníka Európskej únie 2004 (ďalej len „Vestník ES“), kapitola 17, zv. 1, str. 226 – 229. Oficiálne slovenské znenie čl. 2 bodu 4 Smer-

tendrov s pohyblivou úrokovou sadzbou. *Minimálnu úrokovú sadzbu stanovuje ECB.* Pri oznámení výsledkov tendra s pohyblivou úrokovou sadzbou sa o. i. zverejňuje **marginálna/hraničná akceptovaná úroková sadzba.**

V tejto súvislosti treba ďalej uviesť, že 8. 6. 2000 ECB rozhodla, že od 28. 6. 2000 sa HRO budú uskutočňovať ako operácie s pohyblivou úrokovou sadzbou, využívajúc formu aukcie s viacerými úrokovými sadzbami. Zároveň rozhodla o stanovení minimálnej úrokovej sadzby pre tieto operácie. Smernica 2000/35/ES bola pritom prijatá dňa 29. 6. 2000 t. j. od prijatia Smernice 2000/35/ES do dnešného dňa sa HRO vykonávajú ako tendre s pohyblivou úrokovou sadzbou, a preto pre stanovenie úrokov z omeškania je rozhodujúca **marginálna/hraničná úroková sadzba.** Na základe uvedeného je pritom zrejmé, že HRO sa uskutočňuje tak, že najprv sa vyhlási tender, kde sa uvedie minimálna úroková sadzba (stanovovaná ECB) a v závislosti od ponúknutých objemov a úrokových sadzieb sa stanovia výsledky tendra s tým, že v oznámení o výsledku tendra sa uvedie o. i. **marginálna/hraničná úroková sadzba, t. j. marginálnu/hraničnú úrokovú sadzbu** nie je možné nikdy vopred stanoviť, pretože vždy **vyplynie až z konkrétneho tendra** v závislosti od podmienok predložených ponúk. Ako pritom vyplýva z kalendára hlavných refinancujúcich operácií na roky 2000 – 2008, uverejneného na web stránke ECB, HRO sa nikdy neuzatvárajú (deň obchodu) v prvý kalendárny deň kalendárneho polroka (1. 1. a 1. 7.), a zároveň vo Vestníku ES je vždy 4. alebo 5. januára/júla uverejňovaná „úroková sadzba aplikovaná ECB na jej HRO“ k 1. januáru alebo 1. júlu príslušného kalendárneho roka s tým, že v poznámke pod čiarou sa uvádza „Sadzba aplikovaná na poslednú operáciu vykonanú pred uvedeným dňom. V prípade tendra s pohyblivou úrokovou sadzbou, úroková sadzba je **marginálna/hraničná úroková sadzba.**“²

Z uvedeného je teda zrejmé, že znenie čl. 3 ods. 1 (d) Smernice 2000/35/ES odráža špecifický charakter a priebeh HRO formou tendra s pohyblivou úrokovou sadzbou, najmä spôsob stanovovania **marginálnej/hraničnej úrokovej sadzby.** Článok 3 ods. 1 (d) Smernice 2000/35/ES je tak v súlade s existujúcim procesom uzatvárania HRO vykonávaných ECB, pretože **marginálna/hraničná úroková sadzba,** ktorá vyplynie z poslednej HRO

pred prvým kalendárnym dňom príslušného polroka, je vždy platná v prvý kalendárny deň príslušného polroka. Vzhľadom na prijatie rozhodnutia ECB dňa 8. 6. 2000 o uplatňovaní HRO vykonávaných ECB vo forme tendra s pohyblivou úrokovou sadzbou od 28. 6. 2000, tieto skutočnosti boli zrejmé už v čase prijatia Smernice 2000/35/ES (29. 6. 2000) a zohľadnené v jej znení.

Pokiaľ ide o výklad čl. 3 ods. 1 (d) Smernice 2000/35/ES zo strany príslušnej sekcie Európskej komisie, na jej webstránke sa uvádza: „Ak nie je inak dohodnuté v zmluve, úrok z omeškania je sadzba ECB pre HRO plus 7 percentuálnych bodov. **ECB sadzby sú publikované na začiatku každého januára a júla vo Vestníku ES, sérii C. Referenčná sadzba platná v prvý kalendárny deň príslušného polroka sa aplikuje nasledujúcich šesť mesiacov.**“ Rovnakú odpoveď zaslal právnik príslušnej sekcie Európskej komisie aj na základe individuálnej žiadosti, pričom zároveň uviedol aj nasledovné: „Úroková sadzba aplikovaná ECB na jej HRO: **4 % 1. júla 2007** (a platné nasledujúcich 6 mesiacov roku 2007) publikované na web stránke ECB³ ako aj vo Vestníku ES (C 150, 4. júl 2007).“⁴ Od 27. júna 2000 hlavné refinancujúce operácie sú jednotne vykonávané ako tendre s pohyblivou úrokovou sadzbou a s **minimálnou úrokovou sadzbou.** To znamená, že „referenčná sadzba“ opísaná v čl. 3 (1) (d) bude vždy v súlade s čl. 2.4., tender ECB s pohyblivou úrokovou sadzbou a s **minimálnou úrokovou sadzbou...** Úroková sadzba platná k 1. januáru (1. júlu) každého roka je publikovaná vo Vestníku ES, a táto je definovaná ako „sadzba aplikovaná na poslednú HRO vykonanú pred naznačeným dňom“ (žiadna operácia sa nevykonáva 1. januára).“

Z uvedeného vyplýva, že stanovisko právnika príslušnej sekcie Európskej komisie je vo väčšine častí v súlade s už naznačeným výkladom, ktorý odráža špecifický charakter a priebeh HRO formou tendra s pohyblivou úrokovou sadzbou. Treba však uviesť, že v niektorých častiach nemožno s ním súhlasiť. V tomto stanovisku sa totiž uvádza, že úroková sadzba aplikovaná na HRO je 4 % k 1. júlu 2007 s tým, že sa tu zároveň odkazuje na web stránku ECB,⁵ kde sú však uvedené len *minimálne úrokové sadzby* pre HRO formou tendra s pohyblivou úrokovou sadzbou a nie *marginálne/hraničné úrokové sadzby* pre HRO, pričom k 1. júlu 2007 **marginálna/hraničná úroková sadzba** aplikovaná ECB na HRO

nice 2000/35/ES zodpovedá zneniu čl. 2 bodu 4 Smernice 2000/35/ES uverejnenému aj v iných oficiálnych jazykoch Európskej únie:

Anglické znenie čl. 2 bodu 4 Smernice 2000/35/ES uverejnené vo Vestníku ES č. L 200: „For the purposes of this Directive „interest rate applied by the European Central Bank to its main refinancing operations“ means the interest rate applied to such operations in the case of fixed-rate tenders. In the event that a main refinancing operation was conducted according to a variable-rate tender procedure, this interest rate refers to the marginal interest rate which resulted from that tender. This applies both in the case of single-rate and variable-rate auctions.“

Nemecké znenie čl. 2 bodu 4 Smernice 2000/35/ES uverejnené vo Vestníku ES č. L 200: „Im Sinne dieser Richtlinie bezeichnet der Ausdruck „von der Europäischen Zentralbank auf ihre Hauptrefinanzierungsoperationen angewendeter Zinssatz“ den Zinssatz, der bei Festsatztendern auf diese Operationen angewendet wird. Wurde eine Hauptrefinanzierungsoperation nach einem variablen Tendereverfahren durchgeführt, so bezieht sich dieser Zinssatz auf den marginalen Zinssatz, der sich aus diesem Tender ergibt. Dies gilt für Begebungen mit einheitlichem und mit variablem Zinssatz.“

Francúzske znenie čl. 2 bodu 4 Smernice 2000/35/ES uverejnené vo Vestníku ES č. L 200: „Aux fins de la présente directive, on entend par „taux d'intérêt appliqué par la Banque centrale européenne a ses principales opérations de refinancement“: le taux d'intérêt appliqué a de telles opérations dans le cas d'appels d'offres a taux fixe. Dans l'éventualité ou une opération de refinancement principale a été effectuée selon une procédure d'appels d'offres a taux variable, ce taux d'intérêt se réfère au taux d'intérêt marginal résultant de cet appel d'offres. Cela concerne aussi bien les adjudications a taux unique que les adjudications a taux variable.“

2 Vid' napr. Vestník ES č. C 150 zo 4. 7. 2007, Vestník ES č. C 002 z 1. 1. 2007.

3 www.ecb.eu/stats/monetary/rates/html/index.en.html

4 eur-lex.europa.eu/JOHtml.do?uri=OJ:C:2007:150:SOM:EN:HTML

5 Vid' pozn. č. 3.

bola 4,07 %⁶ (uverejnená na web stránke systému eur-lex,⁷ na ktorú tiež odkazuje právnik Európskej komisie vo svojom stanovisku) a nie 4 %, čo bola k 1. júlu 2007 *minimálna úroková sadzba* pre HRO formou tendra s pohyblivou úrokovou sadzbou. To znamená, že ani právnici príslušnej sekcie Európskej komisie nepodávajú stanovisko k úrokovvej sadzbe ECB aplikovateľnej na výpočet úrokov z omeškania podľa čl. 3 ods. 1 (d) Smernice 2000/35/ES, s ktorým by bolo možné súhlasiť vo všetkých jeho častiach a navyše si v niektorých častiach aj vzájomne odporujúce. Ako však už bolo uvedené vyššie, výklad podávaný právnikom príslušnej sekcie Európskej komisie nepredstavuje výklad záväzný pre vnútroštátne orgány.

Úrok z omeškania podľa Smernice 2000/35/ES vo vzťahu k členským štátom, ktoré sa nezúčastňujú na tretej etape hospodárskej a menovej únie

Pokiaľ ide o štáty, ktoré sa nezúčastňujú na tretej etape hospodárskej a menovej únie, na ne sa aplikuje druhá veta čl. 3 ods. 1 (d) Smernice 2000/35/ES („Pre členský štát, ktorý sa nezúčastňuje tretej etapy hospodárskej a menovej únie, je vyššie uvedená referenčná sadzba zhodná so sadzbou stanovenou jeho národnou centrálnou bankou.“). V tejto súvislosti vzniká otázka, ako treba vykladať citovanú druhú vetu čl. 3 ods. 1 (d) Smernice 2000/35/ES, a to:

- (i) v spojitosti s 1. vetou čl. 3 ods. 1 (d) Smernice 2000/35/ES tak, že členské štáty sú povinné vytvoriť taký režim stanovovania sadzby národnej centrálnej banky, ktorej výška platná k prvému dňu príslušného kalendárneho polroka omeškania bude závisieť od úrokovvej sadzby uplatnenej národnou centrálnou bankou naposledy na určitý typ operácie vykonanej touto národnou centrálnou bankou, **alebo**
- (ii) pretože 2. veta čl. 3 ods. 1 (d) Smernice 2000/35/ES výslovne nešpecifikuje, ako má byť stanovená sadzba národnej centrálnej banky (nestanovuje, aká sadzba národnej centrálnej banky uplatňovaná v súvislosti s akou operáciou a ani stanovená ku ktorému dňu má byť rozhodujúca pre výpočet úroku z omeškania) takže je vecou členského štátu rozhodnúť, akým spôsobom bude stanovená úroková sadzba národnej centrálnej banky, ktorá bude rozhodujúca pre výpočet úrokov z omeškania.

Osobne sa prikláňam skôr k výkladu sub (ii), pretože:

- vzhľadom na špecifický charakter a priebeh HRO vykonávaných ECB formou tendra s pohyblivou úrokovou sadzbou, najmä spôsob stanovovania **marginálnej/hraničnej úrokovvej sadzby** vždy k prvému kalendárnemu dňu prísluš-

ného polroka, je nemožné aplikovať prvú vetu čl. 3 ods. 1 (d) Smernice 2000/35/ES aj v súvislosti so sadzbami stanovovanými národnými centrálnymi bankami, ak národné centrálné banky nepostupujú spôsobom obdobným špecifickému postupu ECB v súvislosti s HRO s pohyblivou úrokovou sadzbou,

- nevidím dôvod, aby národné centrálné banky boli len na účely čl. 3 ods. 1 (d) Smernice 2000/35/ES nútené vytvárať osobitný režim určitého typu operácie vykonávanej národnou centrálnou bankou tak, aby táto operácia bola uskutočňovaná obdobným spôsobom a mala obdobný priebeh ako HRO vo formou tendra s pohyblivou úrokovou sadzbou zo strany ECB.

V súvislosti so štátmi, ktoré sa nezúčastňujú na tretej etape hospodárskej a menovej únie, sa však ďalej aplikuje aj tretia veta čl. 3 ods. 1 (d) Smernice 2000/35/ES, z ktorej vyplýva, že *sadzba stanovená národnou centrálnou bankou platná v prvý kalendárny deň príslušného polroka sa použije počas nasledujúcich šiestich mesiacov*. Pokiaľ ide o pojem „príslušný polrok“, ako už bolo uvedené vyššie, týmto sa podľa môjho názoru rozumie „príslušný polrok omeškania“. Z toho vyplýva, že *sadzba stanovená národnou centrálnou bankou a platná k prvému dňu príslušného polroka omeškania by sa mala použiť počas nasledujúcich šiestich mesiacov*. Ak členský štát, ktorý sa nezúčastňuje na tretej etape hospodárskej a menovej únie, má prijať úpravu v súlade s čl. 3 ods. 1 (d) Smernice 2000/35/ES, v zmysle národnej normy dlžník **má byť povinný platiť úroky z omeškania rovnajúce sa úrokovvej sadzbe národnej centrálnej banky platnej v prvý kalendárny deň kalendárneho polroka omeškania zvýšenej minimálne o 7 percentuálnych bodov, s tým že úroková sadzba národnej banky platná v prvý kalendárny deň príslušného polroka sa použije počas nasledujúcich šiestich mesiacov**. Vzhľadom na to, že Smernica 2000/35/ES výslovne neuvádza, akým spôsobom má byť stanovovaná sadzba národnej centrálnej banky, ktorá má byť **platná v prvý kalendárny deň príslušného polroka omeškania**, je možné, že táto v zmysle národnej úpravy bude závisieť od sadzby uplatnenej národnou centrálnou bankou na určitý typ operácie vykonanej naposledy pred prvým dňom príslušného polroka omeškania, alebo bude závisieť od inak určenej sadzby národnej centrálnej banky. Otázkou je aj to, či pojem „sadzba **platná v prvý kalendárny deň** príslušného polroka“ má byť vykladaný tak, že pôjde o sadzbu určitým formálnym spôsobom vyhlásenú národnou centrálnou bankou ako sadzbu *platnú v prvý kalendárny deň príslušného polroka*,⁸ alebo pojem „sadzba **platná v prvý kalendárny deň** príslušného polroka“ je možné vykladať aj tak, že nemusí ísť o sadzbu určitým formálnym spôsobom vyhlásenú národnou centrálnou bankou ako platnú k prvému dňu príslušného polroka, ale môže ísť aj o sadzbu *vyhlásenú národnou centrálnou bankou ako platnú v iný deň*, avšak s tým, že počas celého príslušného

6 Vestník ES č. C 150 zo 4. 7. 2007.

7 Vid' pozn. č. 4.

8 Takúto úpravu má napr. Česká republika. Ustanovenie 369 ods. 1 Obchodného zákonníka účinného v Českej republike znie: „Ak je dlžník v omeškanií so splnením peňažného záväzku alebo jeho časti a nie je dohodnutá sadzba úrokov z omeškania, je dlžník povinný platiť z nezaplatených častí úroky z omeškania určené v zmluve, inak určené predpismi práva občianskeho.“

Ustanovenie § 1 nariadenia vlády Českej republiky č. 142/1994 Sb., ktorým sa stanovuje výška úrokov z omeškania a poplatku z omeškania podľa občianskeho zákonníka v znení nariadenia vlády č. 163/2005 Sb. znie: „Výška úrokov z omeškania zodpovedá ročne výške repo sadzby stanovenej Českou národnou bankou, zvýšenej o sedem percentuálnych bodov. V každom kalendárnom polroku, v ktorom trvá omeškание dlžníka, je výška úrokov z omeškania závislá na výške repo sadzby stanovenej Českou národnou bankou a platnej pre prvý deň príslušného kalendárneho polroka.“

polroka omeškania má byť pre výpočet úrokov z omeškania rozhodujúca práve táto sadzba.⁹

V tejto súvislosti však treba uviesť, že vzhľadom na to, že podľa právnika príslušnej sekcie Európskej komisie (viď vyššie) tretia veta čl. 3 ods. 1 (d) Smernice 2000/35/ES „*upravuje len to, ako časť úroková sadzba má byť aktualizovaná*“, t. j. existuje tu možnosť aj iného výkladu ako vyššie naznačeného (a to, že v zmysle tretej vety čl. 3 ods. 1 (d) Smernice 2000/35/ES má byť pre výpočet úroku z omeškania rozhodujúca úroková sadzba národnej centrálnej banky *platná* v prvý kalendárny deň príslušného polroka omeškania), ako aj na viaceré možnosti výkladu pojmu „*sadzba platná v prvý kalendárny deň príslušného polroka*“ naznačené vyššie, nejde tu o „*acte claire*“, kedy je výklad komunitárneho práva taký jasný, že nenecháva žiadny priestor pre rozumné pochybnosti, pokiaľ ide o spôsob, akým má byť komunitárne právo vykladané, a kedy nie je potrebné žiadať o výklad komunitárneho práva ESD; preto aj v tomto prípade odpoveď na výklad čl. 3 ods. 1 (d) Smernice 2000/35/ES v súvislosti s otázkou, sadzba národnej centrálnej banky platná ku ktorému dňu, má byť rozhodujúca pre výpočet úrokov z omeškania, môže dať len ESD v rámci konania o predbežnej otázke podľa čl. 234 ZES.

Možnosti „priameho účinku“ Smernice 2000/35/ES

V súvislosti s možnosťami tzv. *priameho účinku* čl. 3 ods. 1 (d) Smernice 2000/35/ES na subjekty práva Slovenskej republiky v spojitosti so *zásadou prednosti komunitárneho práva*, treba uviesť nasledovné:

- a) tento *neprichádza do úvahy vo vzťahu medzi jednotlivcami (súkromnými fyzickými a právnickými osobami) navzájom*, pretože pri smernici sa neprípúšťa tzv. horizontálny účinok ani priame uloženie povinnosti voči jednotlivcovi nevykonanou alebo nesprávne vykonanou smernicou; tzv. priamy účinok by prichádzal do úvahy len vo vzťahu jednotlivcov (ako veriteľ) a štát, resp. národný orgán verejnej správy (ako dlžník) ako dôsledok tzv. vertikálneho účinku,
- b) vzhľadom na znenie čl. 6 ods. 2 Smernice 2000/35/ES,¹⁰ ktoré umožňuje zachovať alebo uviesť do účinnosti národnému štátu úpravu odlišnú od čl. 3 ods. 1 (d) Smernice 2000/35/ES, ak je to výhodnejšie pre veriteľov, je *otázne, či je splnená podmienka pre tzv. priamy účinok, a to „bezpodmienečnosť normy“*,¹¹
- c) možnosti aplikácie *zásady prednosti komunitárneho práva*, ktorá sa aplikuje v prípade konfliktu národnej normy a komunitárnej normy, sú otázne, pretože
 - (i) nie je jasné, či vôbec čl. 3 ods. 1 (d) môže mať tzv. priamy účinok¹² (viď vyššie sub b), a
 - (ii) formulácie použité v § 369 ods. 1 ObZ vychádzajú z čl. 3 ods. 1 (d) Smernice 2000/35/ES, a *nejde o zásadný konflikt v ich textovom znení* (prvá veta § 369 ods. 1 ObZ vychádza z prvej vety čl. 3 ods. 1 (d) Smernice 2000/35/ES – „*uplatňovaná ... pred prvým kalendárnym dňom príslušného polroka*“, v spojitosti s jej druhou vetou – „*sadzba stanovenou jeho národnou centrálnou bankou*“ a druhá veta § 369 ods. 1 ObZ vychádza z tretej vety čl. 3 ods. 1 (d) Smernice 2000/35/ES – „*sadzba platná v prvý kalendárny deň príslušného polroka použije počas nasledujúcich šiestich mesiacov.*“).

9 V tejto súvislosti je možné napr. poukázať na úpravu v § 352 Obchodnom zákonníku platného v Rakúsku, v zmysle ktorej za rozhodujúcu pre výpočet úrokov z omeškania je považovaná základná úroková sadzba národnej centrálnej banky platná v posledný deň kalendárneho polroka predchádzajúceho kalendárnemu polroku omeškania. Originálne znenie § 352 Obchodného zákonníka platného v Rakúsku v nemeckom jazyku: „Bei der Verzögerung der Zahlung von Geldforderungen zwischen Unternehmern aus unternehmensbezogenen Geschäften beträgt der gesetzliche Zinssatz acht Prozentpunkte über dem Basiszinssatz. Dabei ist der Basiszinssatz, der am letzten Kalendertag eines Halbjahres gilt, für das nächste Halbjahr maßgebend.“ Slovenský preklad § 352 Obchodného zákonníka platného v Rakúsku: „Pri omeškaní so zaplatením peňažných pohľadávok medzi podnikateľmi pri obchodoch vzťahujúcich sa k podniku je zákonná úroková sadzba o osem percentuálnych bodov vyššia ako základná úroková sadzba. Prítom *základná úroková sadzba, ktorá platí v posledný kalendárny deň polroka, je určujúca pre nasledujúci polrok.*“

10 Podľa oficiálneho slovenského znenia čl. 6 ods. 2 Smernice 2000/35/ES uverejneného v Mimoriadnom vydaní Vestníku ES, kapitola 17, zv. 1, s. 226 – 229, ktoré zodpovedá oficiálnemu zneniu smernice uverejnenému v iných jazykových verziách vo Vestníku ES, členské štáty môžu zachovať alebo uviesť do účinnosti ustanovenia, ktoré sú pre veriteľov výhodnejšie ako ustanovenia potrebné na dosiahnutie súladu s touto smernicou.

Anglické znenie čl. 6 ods. 2 Smernice 2000/35/ES uverejnené vo Vestníku ES č. L 200: „Member States may maintain or bring into force provisions which are more favourable to the creditor than the provisions necessary to comply with this Directive.“

Nemecké znenie čl. 6 ods. 2 Smernice 2000/35/ES uverejnené vo Vestníku ES č. L 200: „Die Mitgliedstaaten können Vorschriften beibehalten oder erlassen, die für den Gläubiger günstiger sind als die zur Erfüllung dieser Richtlinie notwendigen Maßnahmen.“

Francúzske znenie čl. 6 ods. 2 Smernice 2000/35/ES uverejnené vo Vestníku ES č. L 200: „Les États membres peuvent maintenir ou adopter des dispositions plus favorables au créancier que celles nécessaires pour se conformer à la présente directive.“

11 Norma nie je nepodmienečná, ak poskytuje veľkú mieru uváženia členskému štátu (6&9/90 Frankovich) alebo sa pri transpozícii od nej (t. j. smernice) členský štát môže odchyliť a nejde o minimálne odchýlky alebo o voľbu z alternatív predvídaných smernicou – viď pozn. 16.

Ustanovenie spôsobilé na priamu aplikáciu musí byť zároveň formulované bezpodmienečne a nesmie poskytovať možnosť vlastnej úvahy na strane členského štátu pri implementácii dotknutej normy: Kľučka, J. – Mazák, J. a kol.: **Základy európskeho práva**. IURA EDITION, 2004, s. 117.

12 Na to, aby mohol byť uplatnený princíp prednosti práva Európskych spoločenstiev, je nevyhnutné, aby komunitárna norma bola spôsobilá na priamu aplikáciu, t. j. takéto ustanovenie musí vyvolávať priamy účinok: Kľučka, J. – Mazák, J. a kol.: **Základy európskeho práva**. IURA EDITION, 2004, s. 121.

Z uvedeného je zrejme, že vznikajú pochybnosti o tom, či čl. 3 ods. 1 (d) Smernice 2000/35/ES môže mať tzv. priamy účinok, pričom, aj keby bol tento článok spôsobilý vyvolať tzv. priamy účinok, jeho použitie by bolo obmedzené len na vzťah jednotlivcov (ako veriteľ) a štát, resp. národný orgán verejnej správy (ako dlžník) ako dôsledok tzv. vertikálneho účinku, a teda veľká väčšina v praxi existujúcich prípadov omeškania dlžníka v obchodných záväzkových vzťahoch medzi súkromnými fyzickými a právnickými osobami, by vôbec nebola riešená. Pritom tu platí, že o tom, či čl. 3 ods. 1 (d) Smernice 2000/35/ES by mohol vyvolať tzv. priamy účinok by mohol rozhodnúť len ESD¹³ v rámci konania o predbežnej otázke podľa čl. 234 ZES.

Možnosti „nepriameho účinku“ Smernice 2000/35/ES

Pokiaľ ide o možnosti aplikácie tzv. *nepriameho účinku* Smernice 2000/35/ES, aj tu treba uviesť, že formulácie v § 369 ods. 1 ObZ vychádzajú z čl. 3 ods. 1 (d) Smernice 2000/35/ES, a *nejde tu o zásadný konflikt v ich textovom znení*. Ako je zrejme z vyššie uvedeného, v podstate celý problém s výkladom § 369 ods. 1 ObZ vznikol z toho, že čl. 3 ods. 1 (d) Smernice 2000/35/ES odráža špecifický charakter a priebeh HRO vo forme tendra s pohyblivou úrokovou sadzbou, najmä spôsob stanovovania **marginálnej/hraničnej úrokovej sadzby**, s ktorým je v súlade, pričom slovenský zákonodarca pri prijímaní novej úpravy, ktorou mal uviesť § 369 ObZ do súladu so Smernicou 2000/35/ES, vôbec nezohľadnil špecifickosť situácie v Slovenskej republike, a to spôsob určovania a stanovovania základnej úrokovej sadzby NBS, ktorú určuje NBS svojim rozhodnutím s tým, že táto nie je stanovovaná obdobným spôsobom ako marginálna/hraničná úroková sadzba pri HRO formou tendra s pohyblivou úrokovou sadzbou, keďže základná úroková sadzba NBS nie je stanovovaná vždy od prvého kalendárneho dňa príslušného kalendárneho polroka (1. 1. a 1. 7.) na základe sadzby, ktorá vyplynie z určitého typu operácie vykonanej NBS naposledy pred prvým kalendárnym dňom príslušného kalendárneho polroka. Pritom, ako vyplýva z vyššie uvedeného, podľa môjho názoru cieľom čl. 3 ods. 1 (d) Smernice 2000/35/ES bolo to, aby sadzba národnej centrálnej banky platná v prvý kalendárny deň príslušného polroka omeškania sa použila počas nasledujúcich šiestich mesiacov – v súlade s týmto cieľom je druhá veta § 369 ods. 1 ObZ. **Ak by sme teda mali vykladať § 369 ods. 1 ObZ vo svetle cieľa Smernice 2000/35/ES, potom by sme ho mohli vykladať tak, že úrok z meškania zodpovedá základnej úrokovej sadzbe NBS zvýšenej o 10 % s tým, že základná úroková sadzba NBS platná v prvý kalendárny deň kalendárneho polroka omeškania sa použije počas celého tohto polroka omeškania.** Vzhľadom na už vyššie naznačené možnosti výkladu pojmu „platná v prvý kalendárny deň kalendárneho polroka“ vzniká otázka, či je možné vykladať § 369 ods. 1 ObZ tak, že bude pre výpočet úrokov z omeškania rozhodujúca:

- a) základná úroková sadzba NBS vyhlásená NBS vo Vestníku NBS ako platná v deň pred prvým kalendárnym dňom príslušného polroka omeškania s tým, že sa táto úroková sadzba použije počas celého príslušného polroka trvania omeškania; to by znamenalo, že pod pojmom „uplatňovaná“ (prvá veta § 369 ods. 1 ObZ) by sa rozumela základná úroková sadzba vyhlásená NBS a takto aj NBS uplatňovaná a pod pojmom „platná“ (druhá veta § 369 ods. 1 ObZ) by sa rozumela nie základná úroková sadzba vyhlásená NBS a takto aj ňou uplatňovaná, ale základná úroková sadzba NBS vypočítaná podľa prvej vety § 369 ods. 1 ObZ ako základná úroková sadzba NBS, ktorá sa má aplikovať od prvého kalendárneho dňa kalendárneho polroka, v ktorom došlo k omeškaniu, **alebo**
- b) základná úroková sadzba NBS vyhlásená NBS vo Vestníku NBS ako platná v prvý deň príslušného polroka omeškania s tým, že sa táto úroková sadzba použije počas celého príslušného polroka trvania omeškania; to by okrem iného znamenalo, že z prvej vety § 369 ods. 1 ObZ by sa neaplikovali slová „uplatňovaná pred prvým kalendárnym dňom kalendárneho polroka, v ktorom došlo k omeškaniu“, t. j. v mene *l' effect utile* v rámci tzv. nepriameho účinku by sa neaplikovala časť § 369 ods. 1 ObZ, aby výsledok smernice bol dosiahnutý.¹⁴

Osobne sa skôr prikláňam k výkladu uvedenom vyššie sub b), ktorý viac zodpovedá režimu základnej úrokovej sadzby NBS – ak sa v tretej vete § 369 ods. 1 ObZ hovorí o základnej úrokovej sadzbe NBS *platnej* k prvému dňu kalendárneho polroka, ide o základnú úrokovú sadzbu NBS vyhlásenú NBS vo Vestníku NBS ako *sadzbu platnú k prvému dňu kalendárneho polroka*; základnú úrokovú sadzbu NBS uplatnenú deň pred prvým dňom kalendárneho polroka (t. j. vyhlásenú ako platnú vo Vestníku NBS ako úrokovú sadzbu platnú pred prvým dňom kalendárneho polroka) nie je možné zároveň označiť za sadzbu vyhlásenú ako platnú vo Vestníku NBS ako úrokovú sadzbu v prvý deň kalendárneho polroka.

Tu však treba opätovne zdôrazniť, že uvedená možnosť aplikácie tzv. nepriameho účinku čl. 3 ods. 1 (d) Smernice 2000/35/ES v naznačenom smere by vzhľadom na rôzne názory na výklad tretej vety čl. 3 ods. 1 (d) Smernice 2000/35/ES bola možná, len keby ESD v rámci konania o predbežnej otázke podľa čl. 234 ZES rozhodol, že v zmysle tretej vety čl. 3 ods. 1 (d) Smernice 2000/35/ES má byť pre výpočet úrokov z omeškania rozhodujúca sadzba národnej centrálnej banky *platná k prvému dňu príslušného polroka omeškania a zároveň, že pojem „platná k prvému dňu príslušného polroka“ má byť vykladaný v zmysle, že ide o sadzbu formálne vyhlásenú národnou centrálnou bankou za sadzbu platnú v prvý deň príslušného polroka.*

V tejto súvislosti však treba uviesť, že možnosť aplikácie tzv. nepriameho účinku čl. 3 ods. 1 (d) Smernice 2000/35/ES prichádza do úvahy len, ak úprava § 369 ods. 1 ObZ nie je pre veriteľov výhodnejšia, ako ustanovenia potrebné na dosiahnutie súladu s čl. 3 ods. 1 (d) Smernice 2000/35/ES. Vychádzajúc z čl. 6 ods. 2 Smer-

13 O spôsobilosti jednotlivých komunitárnych noriem na priamu aplikáciu (resp. o ich „schopnosti“ vyvolávať priamy účinok) v zmysle judikatúry Súdneho dvora rozhoduje výlučne tento súdny orgán: Ključka, J. – Mazák, J. a kol.: **Základy európskeho práva**. IURA EDITION, 2004, s. 116.

14 Vid' pozn. č. 4 k článku „Úrok z omeškania podľa Obchodného zákonníka – 1. časť“; vid' rozsudok ESD v spojených veciach C-397/01 až C-403/01 Bernhard Pfeiffer a spol. v. Deutsches Rotes Kreuz, Kreisverband Waldshut eV z 5. 10. 2004 – „Ak vnútroštátne právo umožňuje za určitých okolností využitím prípustných výkladových metód vykladať ustanovenia vnútroštátneho práva tak, že sa možno vyhnúť rozporu s inou normou vnútroštátneho práva alebo umožňuje na tento účel obmedziť dosah tohto ustanovenia tým, že bude použitý len za predpokladu zlučiteľnosti s už uvedenou právnou normou, národný súd má povinnosť použiť tie isté výkladové metódy na účely dosiahnutia výsledku sledovaného smernicou.“

nice 2000/35/ES totiž členské štáty nie sú povinné prijať úpravu v súlade s čl. 3 ods. 1 (d) Smernice 2000/35/ES, ak zachovajú alebo uvedené do účinnosti ustanovenia, ktoré sú pre veriteľov výhodnejšie ako ustanovenia potrebné na dosiahnutie súladu so Smernicou 2000/35/ES. Je teda potrebné posúdiť, či úprava, v zmysle ktorej je pre výpočet úrokov z omeškania rozhodujúca základná úroková sadzba NBS platná v prvý kalendárny deň kalendárneho polroka predchádzajúceho kalendárnemu polroku, v ktorom došlo k omeškaniu (ďalej len „úprava A“), ktorá najviac zodpovedá samotnému zneniu § 369 ods. 1 ObZ (bez zohľadnenia možností tzv. nepriameho účinku Smernice 2000/35/ES), je výhodnejšia pre veriteľov ako úprava, v zmysle ktorej je pre výpočet úrokov z omeškania rozhodujúca základná úroková sadzba NBS platná v prvý kalendárny deň kalendárnemu polroku, v ktorom došlo k omeškaniu (ďalej len „úprava B“). „Úprava A“ by mohla byť pre veriteľov výhodnejšia ako „úprava B“ len vtedy, ak by jednoznačný a nespochybniteľný trend vývoja základnej úrokovej sadzby NBS bol klesajúci – skutočnosť je však taká, že základná úroková sadzba NBS mala počas obdobia svojej aplikácie ako stúpajúci tak klesajúci trend, a takisto vzhľadom na meniace sa ekonomické parametre, od ktorých závisí rozhodnutie NBS o určení výšky základnej úrokovej sadzby, nie je možné jednoznačne predpokladať jej vývoj ani do budúcnosti. To znamená, že podľa môjho názoru nie je dôvod na to, prečo by „úpravu A“ malo byť možné považovať za výhodnejšiu pre veriteľov ako „úpravu B“, čo znamená, že **je možné uvažovať o vyššie naznačenej možnosti aplikácie tzv. nepriameho účinku čl. 3 ods. 1 (d) Smernice 2000/35/ES.**

Záver

Zneniu § 369 ods. 1 ObZ (bez zohľadnenia možností tzv. nepriameho účinku Smernice 2000/35/ES) zodpovedá podľa môjho názoru najviac výklad, v zmysle ktorého v prípade omeškania dlžníka so splnením peňažného záväzku alebo jeho časti vyplývajúceho z obchodno-záväzkového vzťahu, bude sa aplikovať úrok z omeškania o 10 % vyšší ako **základná úroková sadzba NBS uplatňovaná v prvý kalendárny deň kalendárneho polroka predchádzajúceho príslušnému kalendárnemu polroku omeškania.**

Ustanovenie § 369 ods. 1 ObZ však nie je možné vykladať izolovane, ale v súvislosti s čl. 3 ods. 1 (d) Smernice 2000/35/ES, pretože jeho súčasným znením § 369 ods. 1 ObZ mal byť ObZ uvedený do súladu s touto Smernicou 2000/35/ES.

Ak má byť § 369 ods. 1 ObZ vykladaný v súlade s čl. 3 ods. 1 (d) Smernice 2000/35/ES (tzv. nepriamy účinok), musí byť predovšetkým zrejme, ako má byť vykladaný tento čl. 3 ods. 1 (d). To znamená, že rozhodnutie ESD o predbežnej otázke týkajúcej sa výkladu čl. 3 ods. 1 (d) Smernice 2000/35/ES je nevyhnutné¹⁵ pre rozhodnutie slovenského súdu o priznaní nároku na zaplatenie úrokov z omeškania v obchodno-záväzkovom vzťahu, čo je predpokladom prípustnosti žiadosti o predbežnú otázku (**pritom je vo výlučnej kompetencii slovenského súdu rozhodnúť, či v danom prípade je nevyhnutné rozhodnutie ESD o predbežnej otázke**). Vzhľadom na to, že znenie čl. 3 ods. 1 (d) Smernice 2000/35/ES nie je možné označiť za „acte claire“, kedy je výklad komunitárneho práva taký jasný, že nenecháva žiadny priestor rozumným po-

chybnostiam, pokiaľ ide o spôsob, akým má byť komunitárne právo vykladané, a kedy nie je potrebné žiadať o výklad komunitárneho práva ESD, bude potrebné, aby ESD v rámci konania o predbežnej otázke podľa čl. 234 ZES rozhodol o nasledovných otázkach:

- či v zmysle čl. 3 ods. 1 (d) Smernice 2000/35/ES sa má aplikovať jednotný úrok z omeškania počas celej doby trvania omeškania alebo či sa má úrok z omeškania meniť každý kalendárny polrok trvania omeškania,
- či v zmysle čl. 3 ods. 1 (d) Smernice 2000/35/ES má byť podľa právnej úpravy členských štátov, ktoré sa nezúčastňujú tretej etapy hospodárskej a menovej únie, rozhodujúca pre výpočet úroku z omeškania úroková sadzba národnej centrálnej banky platná v prvý kalendárny deň príslušného polroka omeškania alebo je vecou rozhodnutia členského štátu, úroková sadzba národnej centrálnej banky platná ku ktorému dňu bude rozhodujúca pre výpočet úroku z omeškania, a
- či pod pojmom „platná v prvý kalendárny deň príslušného polroka“ sa má rozumieť sadzba určitým formálnym spôsobom vyhlásená národnou centrálnou bankou ako sadzba platná v prvý kalendárny deň príslušného polroka,¹⁶ alebo tento pojem „sadzba platná v prvý kalendárny deň príslušného polroka“ je možné vykladať tak, že nemusí ísť o sadzbu určitým formálnym spôsobom vyhlásenú národnou centrálnou bankou ako platnú k prvému dňu príslušného polroka, ale že môže ísť aj o sadzbu vyhlásenú národnou centrálnou bankou ako platnú v iný deň, avšak s tým, že počas celého príslušného polroka omeškania má byť pre výpočet úrokov z omeškania rozhodujúca práve táto sadzba.¹⁷

Pritom národný súd, proti ktorého rozhodnutiu je prípustný opravný prostriedok, je oprávnený (t. j. nie povinný) požiadať ESD o rozhodnutie o predbežnej otázke, avšak národný súd, proti ktorého rozhodnutiu nie je možné podať opravný prostriedok, je povinný tak urobiť. Národný súd nie je povinný predložiť ESD predbežnú otázku len, ak by už rovnaká predbežná otázka bola rozhodnutá v inom konaní o predbežnej otázke – v danom prípade však nie je známe, že by ESD už bol rozhodoval o výklade čl. 3 ods. 1 (d) Smernice 2000/35/ES.

Na základe rozhodnutia ESD o výklade čl. 3 ods. 1 (d) Smernice 2000/35/ES by mal následne slovenský súd rozhodnúť o eurokonformnom výklade § 369 ods. 1 ObZ – bude vecou slovenského súdu rozhodnúť do akej miery je eurokonformný výklad § 369 ods. 1 ObZ možný. Európsky súdny dvor totiž nie je oprávnený v rámci konania o predbežnej otázke podľa čl. 234 ZES vykladať pravidlá patriace k národnému právu alebo rozhodnúť o zlučiteľnosti existujúcich noriem národného práva s právom Európskeho spoločenstva. Pritom ak by ESD podal taký výklad čl. 3 ods. 1 (d) Smernice 2000/35/ES, ku ktorému sa aj ja prikláňam (teda že v zmysle čl. 3 ods. 1 (d) Smernice 2000/35/ES sa má úrok z omeškania meniť každý kalendárny polrok trvania omeškania; že podľa právnej úpravy členských štátov, ktoré sa nezúčastňujú tretej etapy hospodárskej a menovej únie, rozhodujúca pre výpočet úroku z omeškania má byť úroková sadzba národnej centrálnej banky platná v prvý kalendárny deň príslušného polroka omeškania a že je vecou rozhodnutia členského štátu, akým spôsobom bude stano-

15 Domnienka relevancie, ktorá sa viaže na predbežné otázky položené národnými súdmi, môže byť vyvrátená len vo výnimočných prípadoch, ak je zjavné, že žiadaný výklad ustanovenia práva Európskeho spoločenstva dotknutý týmito otázkami nemá žiadny vzťah k predmetu sporu v pôvodnom konaní, alebo ak ide o hypotetický problém, alebo ak ESD nedisponuje skutkovými alebo právnymi poznatkami nevyhnutnými pre užitočnú odpoveď na otázky, ktoré sú mu položené.

16 Vid' pozn. č. 8.

17 Vid' pozn. č. 9.

vená táto sadzba platná v prvý kalendárny deň príslušného polroka), potom pri uplatnení tzv. nepriameho účinku čl. 3 ods. 1 (d) Smernice 2000/35/ES, by mal národný súd § 369 ods. 1 ObZ vykladať tak, že ak je dlžník v omeškaní so splnením peňažného záväzku alebo jeho časti, je povinný platiť z nezaplatennej sumy úroky z omeškania určené v zmluve, inak o 10 % vyššie, než je základná úroková sadzba NBS platná v prvý kalendárny deň kalendárneho polroka, v ktorom došlo k omeškaniu s tým, že základná úroková sadzba NBS platná (v zmysle, že pôjde o základnú úrokovú sadzbu NBS vyhlásenú vo Vestníku NBS ako sadzbu platnú v prvý kalendárny deň kalendárneho polroka) v prvý kalendárny deň kalendárneho polroka sa použije počas celého tohto polroka.

RESUMÉ

Úrok z omeškania podľa Obchodného zákonníka

V slovenskej právnej teórii ani praxi nie je ustálené jednotné stanovisko na otázku, aký úrok z omeškania je povinný platiť dlžník, ktorý je v omeškaní so splnením peňažného záväzku alebo jeho časti vyplývajúceho z obchodno-záväzkového vzťahu, ak nie je dohodnutý v zmluve. Autorka v článku poukazuje na možné výklady § 369 ods. 1 Obchodného zákonníka, ktoré upravujú úrok z omeškania, argumenty „za“ a „proti“ v súvislosti s týmito výkladmi, ako aj na možnosť rôznych výkladov Smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2000/35/ES z 29. 6. 2000 o boji proti oneskoreným platbám v obchodných transakciách a možnosti aplikácie jej „priameho účinku“ a „nepriameho účinku“.

SUMMARY

Late Payment Interest under the Commercial Code

There is no settled opinion presented by legal theory and practice in Slovakia as to what late payment interest must be paid by the debtor who is in a delay with the performance of his financial obligation or a part thereof in the context of commercial relations, if such late payment interest is not agreed by virtue of contract. The author points to possible interpretations of Article 369(1) of the

V tejto súvislosti je ešte možné poukázať na to, že hoci Ministerstvo spravodlivosti SR pripravuje návrh zákona, ktorým má dôjsť k zmene § 369 ods. 1 ObZ ako aj nadväzujúcej zmene § 3 nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka, bez ohľadu na konečné znenie týchto noviel, vzhľadom na zákaz pravej retroaktivity právnych noriem, ktorý je súčasťou princípu právneho štátu, otázka výšky úrokov z omeškania so zaplatením peňažného záväzku alebo jeho časti vyplývajúceho z obchodno-záväzkového vzťahu za omeškание za obdobie do účinnosti navrhovanej novely ObZ ako aj novely nar. vlády č. 87/1995 Z. z. bude stále aktuálnou, pretože sa bude riediť doterajšími predpismi. ■

Commercial Code that apply to the payment interest, "pros" and "cons" of such interpretations, as well as to possible different interpretation of Directive 2000/35/EC of the European Parliament and of the Council of 29 June 2000 on combating late payment in commercial transactions, and possible application of its "direct effect" and "indirect effect".

ZUSAMMENFASSUNG

Verzugszins gemäß Handelsgesetzbuch

Weder in der slowakischen Rechtstheorie noch in der Rechtspraxis ist eine einheitliche Stellungnahme zur Frage, welchen Verzugszins der Schuldner, der mit der Erfüllung seiner Geldverbindlichkeit oder eines Teils von dieser in Verzug geraten und der aus einem Geschäftsschuldverhältnis resultiert, zu zahlen verpflichtet ist, sofern dieser im Vertrag nicht vereinbart worden ist. Die Autorin deutet im Artikel auf mögliche Auslegungen des § 369 Abs. 1 des Handelsgesetzbuches, durch den der Verzugszins geregelt wird sowie auf Argumente "für" oder "gegen" im Zusammenhang mit diesen Auslegungen, sowie auf mögliche diverse Auslegungen der Richtlinie Nr. 2000/35/EG des Europäischen Parlaments und des Rates vom 29.06.2000 zur Bekämpfung des Zahlungsverzuges im Geschäftsverkehr und auf mögliche Anwendung ihrer "direkten" oder "indirekten" Auswirkung.

K spoločnému členstvu v bytovom družstve a k zrušeniu spoločného nájmu

Ad Vyporiadanie hodnoty členského podielu... (BSA 3/2008)

prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.

I.

K pojmom v družstevnom nájme bytu.

Nájom družstevného bytu sa od nájmu bytu obecného (komunálneho) odlišuje viacerými znakmi. Jedným je aj majetkový aspekt tohto nájmu vo vzťahu k predmetu nájmu – k družstevnému bytu. Je to osobitný typ nájmu, pri ktorom sa nájomca finančne podieľa na hodnote bytu, ktorý ako nájomca užíva.

Na úvod treba uviesť, že nájomný vzťah k družstevným bytom upravuje Občiansky zákonník (zákon č. 40/1964 Zb. v znení

neskorších predpisov – ďalej „OZ“) s tým, že na strane prenajímateľa vystupuje bytové družstvo. Mnohé bytové družstvá majú v názve aj slovo „stavebné“, ale iba v rámci svojho obchodného mena. Vznik družstva, ako aj jeho právne postavenie ako právnickej osoby upravuje Obchodný zákonník (zákon č. 513/1991 Zb. v znení neskorších predpisov – ďalej „ObZ“). Niektoré otázky práv a povinností nájomcu družstevného bytu upravujú stanovy príslušného bytového družstva, na ktoré Občiansky zákonník odkazuje (§ 687 ods. 3 OZ). Na stanovy bytového družstva odkazuje aj § 685 ods. 2 OZ.

Právna úprava nájmu družstevného bytu ako aj spoločného nájmu družstevného bytu je nesúrodá, často až zmätočná a z toho vyplýva, že aj prax v tomto smere sa často uberá nesprávnym smerom.

Občiansky zákonník upravuje predovšetkým nájom družstevného bytu resp. spoločný nájom družstevného bytu manželov a v súvislosti s týmto nájomom družstevného bytu a najmä s vyjadrením jeho majetkového aspektu k družstevnému bytu používa viaceré pojmy. Mnohé pojmy, ktoré zákony používajú však nevy-medzujú. Osobitosťou nájmu družstevných bytov je, že ich nájomca má právne postavenie veľmi podobné vlastníkovi, i keď je jeho byt (ako aj celý dom) vo vlastníctve družstva.

Občiansky zákonník, Obchodný zákonník ako aj stanovky príslušných bytových družstiev používajú pojmy: *členstvo v (stavebnom) bytovom družstve, právo na uzavretie zmluvy o nájme družstevného bytu, základný členský vklad, členský podiel, členské práva a povinnosti, právo nájmu družstevného bytu*. Tieto pojmy navzájom súvisia, ale nie vždy sa správne posudzuje ich obsah a právny význam.

a) Základnou kategóriou, ktorá vyjadruje osobitosť nájomného vzťahu k družstevnému bytu je **členstvo v bytovom družstve** ktoré je základným predpokladom nájmu družstevného bytu. Pojem družstevného bytu predpisy nedefinujú. Z hľadiska občianskoprávneho je však podstatné, že ide o byt vo vlastníctve družstva, čo podľa nášho názoru nemôže brániť tomu, aby bol prenechaný do nájmu aj nečlenovi družstva. V praxi sa to nekoná. Občiansky zákonník pri nájme družstevného bytu považuje nájomcu za člena družstva (§ 687 ods.3 OZ). Členstvo v družstve však spravidla vznikalo skôr ako nájomný vzťah k bytu. Smrťou nájomcu prechádza členstvo v družstve (spolu s nájomom) na dediča, ktorému pripadol členský podiel. Zánikom členstva osoby v bytovom družstve zanikne jej nájom bytu (§ 714 OZ). Občiansky zákonník ako aj stanovky príslušného bytového družstva upravujú aj spoločné členstvo v bytovom družstve, ktoré môže vzniknúť (rovnako ako aj spoločný nájom družstevného bytu) iba medzi manželmi (napr. § 703 ods. 2 OZ). Zánik spoločného členstva v bytovom družstve upravuje aj § 705 ods. 2 OZ. Ak poručiteľ ako nájomca mal v nájme viaceré predmetov nájmu v družstve (napr. byt, garáž, nebytový priestor) je možné, aby každý z týchto predmetov nájmu prešiel na iného dediča a tak dedením prejde jediné členstvo a nájom v danom bytovom družstve na viacerých dedičov, teda rozdelí sa na viaceré členstiev. Každý z týchto dedičov sa potom stáva členom družstva a nájomcom bytu, garáže alebo nebytového priestoru.

b) **Právo nájmu** družstevného bytu je predovšetkým právom člena bytového družstva, ktorý splnil podmienky na uzavretie nájomnej zmluvy (ktorému vzniklo právo na uzavretie nájomnej zmluvy). Právo nájmu možno spolu s členstvom zdediť (§ 706 ods. 3 OZ). Spoločný nájom družstevného bytu môže vzniknúť iba medzi manželmi. Pokiaľ ide o manželov, môže im vzniknúť spoločný nájom a súčasne spoločné členstvo v bytovom družstve (§ 703 ods. 2 OZ). Spoločný nájom manželov k družstevnému bytu vznikne aj bez toho, aby boli spoločnými členmi družstva (§ 704 ods. 2 OZ). To, či manželia boli aj spoločnými členmi družstva alebo nie, je rozhodujúce pre spôsob zániku spoločného nájmu družstevného bytu (§ 705 ods. 1 OZ). Ak manželia mali byť v spoločnom nájme, ale neboli spoloční členovia v družstve, zanikne spoločný nájom už zo zákona, napr. rozvo-

dom. Právo nájmu vzniká aj na základe ďalších právnych skutočností, na základe ktorých vzniká právo na uzavretie nájomnej zmluvy.

c) Občiansky zákonník neupravuje podmienky, za ktorých vzniká **právo na uzavretie zmluvy o nájme** družstevného bytu a odkazuje na stanovky (§ 685 ods.2 OZ). O práve na uzavretie zmluvy o nájme družstevného bytu ustanovuje aj § 703 ods. 2 OZ a § 705 ods. 2 OZ.

Právo na uzavretie nájomnej zmluvy vzniká predovšetkým v dôsledku rozhodnutia príslušného predstavenstva bytového družstva o pridelení družstevného bytu (i keď v súčasnosti už len výnimočne), ďalej na základe dohody o výmene bytov, na základe zmluvy o prevode členských práv a povinností a na základe dedenia. Uzavretím zmluvy o nájme družstevného bytu vzniká nájomný vzťah medzi nájomcom (členom družstva) a prenajímateľom (bytovým družstvom), obsahom ktorého sú práva a povinnosti upravené v Občianskom zákonníku (§ 685 a nasl.) ako aj v stanovkách príslušného bytového družstva.

d) Ďalším, podľa nášho názoru najdôležitejším pojmom je **členský podiel**, ktorý používa Občiansky zákonník v § 706 ods. 3, § 707 ods. 2 a § 714. Z vymedzenia v § 706 ods. 3 OZ možno vyvodit, že na toho, kto zdedí členský podiel prechádza členstvo v bytovom družstve ako aj právo nájmu. To isté možno vyvodit aj z § 707 ods. 2. Podľa týchto ustanovení by bolo možné uzavrieť, že členský podiel vyjadruje jednak členstvo v bytovom družstve, práva a povinnosti člena družstva vrátane práva nájmu ako aj majetkový podiel. Pojem členský podiel zakotvil Obchodný zákonník v § 223 ods. 2 a to novelou (zákon č. 19/2007 Z. z.). Podľa tohto ustanovenia **členský podiel vyjadruje mieru účasti člena na družstve**. Podľa nášho názoru táto miera účasti je vyjadrená:

1. členskými právami a povinnosťami,
2. podielom majetkovej účasti člena družstva na nákladoch družstevnej výstavby (vyjadrený – nie celkom správne – ako zostatková hodnota členského podielu k bytu) a právom užívať družstevný byt, a
3. podielom majetkovej účasti člena družstva na majetku, podnikaní a inom hospodárení družstva

Predovšetkým ide o priznanie a výkon práv a povinností, ktoré patria členovi (spoločným členom) družstva. Ide o členské práva a povinnosti člena družstva, ktoré možno nadobudnúť členstvom v družstve. Členské práva a povinnosti možno prevádzať dohodou na iné fyzické osoby alebo, ak to stanovky družstva nevyklučujú aj na právnické osoby. Prevod nájmu družstevného bytu, ako sme uviedli, je možné uskutočniť dohodou o prevode členských práv a povinností (§ 229 ObZ), ktorá je podľa platnej úpravy tou práv-

Prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.

v r. 1974 ukončil štúdium na Právnickej fakulte UK v Bratislave, tu získal vedeckú hodnosť CSc., habilitoval a inauguroval. Od r. 1974 pôsobí na Právnickej fakulte UPJŠ v Košiciach. V rámci odboru občianskeho práva sa venuje osobitne vedecky a aj pedagogicky právu duševného vlastníctva. Je autorom viacerých monografií, vysokoškolských učebníc, učebných textov a vyše stovky vedeckých a odborných článkov. Je zakladateľom a predsedom redakčnej rady časopisu *Duševné vlastníctvo*, prezidentom Slovenskej národnej skupiny medzinárodného združenia na ochranu priemyselného vlastníctva (AIPPI). Od r. 1993 je advokátom.

nou skutočnosťou, na základe ktorej sa môže iná osoba stať členom družstva s právami a povinnosťami vrátane práva užívať družstevný byt (a právo na uzavretie nájmovej zmluvy).

Táto zmluva sa môže uzavrieť ako odplatná (ide o formu „predaja“ družstevného bytu) alebo aj ako bezodplatná (ide o formu „darovania“ družstevného bytu). Či ide o odplatnú alebo o bezodplatnú dohodu o prevode členských práv a povinností, predmet zmluvy (členské práva a povinnosti) vždy majú svoju majetkovú hodnotu. Pri odplatnom prevode členských práv a povinností je ich hodnota spravidla vyjadrená v takej výške, aká je hodnota bytu, ku ktorému sa členské práva a povinnosti vzťahujú (za akú cenu, ak by bol byt vo vlastníctve, by bolo možné rovnaký byt v danom mieste a čase „predať“).

Z uvedeného dôvodu nemožno súhlasiť s názorom autorov Fuchsová, J. – Kerecman, P. v článku publikovanom v tomto časopise „*Nad jedným rozhodnutím alebo o vyporiadaní hodnoty členského podielu v konaní o zrušenie spoločného nájmu družstevného bytu manželov*“, podľa ktorého členské práva a povinnosti nemajú majetkovú hodnotu. Členské práva z hľadiska predmetu súkromno-právnych vzťahov aj vzhľadom na vyššie uvedené, treba vnímať ako inú majetkovú hodnotu (§ 118 OZ).

Súčasťou dohody o prevode členských práv a povinností je aj prehlásenie prevodcu i nadobúdateľa, že sa vzájomne vyporiadali aj o zostatkovej hodnote členského podielu k bytu, pretože táto spolu s právami a povinnosťami prechádza na nadobúdateľa. Takáto povinnosť v minulosti vyplývala zo Vzorových stanov bytových družstiev. V súčasnosti ide o vyhlásenie, ktoré môže, ale nemusí mať oporu v stanovách družstva.

II.

Spoločné členstvo v bytovom družstve a spoločný nájom bytu manželmi

Ako sme už vyššie uviedli, spoločný nájmom družstevného bytu medzi manželmi môže, ale nemusí byť spojený so spoločným členstvom manželov v bytovom družstve. Táto skutočnosť má zásadný význam pri zániku spoločného nájmu družstevného bytu manželov, či sa medzi rozvedeným manželmi bude riešiť iba ukončenie spoločného nájmu alebo aj zánik spoločného členstva.

Ak mali manželka družstevný byt v spoločnom nájme a členom družstva bol iba jeden z nich, a dôjde k rozvodu manželstva, zaniká spoločný nájom družstevného bytu rozvodom (právoplatnosťou rozhodnutia o rozvoze manželstva). Právo užívať družstevný byt zostane tomu z manželov, ktorý nadobudol právo na nájom bytu (správnejšie právo na pridelenie družstevného bytu) pred uzavretím manželstva (§ 705 ods. 2 OZ). V takom prípade stačí rozvedenému manželovi, ktorý je povinný byt vypratať, poskytnúť náhradné ubytovanie. Súd však z dôvodov hodných osobitného zreteľa môže rozhodnúť, že rozvedený manžel má právo na náhradný byt (§ 712a ods. 7 OZ). V tomto prípade treba medzi manželmi vyriešiť iba otázku nárokov v dôsledku zániku spoločného nájmu družstevného bytu, ktorý tu nastáva zo zákona.

Ak dôjde k rozvodu manželstva, pričom manželka mali družstevný byt v spoločnom nájme a boli aj spoločnými členmi, spoločný nájom nezaniká rozvodom, ale až rozhodnutím súdu o **zrušení spoločného nájmu** družstevného bytu, v ktorom zároveň **určí, kto bude výlučným nájomcom** družstevného bytu a kto bude **výlučným členom** družstva (§ 705 ods. 2 druhá veta OZ). V takomto prípade má rozvedený manžel právo na náhradný byt. Zákon, žiaľ, výslovne toto právo na náhradný byt v § 712a ods. 8 neuvádza, ale treba to vyvodiť z celkovej koncepcie právnej úpra-

vy bytových náhrad, kde základným nárokom je vždy nárok na náhradný byt, pokiaľ to nie je osobitná úprava, ktorá zakotvuje iba právo na náhradné ubytovanie či prístrešie. Ďalej to možno vyvodiť aj z formulácie uvedenej v § 712 ods. 8, kde sa uvádza, že alebo ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, môže súd rozhodnúť, že rozvedený manžel má právo „**len**“ na náhradné ubytovanie alebo prístrešie a nie na náhradný byt (§ 712a ods. 8).

V súvislosti s rozhodovaním súdu podľa § 705 ods. 2 a 3 je možné uvažovať o dvoch situáciách. Jednou je zohľadnenie záujmov maloletých detí. V prípade, že súd zrušuje spoločný nájom družstevného bytu manželov, ktorí už maloleté deti nemajú a aj prenajímateľ prenecháva rozhodnutie na posúdení súdu, je potrebné v rámci zisťovania všetkých relevantných skutočností o tom, kto bude výlučným nájomcom družstevného bytu vziať do úvahy predovšetkým hľadisko, kto bude schopný vyplatiť trhovú hodnotu časti členského podielu predmetného bytu.

Okrem otázky zániku spoločného nájmu bytu je v takýchto prípadoch potrebné riešiť aj právne dôsledky zániku spoločného členstva v bytovom družstve. Ukončenie spoločného členstva v bytovom družstve je možné riešiť rôznymi spôsobmi, aj v nadväznosti na povinnosť poskytnúť náhradný byt, náhradné ubytovanie či prístrešie.

Vzájomné vyporiadanie spoločného členstva manželov v družstve treba riešiť v rámci celkového vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Žiaľ, súčasná platná právna úprava bezpodielového spoluvlastníctva manželov v Občianskom zákonníku je nevyhovujúca, a preto treba iba per analogiam riešiť nielen vyporiadanie vecí, ktoré sú vo vlastníctve, ale aj vyporiadanie práv (pohľadávok a dlhov) ako aj iných majetkových hodnôt, kam možno zaradiť aj členské práva a povinnosti v bytovom družstve (resp. členský podiel).

I tu treba vychádzať zo zásady, že manželom patrí členský podiel (členské práva a povinnosti a účasť na majetku družstva) v rovnakom podiele (§ 150 prvá veta). Ako u iného majetku manželov je možné použiť pravidlá pre vyporiadanie uvedené v § 150 OZ.

Vyporiadanie spoločného členstva v bytovom družstve v súvislosti so zánikom spoločného nájmu družstevného bytu je možné uskutočniť vo vzťahu k zabezpečeniu bytovej náhrady v dôsledku zániku spoločného nájmu bytu, čo platná právna úprava výslovne neupravuje. Je zásadný rozdiel, ak sa rozvedenému manželovi zabezpečí ako bytová náhrada napr. byt vo vlastníctve či nájom iného (menšieho) družstevného bytu alebo iba nájom obecného bytu, náhradné ubytovanie či prístrešie. To však nemusí byť súdu známe ku dňu rozhodnutia o zrušení spoločného nájmu.

Zákon by však mal pamätať aj na prípady, ak k takej situácii dôjde ešte pred rozhodnutím súdu o zrušení spoločného nájmu družstevného bytu. Preto v takom prípade podľa nášho názoru (i keď pôjde o zriedkavé prípady), nemožno priznať rozvedenému manželovi z titulu zániku spoločného nájmu bytu a ktorý dostal ako „bytovú náhradu“, byt vo vlastníctve alebo nájom družstevného bytu súčasne z titulu zániku spoločného členstva aj podiel na jeho hodnote, ak táto je už kompenzovaná poskytnutým bytom vo vlastníctve alebo nájmom družstevného bytu.

Podľa nášho názoru náhrada za podiel na spoločných členských právach a povinnostiach (členský podiel) je v takom prípade vyrovnaný. Zároveň je zabezpečené aj právo druhého manžela na bývanie. Inak by vznikla značná nerovnováha pri vyporiadaní sa bývalých manželov a zvýhodnenie jedného z rozvedených manželov.

Vzájomné vyporiadanie (bývalých) manželov ohľadne spoločného členstva v bytovom družstve je potrebné zahrnúť do celko-

vého vyporiadania ich majetku- bezpodielového spoluvlastníctva a zohľadniť pritom náklady aké vynaložil jeden z bývalých manželov na zaobstaranie bytovej náhrady pre toho manžela, ktorý sa má z bytu vysťahovať.

Toto vyporiadanie je potrebné urobiť rovnako ako ostatný majetok patriaci do bezpodielového spoluvlastníctva manželov (BSM) dohodou alebo podaním návrhu na súd najneskôr do troch rokov od zániku BSM. Inak platí ustanovenie § 149 ods. 4.

Podľa nášho názoru nemožno súhlasiť s názormi súdov (Uznesenie Krajského súdu Košice, sp.zn. 11 Co 87/04-81 zo dňa 4. 11. 2005 a nadväzujúce Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo 56/2005 zo dňa 23.6.2006) prezentované v článku autorov Fuchsová, J. – Kerecman, P.: „*Nad jedným rozhodnutím alebo o vyporiadani hodnoty členského podielu v konaní o zrušení spoločného nájmu družstevného bytu manželov*“ uverejnený v tomto časopise. Predovšetkým nemožno súhlasiť so závermi súdov, podľa ktorých na „členský podiel“ treba aplikovať režim podielového spoluvlastníctva a z toho vyvodíť aj analogicky postup, aký platí pri zrušení podielového spoluvlastníctva a jeho vyporiadani a odôvodňujú, že preto je potrebné postupovať analogicky podľa § 142 OZ. To podľa nášho názoru nie je možné. Predovšetkým nie je možné hovoriť o „podielovom spoluvlastníctve“ k členskému podielu, preto, že členský podiel ako taký v sebe zahŕňa i členské práva a povinnosti a tie nemôžu byť v spoluvlastníctve. Na základe členského podielu, členských práv a povinností má člen (členovia) družstve právo nájmu. To by znamenalo, že i nájom je v podielovom spoluvlastníctve.

Ďalším dôležitým argumentom, pre ktorý nie je možné použiť koncepciu zániku podielového spoluvlastníctva a jeho vyporiadania je, že súd v prípade zrušení spoločného nájmu družstevného bytu nerozhoduje o zániku spoločného členstva v bytovom družstve, ktoré v takom prípade **zaniká zo zákona** ako právny dôsledok zrušenia spoločného nájmu družstevného bytu (§ 705 ods. 2, druhá veta po bodkočiarkke).

Nemožno preto súhlasiť ani s názorom spoluautorov, že sa „*členský podiel prikáže do výlučného vlastníctva*“. Občiansky zákonník v § 705 ods. 2 posledná veta hovorí, kto bude členom družstva, nie komu bude patriť členstvo.

Podľa záverov uvedených súdov „*v konaní, v ktorom sa zrušuje spoločný nájom manželov k družstevnému bytu je súd povinný okrem zrušenia spoločného nájmu bytu a určenia, kto bude byť ďalej ako člen družstva užívať (kto má byť vypratať po zabezpečení bytovej náhrady) rozhodnúť aj o vyporiadani hodnoty členského podielu a teda zaviazat manžela, ktorý je určený jediným nájmom bytu na finančné (alebo vecné) plnenie druhému manželovi a to vždy, ak rozhoduje po uplynutí troch rokov od právoplatnosti rozvodového rozsudku a BSM nebolo vyporiadane dohodou a ani sa nevedie o jeho vyporiadanie samostatné konanie začaté v zákonnej lehote, pričom je tak povinný súd rozhodnúť aj bez návrhu niektorého z účastníkov konania na vyporiadanie hodnoty členského podielu v bytovom družstve.*“

Podľa nášho názoru na takýto záver niet opory v našom právnom poriadku. Nemožno tu použiť § 153 ods. 2 OSP. Predovšetkým v § 705 ods. 2 druhá veta je uvedené, o čom môže súd v súvislosti so zrušením spoločného nájmu družstevného bytu rozhodnúť. To sme uviedli aj vyššie v úvode tohto bodu II. Podľa nášho názoru niet zákonnej opory rozhodovať o vzájomnom vyporiadani majetku patriaceho do BSM, aj keď súvisí s bytom, o ktorom rozhoduje súd. Ak sa do troch rokov od zániku BSM objaví majetok, ktorý nebol zahrnutý do dohody manželov o vyporiadani BSM alebo (a to je iba teoretická úvaha) by skončilo súdne konanie o vyporiadanie BSM súdom (bolo by do troch rokov od zániku

BSM právoplatné), tak bude potrebné ohľadne tohto majetku postupovať tak, že sa primerane použije § 149 ods. 4 OZ posledná veta. Žiaľ, zákon na takú situáciu, že dochádza k zrušeniu spoločného nájmu družstevného bytu a k zrušeniu spoločného nájmu po troch rokoch od zániku BSM výslovne nepamätá.

Ak súd rozhodne o zániku spoločného nájmu družstevného bytu po troch rokoch od zániku BSM (pričom k jeho vyporiadaniu nedošlo dohodou a ani nebol do troch rokov podaný návrh na vyporiadanie súdom), pričom v dôsledku toho došlo k zániku spoločného členstva v bytovom družstve, vzniká druhému manželovi právo na vyrovnanie (v zmysle zásady uvedenej v § 149 ods. 4, posledná veta) vo výške polovice hodnoty členstva v družstve a tým aj nájmu bytu, ktoré nadobudol rozvedený manžel a to aj v závislosti na prípadný zabezpečený byt vo vlastníctve či nájmom družstevného bytu ako bytovú náhradu.

Inak sa bude môcť zahrnúť vyporiadanie o zaniknutom spoločnom členstve do troch rokov od zániku BSM dohodou. Ak bol včas podaný návrh na vyporiadanie BSM súdom, bude možné ho doplniť kedykoľvek do rozhodnutia súdu.

Okrem iného nie je možné, ako sme už vyššie uviedli, zaviazat rozvedeného manžela súčasne na poskytnutie bytovej náhrady a aj na vyporiadanie hodnoty členského podielu (správne „spoločného členstva“).

Ďalším zásadným dôvodom, pre ktorý nemožno s prezentovaným názorom súdov súhlasiť je, že podľa nášho názoru nie je možné, zaviazat v konaní o zrušení spoločného nájmu družstevného bytu rozvedeného manžela súčasne na poskytnutie bytovej náhrady a aj na vyporiadanie hodnoty členského podielu v dôsledku zániku spoločného členstva. A už vôbec nemožno súhlasiť so záverom ako „*povinnosť súdu konať bez návrhu*“.

Nemožno súhlasiť ani s formuláciami výrokov autorov v závere uvedeného článku, pretože nezodpovedajú zákonnej úprave a nezohľadňujú, že treba rozlišovať **zánik spoločného nájmu družstevného bytu**, o ktorom rozhoduje súd v zmysle § 705 ods. 2 druhá veta a v tejto súvislosti aj s bytovou náhradou a **zánik spoločného členstva**, ktoré na základe právoplatného rozhodnutia súdu o zrušení spoločného nájmu zaniká priamo zo zákona.

Ak by aj došlo k rozhodnutiu súdu o zrušení spoločného nájmu družstevného bytu po troch rokoch od zániku BSM, treba otázku vyporiadania bývalých manželov o zániku spoločného členstva a dôsledkov z toho vyplývajúcich riešiť, ako sme uviedli, aj vo vzťahu k hodnote, akú druhý manžel vynaložil na zabezpečenie bytovej náhrady v zmysle § 149 ods. 4 OZ posledná veta.

Dňom právoplatnosti rozhodnutia o zrušení spoločného nájmu družstevného bytu, na základe ktorého zaniklo spoločné členstvo sa stáva druhý manžel jediným nájmom bytu a jediným členom družstva (patrí mu členský podiel) čím nadobudol majetok určitej hodnoty. Týmto dňom vzniká druhému manželovi právo na vyporiadanie v zmysle § 149 ods. 4 posledná veta, pričom týmto dňom začína plynúť aj trojročná premlčacia doba na uplatnenie tohto práva voči druhému manželovi, nakoľko sa toto právo mohlo po prvýkrát vykonať až týmto dňom.

Napokon, pri riešení zániku spoločného členstva manželov v bytovom družstve sa bývalí manželia môžu dohodnúť tak, že obaja prevedú svoje členské práva a povinnosti na tretiu osobu, v dôsledku čoho zanikne nielen ich spoločné členstvo v bytovom družstve, ale aj spoločný nájom. Prostriedky, ktoré získali za prevod členských práv a povinností sa stanú súčasťou vyporiadania ich BSM. Nikomu nevznikne povinnosť zabezpečiť bytovú náhradu. Ak by tieto prostriedky získali rozvedení manželia až po troch rokoch od zániku BSM, rozdelia si ich v zmysle § 149 ods. 4 rovnakým dielom.

III. Úvahy de lege ferenda

Podľa nášho názoru, v súvislosti s novelou Obchodného zákonníka (zákon č. 19/2007 Z. z.), ktorá do § 223 ods. 2 zakotvila pojem *členský podiel*, by bolo potrebné, aby sa v celej oblasti právnej úpravy nájmu (spoločného nájmu) družstevných bytov a s tým spojeného členstva (spoločného členstva) zjednotila terminológia a najmä obsah pojmov, predovšetkým v Občianskom zákonníku. Bude potrebné jednoznačne odlišiť otázky nájomného vzťahu (jeho vznik, práva a povinnosti nájomcu a prenajímateľa a zániku nájmu družstevného bytu) a otázky členstva a spoločného členstva v nadväznosti na riešenie členského podielu resp. spoločného členského podielu.

Bude potrebné zosúladiť právnu úpravu v Občianskom zákonníku v § 706 ods. 3 a úpravu v § 223 ods. 10 Obchodného zákonníka, napríklad pokiaľ ide o dedenie. Obchodný zákonník v uvedenom ustanovení hovorí: „... ak členstvo neprešlo na dediča, pripadne na inú právnickú osobu alebo fyzickú osobu.“ a v Občianskom zákonníku sa v uvedenom ustanovení hovorí: „... Ak zomrie nájomca družstevného bytu ... prechádza členstvo a nájom na toho dediča, ktorému pripadol členský podiel.“ V § 232 ods. 1 Obchodný zákonník uvádza: „dedič členských práv a povinností poručiteľa môže požiadať o členstvo...“ Tak z platnej úpravy v Obchodnom zákonníku ale ani v Občianskom zákonníku nevyplýva jednoznačne, čo je v prípade smrti člena družstva ako nájomcu družstevného bytu predmetom dedenia.

Ani z úpravy v Občianskom a Obchodnom zákonníku (a to ani v jeho jednotlivých ustanoveniach) nie je jednotne ponímaná otázka disponovania s členstvom, členskými právami a povinnosťami a členským podielom. Podľa nášho názoru je základnou otázkou členstva a členských práv a povinností členský podiel.

Preto prevod práva nájmu družstevného bytu má byť viazaný na prevod členského podielu a nie na prevod členských práv a povinností. Ten, na koho bude prevedený členský podiel, môže stať členom družstva a budú mu patriť aj práva a povinnosti člena družstva. Podľa nášho názoru treba riešiť otázku prevodu nájmu k družstevnému bytu cez prevod členského podielu. I tu je potrebné zosúladiť úpravu v Občianskom zákonníku a Obchodnom zákonníku. Na základe zmluvy o prevode členského podielu sa nadobúdateľ môže stať členom družstva, nadobudnúť členské práva a povinnosti ako aj majetkový podiel v družstve, a stať sa nájomcom družstevného bytu. Platný Obchodný zákonník hovorí o zmluve o prevode členských práv a povinností (§ 229 alebo § 230). Treba pri tejto úvahe ešte pripomenúť, že platný Obchodný zákonník považuje zmluvu o prevode členských práv a povinností za tzv. absolútny obchod (teda za obchodnú zmluvu), na ktorú treba použiť Obchodný zákonník (§ 261 ods. 3 písm. b).

Aj dedič sa má členský podiel a v dôsledku toho sa dedič stane členom družstva a budú mu patriť členské práva a povinnosti a právo nájmu k družstevnému bytu.

Nakoniec treba prehodnotiť, či je v súčasnosti opodstatnené obmedzenie, že by spoločný nájom a spoločné členstvo v bytovom družstve (a teda spoločný členský podiel) mohlo vzniknúť iba medzi manželmi.

V týchto intenciách by sa mohla precizovať aj úprava spoločného nájmu bytu a spoločného členstva a otázka, ak jeden členský podiel patrí manželom resp. aj iným osobám. Obchodný zákonník v § 232 ods. 2 hovorí, že každý člen môže mať v družstve len jeden podiel. Nehovorí však, že jeden podiel môže patriť spoločne napr. manželom.

Zásadným spôsobom treba riešiť aj úpravu možnej exekúcie na členský podiel v družstve, osobitne v bytovom družstve a zákonom zakotviť pravidlá jej vykonania. ■

RESUMÉ

K spoločnému členstvu v bytovom družstve a k zrušeniu spoločného nájmu

Autor, člen redakčnej rady Bulletinu slovenskej advokácie, reaguje na článok J. Fuchsovej a P. Kerecmana, ktorý bol uverejnený v BSA č. 3/2008. V článku sa zaoberá problematikou spoločného nájmu družstevného bytu manželmi ako aj spoločným členstvom v družstve. Poukazuje na rozpornú a nejednotnú úpravu v Občianskom zákonníku a Obchodnom zákonníku a tým aj na nesprávnu prax. V článku zdôrazňuje, že zánik spoločného nájmu družstevného bytu a zánik spoločného členstva v družstve treba vnímať osobitne. V súvislosti so zavedením pojmu podiel v družstve do Obchodného zákonníka vyjadruje aj svoje názory *de lege ferenda*.

SUMMARY

Ad: Joint Membership in the Cooperative Housing Corporation and Termination of the Proprietary Lease of the Cooperative Apartment Occupied by Spouses as Joint Tenants

The author in his capacity of the member of the Editorial Board of Bulletin of Slovak Advocacy responds to the article of J. Fuchsová and P. Kerecman. He deals with the issues related to the joint membership in the cooperative housing corporation as well as to the termination of the proprietary lease of the cooperative apartment occupied by spouses as joint tenants. He points to a number of discrepancies between the Civil Code and Commercial Code,

and to the ensuing decision-making practice. He emphasizes that the termination of the proprietary lease of the cooperative apartment occupied by the spouses as joint tenants and termination of the joint membership in the cooperative housing corporation must be viewed separately. He also presents his views *de lege ferenda* in connection with the introduction of the term "share in a cooperative housing corporation" in the Commercial Code.

ZUSAMMENFASSUNG

Zur gemeinschaftlichen Mitgliedschaft in einer Wohnungsgemeinschaft und zur Aufhebung der gemeinschaftlichen Miete

Der Autor – ein Mitglied des BSA-Redaktionskollegiums – reagiert auf den vorangeführten Artikel von J. Fuchsová und P. Kerecman. Er befasst sich mit der Problematik der gemeinschaftlichen Genossenschaftswohnungsmiete der Ehegatten, sowie mit der gemeinsamen Mitgliedschaft in der Wohnungsgenossenschaft. Er deutet auf die widersprüchliche und uneinheitliche Regelung im Bürgerlichen Gesetzbuch und im Handelsgesetzbuch und demzufolge auch auf eine unrichtige Praxis hin. Im Artikel wird betont, dass das Ende der gemeinschaftlichen Miete der Genossenschaftswohnung und die Aufhebung der gemeinschaftlichen Mitgliedschaft in der Genossenschaft separat wahrzunehmen ist. In Zusammenhang mit der Einführung des Begriffs-Genossenschaftsanteil ins Handelsgesetzbuch präsentiert er *de lege ferenda* auch seine Meinung.

Oprávnenia prokurátora podať návrh na začatie konania o neplatnosť prechodu alebo prevodu majetku štátu mimo privatizácie

JUDr. Roman Hošovský

Zákon č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby (ďalej aj „zákon o veľkej privatizácii“) bol od svojej účinnosti (1. 4. 1991) zmenený a doplnený už 34-krát, ale ustanovenie § 1 ods. 1 tohto zákona, ktorý upravuje účel zákona a obsah privatizácie nedoznal žiadnych vecných zmien.¹ Naďalej platí, že zákon o veľkej privatizácii „upravuje podmienky prevodu majetku štátu, ku ktorému majú právo hospodárenia štátne podniky, štátne peňažné ústavy, štátne poisťovne a iné štátne organizácie (ďalej len „podnik“) alebo ktorý je v správe Slovenského pozemkového fondu, včítane ich majetkových účastí na podnikaní iných právnických osôb, ako aj podmienky prevodu majetkových účastí štátu na tomto podnikaní, a to na slovenské alebo zahraničné právnické alebo fyzické osoby (ďalej len „privatizácia“).“

V poradí piata novela zákona o veľkej privatizácii vykonaná zákonom č. 17/1993 Z. z. účinným od 1. 1. 1993 legislatívne neobvyklým spôsobom² zaviedla do zákona o veľkej privatizácii článok IV, ktorý upravuje oprávnenia prokurátora v mene štátu domáhať sa na súde v občianskoprávnom konaní neplatnosti prevodu alebo prechodu vlastníctva vo vlastníctve štátu na iné osoby.³

Podľa tejto právnej úpravy podmienkou na podanie takehoto návrhu na začatie konania je, že:

1. pri prevode alebo prechode majetku boli porušené ustanovenia všeobecne záväzných právnych predpisov,
2. návrh na začatie konania možno podať do troch rokov od prevodu alebo prechodu vlastníctva,
3. musí ísť o prevod a prechod majetku, ktorý sa uskutočnil podľa osobitných predpisov.

K prvej podmienke sa žiada poznamenať, že Najvyšší súd SR v stanovisku Cpj 22/97 z 20. 10. 1997 uverejnenom v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk pod č. 41/97 konštatoval, že návrh je opodstatnený, ak pri prevode alebo prechode majetku štátu na iné osoby, uskutočneného podľa osobitných predpisov v procese privatizácie, došlo k porušeniu ktoréhokoľvek všeobecne záväzného právneho predpisu zodpovedajúceho definícii podľa § 1 a § 3 zákona č. 1/1993 Z. z. o Zbierke zákonov Slovenskej republiky, nie iba právnych predpisov označených ako osobitné predpisy v poznámke pod čiarou.

Tretia podmienka si zasluhuje pozornosť, lebo v súdnej praxi je rozdielne posudzovaná.

Zákonná úprava (teda článok IV zákona č. 17/1993 Z. z.) v texte týkajúceho sa prevodu alebo prechodu majetku vo vlastníctve štátu na iné osoby, ktorý sa uskutočnil podľa osobitných predpisov, v poznámke č. 1 odkazuje na sedem právnych predpisov, menovite na:

- zákon č. 427/1990 Zb. o prevodoch vlastníctva štátu k niektorým veciam na iné právnické alebo fyzické osoby v znení neskorších predpisov;
- zák. č. 474/1990 Zb. o pôsobnosti orgánov Slovenskej republiky vo veciach prevodov vlastníctva štátu k niektorým veciam na iné právnické alebo fyzické osoby v znení neskorších predpisov;
- vyhlášku Ministerstva pre správu a privatizáciu národného majetku Slovenskej republiky č. 568/1990 Zb. o verejných dražbách pri prevodoch vlastníctva štátu k niektorým veciam na iné právnické alebo fyzické osoby a o vstupe na tieto dražby v znení neskorších predpisov;
- zákon č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby v znení neskorších predpisov;
- zák. č. 253/1991 Zb. o pôsobnosti orgánov Slovenskej republiky vo veciach prevodov majetku štátu na iné osoby a o Fonde národného majetku Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov;
- § 2, 3 a 4 zák. č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov;
- § 761 Obchodného zákonníka.

Podľa záverov právnej teórie, poznámky pod čiarou nie sú všeobecne záväzne tak ako text samotného právneho predpisu. Poznámka pod čiarou je síce súčasťou právneho predpisu, ale nemá normatívny charakter, teda nezaväzuje; v prípade opodstatnenosti sa však z nej vychádza.

Teória sa odvoláva aj na to, že predpisy pod čiarou doznávajú zmien a nemožno pri aplikácii právneho predpisu vychádzať z ich pôvodného znenia.

JUDr. Roman Hošovský

V rokoch 1960 – 1991 pracoval na prokuratúre. Od roku 1975 na Generálnej prokuratúre SR v netrestnej oblasti, prevažne v agende sťažností pre porušenie zákona v občianskoprávných veciach. Od roku 1991 je advokátom.

1 Iba zákonom č. 60/1994 Z. z. s účinnosťou od 24. 3. 1994 bol § 1 ods. 1 zákona č. 92/1991 Zb. doplnený o text týkajúci sa majetku, ktorý je v správe Slovenského pozemkového fondu a slová „česko-slovenské“ sa nahradili slovom „slovenské“.

2 Preto sa aj v praxi zaužívalo, že sa nehovorí o oprávneniach prokurátora „podľa zákona č. 92/1991 Zb. v znení zákona č. 17/1993 Z. z.“ ale len „podľa zákona č. 17/1993 Z. z.“ – pozri aj zjavne nesprávnu poznámku pod čiarou č. 4 k § 35 ods. 1 písm. a OSP.

3 Tým boli rozšírené oprávnenia, ktoré má prokurátor podľa § 35 ods. 1 písm. a OSP podať návrh na začatie konania, ak to ustanovuje osobitný zákon. Obdobná úprava je napríklad v zákone č. 278/1993 Z. z. o správe majetku štátu v znení neskorších predpisov.

Súčasne však tieto poznámky (aj v posudzovanom prípade) odkazujú na zámer zákonodarcu postihnúť následkami neplatnosti tie právne úkony, ktoré boli vykonané v oblastiach upravených citovanými predpismi, teda pri privatizácii majetku štátu. Tomu napovedá aj právny predpis, ktorý túto problematiku upravuje; či je to správne alebo nie, zákon č. 17/1993 Z. z. iba doplnil zákon č. 92/1991 Zb. o veľkej privatizácii. Ak by chcel zákonodarcu postihnúť ďalšie alebo všetky prevody a prechody majetku štátu na iné osoby uskutočnené aj podľa ďalších predpisov, bol by oprávnenie podľa citovaného článku IV zákona č. 17/1993 Z. z. formuloval inak.

Najvyšší súd SR v už citovanom stanovisku Cpj 22/1997 uviedol, že cieľom tejto právnej úpravy je zvýšená ochrana štátu ako vlastníka v procese privatizácie jeho majetku. Okruh právnych noriem, ktoré sú označené ako „osobitné predpisy“, je vymenovaný v odkazovej poznámke č. 1. Sú to najmä tie právne predpisy, na základe ktorých sa proces privatizácie realizuje. Ich označením za „osobitné predpisy“ mal zákonodarcu v úmysle naznačiť okruh právnych vzťahov, pri ktorých, za podmienky následného porušenia všeobecne záväzných právnych predpisov, možno oprávnenie štátu na podanie návrhu aplikovať.

Ide totiž o to, **či toto oprávnenie prokurátora možno aplikovať aj na prípady prevodov majetku štátu na iné osoby, ktoré sa uskutočnili iba podľa Občianskeho zákonníka**, teda podľa normy, ktorá nie je v článku IV zákona č. 17/1993 Z. z. uvedená ako „osobitný predpis“. Mám na mysli prevody majetku štátu uskutočnené bez akejkoľvek väzby na privatizáciu národného majetku a „osobitné predpisy“ uvedené v poznámke pod čiarou k prvému odseku článku IV zákona č. 17/1993 Z. z.

Uvediem dva príklady súdnych sporov na základe žaloby prokurátora podľa článku IV zákona č. 17/1993 Z. z., ktoré rozdielne posudzoval aj Najvyšší súd SR.

Bývalý Okresný súd B. – v. vyhovel žalobe prokurátora a vyslovil neplatnosť kúpnej zmluvy uzavretej podľa Občianskeho zákonníka medzi Obcou B. a SPaTŠ v B. Krajský súd zmenil tento rozsudok a žalobu prokurátora zamietol. Najvyšší súd SR rozsudkom z 28. 10. 1998 sp. zn. 4 Cdo 41/98 dovolanie krajského prokurátora zamietol.

Najvyšší súd v dovolacom konaní došiel k záveru, že po podaní žaloby prokurátora zastupujúceho štát v zmysle článku IV zákona č. 17/1993 Z. z. musí súd pred posúdením opodstatnenosti tejto žaloby vyriešiť najskôr otázku jej prípustnosti. Citovaný zákon totiž uvedený prostriedok ochrany majetku v štátnom vlastníctve nezakotvuje ako všeobecne použiteľný všade tam, kde dochádza k prevodu majetku štátu, a možnosti jeho aplikácie viaže na splnenie určitých podmienok, pokračuje najvyšší súd.

Najvyšší súd konštatoval, že druhou podmienkou podania návrhu prokurátora podľa citovaného zákona je, aby sa prevod alebo prechod vlastníctva, neplatnosti ktorej sa prokurátor dovoláva, uskutočnil podľa právnych predpisov, na ktoré odkazuje a ktoré taxatívne vypočítava v poznámke pod čiarou.

Podľa najvyššieho súdu „zohľadniac účel, sledovaný uvedeným súborom osobitných právnych predpisov... je nepochybné, že tento súbor sa týka výlučne právnych vzťahov, v rámci ktorého sa realizo-

val proces privatizácie majetku štátu a deetatizácie po roku 1989. Svedčí o tom jednoznačne jednak samotný účel, predmet a rozsah právnej úpravy týchto taxatívne vymenovaných osobitných predpisov, jednak to, že aj spomenutý článok sa stal integračnou súčasťou predpisu upravujúceho tento proces (zákon č. 92/1991 Zb. o tzv. veľkej privatizácii)“.

Najvyšší súd SR uzavrel, že „žaloba prokurátora v zmysle článku IV zákona č. 17/1993 Z. z. je prípustná len vtedy, ak sa prevod alebo prechod majetku vo vlastníctve štátu, neplatnosť ktorého namieta, uskutočnil v procese privatizácie vymedzenom osobitnými predpismi taxatívne vypočítanými v odkaze pod čiarou“.

Rozdielne však Najvyšší súd SR postupoval vo veci vedenej pod s. zn. M Cdo 48/2000.

V tejto veci okresný súd v P. zamietol žalobu SR – okresného prokurátora v P. o neplatnosť kúpnej zmluvy o prevode rodinného domu vo vlastníctve štátu uzavretej medzi predávajúcim SR – OPBH, š. p. P. a kupujúcou fyzickou osobou. Krajský súd potvrdil rozsudok okresného súdu. Generálny prokurátor SR podal mimoriadne dovolanie⁴ proti rozsudku odvolacieho súdu.

Žalovaná vo vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu namietala, že posudzovaný prevod vlastníctva sa uskutočnil podľa Občianskeho zákonníka a nie podľa osobitných predpisov uvedených v článku IV ods. 1 zákona č. 17/1993 Z. z., a preto prokurátor nemohol podať v mene štátu žalobu o neplatnosť kúpnej zmluvy a generálny prokurátor nebol oprávnený podať v tejto veci mimoriadne dovolanie.

Najvyšší súd SR rozsudkom z 27. 3. 2002 s. zn. M Cdo 48/2000 zrušil rozsudky oboch súdov. Najvyšší súd rozhodol vo veci samej a neakceptoval názor, že oprávnenie prokurátora podľa zákona č. 17/1993 Z. z. sa nevzťahuje na prevody a prechody majetku štátu uskutočnené mimo privatizácie podľa Občianskeho zákonníka. K tejto otázke iba stručne konštatoval, že „námietka žalovanej týkajúca sa neexistencie aktívnej legitímácie žalobcu, (...) nie je dôvodná“. Tieto závery sú podľa najvyššieho súdu v súlade aj so stanoviskom občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu SR Cpj 22/97.

Podľa môjho názoru treba prisvedčiť názoru uvedenému v stanovisku Najvyššieho súdu SR č. Cpj 22/1997 a v jeho rozsudku sp. zn. 4 Cdo 41/98, t.j. že oprávnenie prokurátora podľa článku IV zákona č. 17/1993 Z. z. sa vzťahuje iba na prechody a prevody majetku štátu uskutočnené v rámci privatizácie štátneho majetku podľa osobitných predpisov uvedených v poznámke k tomuto ustanoveniu novely zákona o veľkej privatizácii. To zodpovedá úmyslu zákonodarcu, zaradenie novej právnej úpravy do predpisu o privatizácii národného majetku a ostatným legislatívno-právnym zásadám. Preto toto oprávnenie prokurátora možno aplikovať aj na prevody majetku štátu na iné osoby, uskutočnené podľa Občianskeho zákonníka. ■

4 Natíska sa otázka, či je spravodlivá právna úprava, ktorá umožňuje generálnemu prokurátorovi podať mimoriadne dovolanie bez ďalších podmienok vo všetkých prípadoch uvedených v § 35 ods. 1 a 2, hoci v ostatných veciach podá generálny prokurátor dovolanie, len ak sú splnené ďalšie podmienky (podnet účastníka konania, osoby dotknutej rozhodnutím súdu alebo osoby poškodenej rozhodnutím súdu, právoplatným rozhodnutím súdu bol porušený zákon, vyžaduje to ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu a túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami). Nejde o ojedinelý prípad, kedy sa štátu priznáva privilegované postavenie.

RESUMÉ

Oprávnenia prokurátora podať návrh na začatie konania o neplatnosť prechodu alebo prevodu majetku štátu mimo privatizácie

Príspevok sa zaoberá otázkou, či môže prokurátor podať podľa článku IV zákona č. 17/1993 Z.z. návrh na začatie konania o neplatnosť zmluvy o prevode majetku štátu, ktorá sa uskutočnila podľa Občianskeho zákonníka, teda podľa iných predpisov, než sú uvedené v poznámke pod čiarou č. 1/ k prvému odseku citovaného článku. Poukazuje na stanovisko Najvyššieho súdu SR a na dve odlišné rozhodnutia Najvyššieho súdu SR o tejto otázke a prikláňa sa k tomu, že takýto návrh môže prokurátor podať iba v prípade prevodov a prechodov uskutočnených z majetku štátu podľa predpisov týkajúcich sa privatizácie, t.j. tých, ktoré sú uvedené ako osobitné v poznámke č. 1 k článku IV zákona č. 17/1993 Z.z.

SUMMARY

Prosecutor's Powers to File an Application for the Commencement of Proceedings Seeking the Declaration that the Transfer or Conveyance of the State Property out of the Privatisation Framework Is Invalid

The article deals with the issue whether the prosecutor may under Article IV of Act No. 17/1993 file an application for the commencement of proceedings seeking the declaration that the agreement on the state property transfer, which was made under the relevant Civil Code provisions (i.e. under other rules that those specified in Footnote No. 1 to the first section of the aforesaid

Article) is invalid. The author refers to the Position of the Slovak Supreme Court and to two different Judgments of the Slovak Supreme Court on this matter. She holds the opinion that such application may be filed by the prosecutor only in the case of transfers and conveyances made from the state property in accordance with the rules concerning privatisation, i.e. those that are specified separately in Footnote No. 1 to Article IV of Act No. 17/1993.

ZUSAMMENFASSUNG

Berechtigung des Staatsanwalts, den Antrag auf die Eröffnung des Verfahrens wegen ungültigen Übergangs oder ungültiger Übertragung staatlichen Vermögens außerhalb der Privatisierung zu stellen

Der Beitrag befasst sich mit der Frage, ob ein Staatsanwalt den Antrag auf die Eröffnung des Verfahrens wegen ungültigen Vertrages über die Übertragung von staatlichem Vermögen, die gemäß dem Bürgerlichen Gesetzbuch zustande gekommen ist, gem. Artikel IV. des Gesetzes Nr. 17/1993 GBl. stellen kann, somit nach anderen Vorschriften als nach denen, die unter dem Strich 1/ zum ersten Absatz des zitierten Artikels angeführt sind. Es wird hier auf die Stellungnahme des Höchsten Gerichtes der SR und auf zwei unterschiedliche Entscheidungen des Höchsten Gerichtes der SR zu dieser Frage hingewiesen und gemeint, dass ein solcher Antrag vom Staatsanwalt nur bei Übertragungen und Übergängen gestellt werden kann, die aus dem Vermögen des Staates nach Maßgabe der Privatisierungsvorschriften erfolgen; somit nach denen, die in der Anmerkung Nr. 1 zum Artikel IV. des Gesetzes Nr. 17/1993 GBl. als Sondervorschriften angeführt sind.

Neodvedenie dane alebo nezaplatenie dane

JUDr. Mgr. Jozef Majchrák
PaedDr. Mgr. Ivan Pecník
PhD., Ing. Mgr. Jana Pecníková

Dňa 1. januára 2006 nadobudol účinnosť zákon č. 300/2005 Z. z. – Trestný zákon. Ani nová právna úprava však nezjednotila prax trestného konania o daňových trestných činoch. Podľa názoru autorov tento stav zapríčiňuje predovšetkým nekvalifikovaný a zrejme aj nezákonný postup orgánov činných v trestnom konaní ako i súdov pri rozhodovaní o jednotlivých prípadoch daňových trestných činov. Poukazujú tiež na nedostatočnú právnu úpravu daňových trestných činov v Trestnom zákone, ako aj na niektoré protikladné ustanovenia v hmotnoprávných daňových predpisoch.

V praxi orgánov činných v trestnom konaní i súdov dochádza veľmi často k nejednotnému posudzovaniu a kvalifikovaniu skutkovo príbuzných alebo totožných prípadov daňových trestných činov. Ide predovšetkým o prípady neodvázania alebo nezaplatenia dane kvalifikované ako trestný čin neodvedenia dane a poistného podľa § 277 ods. 1, prvá alinea zákona č. 300/2005 Z. z. – Trestný zákon – ďalej len „Trestný zákon“, resp. trestný čin nezaplatenia dane podľa § 278 Trestného zákona. Značná časť trestných konaní o daňových trestných činoch sa začína na základe trestných oznámení, ktoré podávajú daňové orgány. Z týchto

trestných oznámení je väčšinou zrejme len to, že príslušný daňový subjekt si v niektorom zdaňovacom období nesplnil v určitom rozsahu svoju daňovú povinnosť na konkrétnej dani. V praxi prevažujú prípady nesplnenia si daňovej povinnosti na dani z príjmov a na dani z pridanej hodnoty – ďalej len DPH. Zo samotného trestného oznámenia, ani z pripojených materiálov často nie je možné zistiť ďalšie dôležité údaje potrebné na správnu kvalifikáciu prípadu. Sú to najmä údaje o tom, či daňový subjekt daň vybral alebo zrazil, v akom rozsahu, aká bola celková finančná situácia daňového subjektu v čase splatnosti dane a pod. V prípadoch takýchto trestných oznámení stojí príslušný orgán činný v trestnom konaní – ďalej len OČTK, ale v konečnom dôsledku aj súd pred otázkou, či začať trestné stíhanie a viesť trestné konanie pre podozrenie zo spáchania trestného činu neodvedenia dane a poistného podľa § 277 ods. 1, prvá alinea Trestného zákona alebo pre podozrenie zo spáchania trestného činu nezaplatenia dane podľa § 278 Trestného zákona. Ako uvedieme v ďalšej časti nášho článku, toto rozhodovanie je veľmi zložité najmä v niektorých prípadoch nesplnenia si daňovej povinnosti na DPH. V závere člán-

ku poukážeme i na skutočnosť, že súčasná právna úprava daňových trestných činov v Trestnom zákone je podľa nášho názoru nedostatočná, a nie je možné podľa nej jednoznačne kvalifikovať niektoré prípady nesplnenia si daňovej povinnosti na DPH či už ako trestný čin neodvedenia dane a poistného podľa § 277 ods. 1 prvá alinea Trestného zákona alebo trestný čin nezaplattenia dane podľa § 278 Trestného zákona.

V horeuvedených prípadoch podozrení zo spáchania trestného činu neodvedenia dane a poistného alebo trestného činu nezaplattenia dane musí OČTK ale i súd vždy primárne posúdiť niekoľko predbežných otázok.¹ Ide predovšetkým o posúdenie,

či daňový subjekt, ktorý si nespĺnil daňovú povinnosť na príslušnej dani je v postavení daňovníka alebo platiteľa dane, či daň vybral alebo zrazil a v akom rozsahu a predovšetkým, či sa má dlžná splatná daň odvádzať alebo platiť a v akom rozsahu.² Pri posudzovaní týchto otázok musí OČTK, ale i súd vychádzať z ustanovení zákona č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov v úplnom znení, ale i z ustanovení príslušných hmotno-

JUDr. Mgr. Jozef Majchrák
pracuje na Daňovom riaditeľstve
Slovenskej republiky v Banskej
Bystrici.

PaedDr. Mgr. Ivan Pecník, PhD.
je advokátsky koncipient a dok-
torand na Akadémii Policajného
zboru SR v Bratislave.

Ing. Mgr. Jana Pecníková
– znalec z odboru Ekológia
a manažment, odvetví Účtovníc-
tvo a daňovníctvo, Kontroling.

právnych daňových predpisov. Veľmi dôležité je pri posudzovaní horeuvedených predbežných otázok najmä ust. § 5 ods. 2, 3 zákona č. 511/1992 Zb., ktoré definuje pojmy *daňovník* a *platiteľ dane*. *Platiteľ dane* je daňový subjekt, ktorý odvádza daň vybratú alebo zrazenú od daňovníka správcovi dane a majetkovo za ňu zodpovedá. *Daňovník* je daňový subjekt, ktorého príjmy, majetok alebo činnosti priamo podliehajú dani. Z vymedzenia pojmov *platiteľ dane* a *daňovník* by sme mohli dospieť k záveru, že daňový subjekt v postavení platiteľa dane odvádza daň vždy a v prípade nesplnenia si svojej daňovej povinnosti – neodvedenia splatnej zrazenej alebo vybratej dane – sa dopúšťa trestného činu neodvedenia dane a poistného podľa § 277 ods. 1, prvá alinea Trestného zákona. Daňovník daň platí, a preto v prípade nesplnenia si svojej daňovej povinnosti – nezaplattenia splatnej dane – sa dopúšťa trestného činu nezaplattenia dane podľa § 278 Trestného zákona (pokiaľ sú, samozrejme, splnené i ďalšie podmienky na vznik trestnosti). Pri podrobnejšej analýze jednotlivých prípadov nezaplattenia, resp. neodvedenia dane z príjmov, ale najmä prípadov nezaplattenia a neodvedenia DPH zistíme, že situácia je oveľa zložitejšia a každý prípad si vyžaduje individuálne posúdenie skutkového stavu a jeho následnú kvalifikáciu.

Podľa nášho názoru je oveľa jednoduchšia a jednoznačnejšia kvalifikácia prípadov nesplnenia si daňovej povinnosti na dani z príjmov. Daňový subjekt, ktorý si nespĺní svoju daňovú povinnosť na dani z príjmov môže byť v postavení daňovníka alebo pla-

titela dane. V postavení daňovníka mal príjmy podliehajúce dani z príjmu – napr. príjmy z podnikania, samostatnej zárobkovej činnosti, prenájmu, kapitálového majetku, prípadne iné príjmy, ktoré sú predmetom dane z príjmu.³ Z týchto príjmov mal daňovník povinnosť zaplatiť daň a túto povinnosť si nespĺnil. Takýto daňovník nezaplatil splatnú daň z príjmov, a preto môžeme jeho konanie kvalifikovať ako podozrenie zo spáchania trestného činu nezaplattenia dane podľa § 278 Trestného zákona. Daňový subjekt, ktorý si nespĺnil svoju daňovú povinnosť na dani z príjmov môže byť aj v postavení platiteľa dane, ktorý zraža daňovníkovi daň zo závislej činnosti alebo zrážkovú daň a odvádza ju správcovi dane.⁴ Pokiaľ platiteľ dane splatnú zrazenú alebo vybratú daň zadrží a neodvedie správcovi dane, dopúšťa sa trestného činu neodvedenia dane a poistného podľa § 277 ods. 1 prvá alinea Trestného zákona.

Pri kvalifikácii horeuvedených prípadov daňových trestných činov ide väčšinou o ich jednotné posudzovanie. Dôvodom je podľa nášho názoru viacero. Prípady neodvážania preddavkov na daň zo závislej činnosti boli postihované aj do 1. 9. 1999 ako trestný čin sprenevery alebo trestný čin porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku podľa §§ 248 a 255 zák. č. 140/1961 Zb. Po nadobudnutí účinnosti novely zákona č. 140/1961 Zb. účinnnej od 1. 9. 1999 sa v trestno-právnej praxi ustálil správny názor, že od 1. 9. 1999 sa prípady neodvážania preddavkov na daň zo závislej činnosti kvalifikujú ako podozrenie zo spáchania trestného činu neodvedenia dane a poistného podľa § 148a ods. 1 prvá alinea zákona č. 140/1961 Zb. Zákony o dani z príjmov v ustanoveniach o platiteľovi dane, zrážaní, vyberaní a odvážaní dane boli vždy terminologicky zosúladené s ustanovením § 5 ods. 2, ods. 3 zákona č. 511/1992 Zb., a v konečnom dôsledku aj ustanovením § 148a, ods. 1 zákona č. 140/1961 Zb. a ustanovením § 277, ods. 1 Trestného zákona. V zákone o dani z príjmov sa vždy hovorí o zrazení alebo vybratí dane z príjmov zo závislej činnosti a zrážkovej dane platiteľom dane a o odvážaní zrazenej alebo vybratej dane správcovi dane. Ako podrobne uvádzame ďalej, takto terminologicky nie je však zosúladený zákon o DPH – či už nový alebo starý – so zákonom č. 511/1992 Zb.⁵ Napriek tomu sa v praxi ojedinele vyskytovali prípady kvalifikovania neodvážania preddavkov na daň zo závislej činnosti platiteľom dane ako trestný čin nezaplattenia dane podľa § 148b zákona č. 140/1961 Zb.⁶ V praxi sa tiež vyskytli prípady, keď platiteľ dane vybral alebo zrazil iný druh dane ako daň zo závislej činnosti, vznikla mu povinnosť daň odvieť správcovi dane, daň v určitom rozsahu zadržal a neodviedol, a napriek tomu boli kvalifikované ako trestný čin nezaplattenia dane podľa § 278 Trestného zákona, resp. § 148b zák. č. 140/1961 Zb.⁷

Ako sme už avizovali, zložitejšia je situácia v prípadoch, keď si daňový subjekt nespĺní svoju daňovú povinnosť na DPH. Pri posudzovaní a kvalifikovaní týchto prípadov daňových trestných činov dochádza často k rozdielnej kvalifikácii skutkovo totožných prípadov. Táto nejednotnosť je podľa nášho názoru zapríčinená viacerými dôvodmi. Prípady neodvážania vybratej DPH platiteľom DPH neboli do 1. 9. 1999 trestno-právne postihované, ale posudzované ako nezaplattenie dane. Ako sme už uviedli, skutkovo

1 § 7 ods. 1 zákona č. 301/2005 Z. z. – Trestný poriadok.

2 § 5 ods. 2, ods. 3 zákona č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov v úplnom znení, § 4 ods. 1 zákona č. 289/1995 Z. z. o DPH, § 3 zákona č. 222/2004 Z. z. o DPH, § 35, § 43 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov.

3 § 3, § 12 zákona č. 595/2003 Z. z. o daní z príjmov.

4 § 35, § 43 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov.

5 Starý zákon o DPH – viď zákon č. 289/1995 Z. z. o DPH účinný do 30. 4. 2004.

Nový zákon o DPH – viď zákon č. 222/2004 Z. z. o DPH účinný od 1. 5. 2004.

6 a.) Viď napr. uznesenia vyšetrovateľa OÚJP PZ SR Žilina – ČVS:OÚV-336/20-ZA-2002, ČVS - OÚJP - 275/20-ZA-2003.

7 a.) Viď napr. rozsudok OS Galanta č. 1T 28/02, Uznesenie ČVS: OÚV-117/2002, OÚV Bánovce nad Bebravou.

podobné prípady neodvádzania splatnej vybratej alebo zrazenej dane zo závislej činnosti boli do 1. 9. 1999 postihované ako trestný čin sprenevery alebo trestný čin porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku podľa §§ 248 a 255 zákona č. 140/1961 Zb. Zákon o DPH, či už nový alebo starý nie je vždy terminologicky zosúladený s ustanoveniami § 5 ods. 2, ods. 3 zákona č. 511/1992 Zb. o daňovníkovi a platiteľovi dane, o vyberaní, zrážaní a odvádzaní dane. Starý zákon o DPH používa podľa nášho názoru v niektorých prípadoch pojmy platenie a odvádzanie dane v rozpore s ustanovením § 5 ods. 3 zákona č. 511/1992 Zb., ale i v rozpore s faktickým stavom veci. Napr. v ustanovení § 20 ods. 12 zákona č. 289/1995 Z. z. o DPH sa hovorí o odvádzaní DPH platiteľom dane, aj keď je z kontextu ustanovenia zrejmé, že nejde o DPH, ktorá by bola platiteľom dane vybratá od daňovníka. Ako podrobne vysvetľujeme v ďalších častiach článku, pokiaľ DPH nebola vybratá, platiteľ DPH ju platí, odvádzá sa len daň vybratá alebo zrazená od daňovníka. Obdobne v § 46a ods. 1 zák. č. 289/1995 Z. z. sa hovorí o platení DPH, hoci z kontextu ustanovenia je zrejmé, že v tomto prípade sa daň odvádzá. V tomto ustanovení sa hovorí o predaji veci platiteľa dane na dražbe alebo iným spôsobom. V takýchto prípadoch sa vec predáva aj s DPH, čo je zrejme aj z kontextu ustanovení § 46a ods. 2, 3, 4 zákona č. 289/1995 Z. z. V prípade, že sa vec na dražbe predá za cenu aj s DPH, osoba, ktorá vykonáva dražbu daň vyberie a odvádzá správcovi dane. Nový zákon o DPH nepoužíva pojmy vybratie, zrazenie, odvádzanie, platenie DPH, väčšinou hovorí o povinnosti platiť daň, o zaplatení vlastnej daňovej povinnosti a pod.⁸ Posúdenie predbežnej otázky či bola DPH vybratá, v akom rozsahu, či sa má platiť alebo odvádzat' je oveľa zložitejšie ako v prípade nesplnenia si daňovej povinnosti na dani z príjmov.

Pri posúdení tejto predbežnej otázky treba znova vychádzať z ustanovení § 5 ods. 3 zákona č. 511/1992 Zb. o platiteľovi dane, ale i z faktického stavu veci. Platiteľ dane, čiže i platiteľ DPH daň zráža, vyberá od daňovníka, odvádzá splatnú zrazenú alebo vybratú daň správcovi dane a majetkovo za ňu zodpovedá. Z toho logicky vyplýva, že pokiaľ platiteľ dane DPH vyberie od daňovníka, vybratú DPH odvádzá.⁹ Pokiaľ platiteľ dane DPH nevyberie a napriek tomu mu vznikne podľa hmotnoprávných daňových predpisov, najmä podľa zákona o DPH, daňová povinnosť na DPH, daň platí.¹⁰ Pokiaľ mal platiteľ dane povinnosť v príslušnom zdaňovacom období vybratú DPH odvieť a splatnú DPH neodviedol, je podozrivý zo spáchania trestného činu neodvedenia dane a poistného podľa § 277 ods. 1, prvá alinea Trestného zákona. Pokiaľ mal platiteľ dane povinnosť DPH zaplatiť, a splatnú DPH nezaplatil, je podozrivý zo spáchania trestného činu nezaplatenia dane podľa § 278 Trestného zákona.

Situácia pri posudzovaní tejto predbežnej otázky – či sa má DPH odvádzat' alebo platiť a v akom rozsahu – však nie je ani zďaleka taká jednoduchá a jednoznačná, ako by sa na prvý pohľad mohlo z horeuvedeného zdať. V reálnom ekonomickom živote väčšina platiteľov DPH v príslušnom zdaňovacom období prijíma zdaniteľné plnenia, čiže nakupuje tovar a služby, z týchto prijatých zdaniteľných plnení si uplatňuje odpočet DPH, ide o tzv. DPH na vstupe. Väčšina platiteľov DPH však v príslušnom zdaňovacom období tovar nielen nakupuje, ale i predáva, čiže

uskutočňuje zdaniteľné plnenia – ide o DPH na výstupe. Pokiaľ platiteľ dane uskutočňuje zdaniteľné plnenia, tovar a služby predáva za cenu aj s DPH, čiže daň aj od daňovníkov – kupujúcich – vyberá (samozrejme za predpokladu, že za predaj tovaru a služieb bolo kupujúcim zaplatené aj s DPH). Výsledná daňová povinnosť platiteľa dane na DPH za príslušné zdaňovacie obdobie sa stanoví tak, že od dane na výstupe odpočíta daň na vstupe.¹¹ V prípade, že platiteľ DPH za príslušné zdaňovacie obdobie všetku DPH na výstupe vybral od daňovníkov, čiže za všetky uskutočnené zdaniteľné plnenia mu bolo kupujúci zaplatili, nie je problém vyriešiť predbežnú otázku, či sa má v tomto prípade DPH platiť alebo odvádzat' a v akom rozsahu. Pretože všetku DPH na výstupe platiteľ dane vybral, od dane na výstupe sa odpočíta daň na vstupe – odpočet DPH a dostaneme výslednú daňovú povinnosť na DPH. Je zrejmé, že v tomto prípade sa DPH odvádzá, pretože všetku DPH platiteľ dane vybral. Ak platiteľ DPH splatnú DPH neodvedie, je podozrivý zo spáchania trestného činu neodvedenia dane a poistného podľa § 277 ods. 1, prvá alinea Trestného zákona. Ako sme už uviedli, takto jednoznačne je možno stanoviť kvalifikáciu len v prípade, že platiteľ dane v príslušnom zdaňovacom období všetku DPH vyberie, čiže za všetky uskutočnené zdaniteľné plnenia mu odberatelia zaplatili.

V reálnom ekonomickom živote takáto situácia však nie je typická, skôr naopak, väčšinou v príslušnom zdaňovacom období platiteľ dane časť DPH vyberie z uskutočnených zdaniteľných plnení, za ktoré mu bola zaplatená cena aj s DPH a časť nevyberie – z uskutočnených zdaniteľných plnení, za ktoré mu v príslušnom zdaňovacom nebola zaplatená cena aj s DPH. Podľa príslušných ustanovení zákona o DPH však platiteľovi DPH vznikne daňová povinnosť na DPH uskutočnením zdaniteľného plnenia, bez ohľadu na to, či daň vyberie alebo nevyberie.¹² U vybratej dane vznikne platiteľovi dane povinnosť daň odvieť, a u nevybratej dane mu vznikne povinnosť daň platiť. Pokiaľ si platiteľ dane nesplní svoju daňovú povinnosť na DPH za príslušné zdaňovacie obdobie, v rozsahu, v akom DPH vybral a mal ju odvieť sa dopúšťa trestného činu neodvedenia dane a poistného a v rozsahu v akom mal DPH platiť sa dopúšťa trestného činu nezaplatenia dane. Ide zrejme o jednočinný súbeh týchto trestných činov, pretože platiteľ dane sa ich dopustil jedným konaním, tým, že si nesplnil svoju daňovú povinnosť na DPH ku dňu splatnosti dane, tak ako to vyplýva z daňového priznania k DPH, prípadne z iných skutočností.

Takto čisto je však možné kvalifikovať horeuvedený skutkový stav len za predpokladu, že v príslušnom zdaňovacom období platiteľ dane neprijímal zdaniteľné plnenie, nenakupoval tovar a služby, čiže nemal DPH na vstupe, neuplatňoval si tzv. odpočet DPH. Ako sme už uviedli, výsledná daňová povinnosť na DPH za príslušné zdaňovacie obdobie sa stanoví tak, že od dane na výstupe sa odpočíta daň na vstupe. V predchádzajúcom odseku sme popisovali prípad, keď platiteľ DPH časť DPH na výstupe vybral a časť nevybral. U vybratej DPH mu vznikne povinnosť DPH odvieť, u nevybratej povinnosť DPH platiť. Daň na vstupe sa však odpočítava od dane na výstupe, ktorá je v popisovanom prípade vlastne súčtom vybratej a nevybratej DPH. V takejto situácii, ktorá sa vyskytuje v reálnom ekonomickom živote najčastejšie, neexistuje pravidlo, ako postupovať pri odpočte DPH, či odpočítať DPH

8 § 69, § 78 zákona č. 222/2004 Z. z.

9 Beňová, M. – Janegová, M.: **Komentár k zákonu č. 511/92 Zb.** In: Daňový a účtovný poradca podnikateľa č. 14/2004, s. 21, Babčák, V.: **Daňové (exekučné) konanie**, VEDA: Bratislava 2005, s. 89.

10 § 14 zákona č. 289/1995 Z. z., § 19 zákona č. 222/2004 Z. z.

11 § 2 ods. 6 písm. f, g, h zákona č. 289/1995 Z. z., § 49 a nasl. zákona č. 222/2004 Z. z.

12 Vid' odkaz č. 10.

na vstupe od vybratej alebo nevybratej časti DPH na výstupe, či odpočítať DPH pomerne od oboch častí DPH na výstupe, alebo zvoliť iné pravidlo (najlogickejší sa javí pomerný princíp). V takýchto prípadoch preto ani nevieme stanoviť rozsah vybratej a neodvedenej dane a rozsah nevybratej a nezaplatennej dane. Pre správu daní takáto úvaha nie je potrebná, pretože správca dane nerozlišuje, či sa DPH platiteľom dane odvádza alebo platí, preňho je rozhodujúca celková daňová povinnosť platiteľa dane na DPH, a najmä skutočnosť, či daň daňový subjekt aj uhradil. Takáto úvaha je však potrebná na posúdenie predbežnej otázky, či mal platiteľ dane DPH v príslušnom zdaňovacom období odvádzať alebo platiť a v akom rozsahu. Posúdenie tejto predbežnej otázky je nevyhnutné pre následnú správnu trestnoprávnu kvalifikáciu skutku.

Ako sme však popísali na horeuvedenom prípade, nie je možné za súčasného právneho stavu či už hmotnoprávných daňových predpisov, ale i ustanovení Trestného zákona o daňových trestných činoch jednoznačne kvalifikovať horeuvedené prípady podozrení zo spáchania daňových trestných činov. Obdobný problém s kvalifikáciou nastáva, ak si platiteľ dane splní svoju daňovú povinnosť na DPH len čiastočne. Vzhľadom na to, že časť DPH mal platiteľ dane v príslušnom zdaňovacom období odvádzať a časť platiť, znovu vyvstáva otázka, od ktorej časti DPH odpočítať uhradenú daň, či od vybratej alebo nevybratej, či odpočítať zaplatenú DPH pomerne, alebo zvoliť iné pravidlo. Treba si uvedomiť, že každý z horeuvedených prístupov má dopad na kvalifikáciu skutku, a to niekedy veľmi závažným spôsobom. V niektorých prípadoch má zvolený prístup dopad i na samotnú trestnosť skutku. Vyplýva to z viacerých dôvodov. Rozdielna je dolná hranica rozsahu oboch skutkov, resp. trestných činov, rozdielne sú sadzby trestov odňatia slobody ako i podmienky zániku trestnosti u oboch trestných činov. Podľa nášho názoru je preto pravdepodobné, že uvedená neprehľadná situácia v kvalifikácii horeuvedených prípadov daňových trestných činov sa účelovo zneužíva. Ako sme už uviedli, hore popísané prípady podozrení zo spáchania daňových trestných činov nie je možné za súčasného právneho stavu jednoznačne kvalifikovať. Orgány činné v trestnom konaní preto tieto prípady kvalifikujú buď ako trestný čin neodvedenia dane a poistného podľa § 277 ods. 1 prvá alinea Trestného zákona, čiže ako neodvedenie a zadržanie splatnej, vybratej alebo zrazenej dane, alebo ako trestný čin nezaplatenia dane podľa § 278 Trestného zákona, čiže ako nezaplatenie splatnej dane vo väčšom rozsahu.¹³

V predchádzajúcich častiach článku sme podrobne vysvetlili, že správna kvalifikácia závisí predovšetkým od posúdenia predbežnej otázky či bola daň vybratá, v akom rozsahu, či sa má daň

platiť alebo odvádzať a v akom rozsahu. Vzhľadom na zložitosť posúdenia popisovanej predbežnej otázky odporúčame v prípadoch trestného konania o horeuvedených prípadoch daňových trestných činov pribrať znalca z odboru Ekonomia a manažment, odvetvia účtovníctvo a daňovníctvo, ktorý v znaleckom posudku vyrieši príslušné odborné otázky.¹⁴ Oprávnené sa domnievame, že len vo výnimočne jednoduchých prípadoch môže túto predbežnú otázku vyriešiť orgán činný v trestnom konaní alebo súd bez pribratia znalca. Mohlo by ísť o prípady, keď v príslušnom zdaňovacom období uskutočnil platiteľ dane len jedno zdaniteľné plnenie, za ktoré mu odberateľ zaplatil aj s DPH, keď platiteľ dane všetky zdaniteľné plnenie uskutočňuje cez registračnú pokladnicu a pod. V týchto prípadoch je zrejme, že platiteľ dane všetku DPH vybral a mal ju v určitom rozsahu odvieť správcovi dane. Po vyriešení tejto predbežnej otázky už nie je ani problém stanoviť správnu kvalifikáciu takýchto prípadov ako trestný čin neodvedenia dane a poistného podľa § 277 ods. 1, prvá alinea Trestného zákona, alebo ako trestný čin neodvedenia dane a poistného podľa § 148a ods. 1 prvá alinea č. 140/1961 Zb.

Z ustanovení §§ 276 až 278 Trestného zákona o daňových trestných činoch je zrejme, že zákonodarca v novom Trestnom zákone na túto zložitú, neprehľadnú a v mnohých prípadoch až neriešiteľnú situáciu pri kvalifikácii prípadov neodvádania, resp. nezaplatenia DPH dostatočne nereagoval. Skutkové vety uvedené v ustanoveniach § 148, § 148a a § 148b zák. č. 140/1961 Zb. o daňových trestných činoch boli mechanicky prepísané do ustanovení § 276, § 277 a § 278 Trestného zákona o daňových trestných činoch. Podľa nášho názoru je súčasná právna úprava daňových trestných činov v Trestnom zákone nedostatočná, najmä pri kvalifikácii horeuvedených prípadov nesplnenia si daňovej povinnosti na DPH. Možnosť, ako riešiť túto situáciu je viacero. Jedným z riešení je podľa nášho názoru vytvorenie novej skutkovej podstaty, ktorá by postihovala hore popisované prípady nesplnenia si daňovej povinnosti na DPH. U tohto trestného činu by sa nemusela riešiť predbežná otázka, či bola DPH vybratá alebo nevybratá, a v akom rozsahu sa má splatná DPH odvádzať alebo platiť. Mohlo by ísť napr. o trestný čin s pracovným názvom neodvedenie alebo nezaplatenie DPH, kde by neodvedenie alebo nezaplatenie DPH bolo dané na rovnakú úroveň. Riešením by v niektorých prípadoch bolo i terminologické upresnenie ustanovení zákona o DPH tak, aby zákon o DPH používal pojmy vyberanie, zrážanie, odvádzanie a platenie DPH v súlade s ustanovením § 5 ods. 2, ods. 3 zákona č. 511/1992 Zb. ■

13 Vid' napr. rozsudok OS v Rožňave č. 3T 44/04-183, rozsudok OS Dunajská Streda č. 1T 131/03, uznesenia vyšetrovateľa OÚJP Zvolen ČVS: OÚJP-109/20-Zv-03 ČVS: OÚJP-198/20-Zv-2003, ČVS: OÚJP-130/10-Zv-2003, ČVS: OÚJP-161/20-Zv. -2003, ČVS: OÚJP-100/10-Zv-2003, ČVS: OÚJP-186/10-Zv-2003 a pod ČVS: OÚJP-158/10-Zv-2003.

14 Pecník, I. – Pecníková, J.: **Posudzovanie predbežných otázok v trestnom konaní o daňových trestných činoch, úloha znalca pri objasňovaní odborných otázok v tomto konaní.** In: Justičná revue č. 10/2007, s. 1295 a nasl.

RESUMÉ

Neodvedenie dane alebo nezaplatenie dane

Autori článku poukazujú na nejednotný postup orgánov činných v trestnom konaní a súdov pri rozhodovaní o kvalifikácii skutkovo totožných alebo príbuzných prípadov daňových trestných činov. Podľa názoru autorov tento stav spôsobuje i súčasná právna úprava daňových trestných činov v Trestnom zákone, ktorá je nedosta-

točná a neumožňuje jednoznačnú kvalifikáciu niektorých prípadov daňových trestných činov. Autori pri písaní článku vychádzali i zo záverov svojho osobného poznania, praxe orgánov činných v trestnom konaní a súdov pri trestnom konaní o daňových trestných činoch. Autor JUDr. Mgr. Jozef Majchrák pracuje na Daňovom riaditeľstve Slovenskej republiky v Banskej Bystrici. Názory, ktoré prezentuje v článku nie sú oficiálnym stanoviskom Daňového riaditeľstva SR.

SUMMARY

Tax Evasion, Illegal Tax Avoidance and Non-Payment of Tax

The authors point to different practices applied by law enforcement agencies and courts when making decisions on the classification of tax crimes that are either the same or similar in terms of facts and merits. The authors hold the opinion that relevant Criminal Code provisions governing tax crimes also contribute to these non-uniform practices; regulations are insufficient and do not enable uniform classification of some tax crimes. The authors' arguments are also based on their own experience, practices of law enforcement agencies and courts when dealing with tax crimes. JUDr. Mgr. Jozef Majchrák works at the Tax Directorate of the Slovak Republic in Banská Bystrica. Views given in this article are his personal views only, and not the official views or positions of the Tax Directorate of the Slovak Republic.

ZUSAMMENFASSUNG

Nicht abgeführte oder nicht entrichtete Steuern

Die Autoren des Artikels deuten auf das uneinheitliche Vorgehen von Strafverfolgungsbehörden bei der Entscheidung über die Qualifikation der tatgemäß identischen oder vergleichbaren Steuerstraftaten. Laut Meinung der Autoren ist dieser Sachverhalt auch durch die gegenwärtige Rechtsregelung von Steuerstraftaten im Strafgesetzbuch, die unzureichend ist und nicht ermöglicht, einige Fälle von Steuerstraftaten eindeutig zu qualifizieren, verursacht. Die Autoren sind bei der Verfassung des Artikels auch von den Schlussfolgerungen ihrer persönlichen Erfahrungen, der Praxis der Strafverfolgungsbehörden und der Gerichte in den Verfahren wegen Steuerstraftaten ausgegangen. Der Autor – JUDr. Mgr. Jozef Majchrák arbeitet bei der Finanzdirektion der Slowakischen Republik in Banská Bystrica. Die von ihm im Artikel präsentierten Ansichten sind nicht als eine offizielle Stellungnahme der Finanzdirektion anzusehen.

Do vašej knižnice: Právna regulácia ingerencie orgánov verejnej moci do podnikania

Husár, J.: **Právna regulácia ingerencie orgánov verejnej moci do podnikania (Hospodárske právo – náčrt teórie a systému)**. 1. vydanie. Košice : EQUILIBRIA, s. r. o. Košice, 2007, 266 strán. ISBN: 978-80-8928-405-4

S prechodom na trhovú ekonomiku a po zrušení Hospodárskeho zákonníka väčšina právnikov z právnej praxe (a nielen právnikov) rýchlo zabudla na hospodárske právo. Prijatím Obchodného zákonníka sa kreovalo obchodné právo, ktoré – zjednodušene povedané – nahradilo hospodárske právo. Z tohto dôvodu môže byť pre niekoho prekvapením publikácia doc. JUDr. Jána Husára, CSc. o hospodárskom práve. Optikou právnej praxe hospodárske právo zaniklo zrušením Hospodárskeho zákonníka. Posudzovaná publikácia je dôkazom, že to nie je také jednoduché a ani jednoznačné. Pravdou je aj to, že väčšina právnických fakúlt hospodárske právo vyučuje ako samostatný predmet. Hospodárske právo, ako to uvádza aj sám autor, poznajú aj v iných štátoch.

Publikácia je rozdelená do štrnástich kapitol. Ťažisková je prvá kapitola, ktorá sa venuje postaveniu hospodárskeho práva v systéme práva. Už jej názvom sa autor jasne profiloval a hneď sa vyjadril, že hospodárske právo je samostatným právnym odvetvím. Na zlepšenie svojej východiskovej situácie pre tento záver autor prezentuje rôzne názory na systém práva a medzi iným konštatuje, že v práve nie sú stanovené nijaké všeobecné záväzné, resp. všeobecne uznávané kritériá, ktoré by boli určujúce pre štruktúrovanie systému práva. Východiskom pre ďalšie úvahy je klasické delenie práva na verejné a súkromné, pričom poukazuje na prieniky verejného práva do práva súkromného a naopak. V práci sa odvoláva na rozličných autorov z domácej a zahraničnej literatúry, ktorí sa pokúsili vymedziť obsah a pojem hospodárskeho práva. Autor definuje hospodárske právo ako súbor právnych noriem

obsiahnutých v normatívnych právnych aktoch verejnoprávnej povahy upravujúcich nástroje a metódy zasahovania štátu a iných verejnoprávných subjektov do hospodárstva na makroekonomickej úrovni i do fungovania podnikateľských subjektov a do obchodných vzťahov medzi týmito subjektmi, teda na mikroekonomickej úrovni. Do systému hospodárskeho práva autor zaraďuje predovšetkým subjekty hospodárskeho práva (tak verejnoprávnej ako aj súkromnoprávnej povahy), podnikanie s majetkom štátu, štátnu podporu vybraných podnikateľských aktivít a podporu regiónov (štátna pomoc, investičné stimuly a ďalšie), právnú reguláciu vzniku a zániku podnikateľských subjektov, likvidáciu, konkurz, reštrukturalizáciu, právnú reguláciu ochrany hospodárskej súťaže, verejné obstarávanie a ďalšie. Formulácia záveru o samostatnosti hospodárskeho práva ako samostatného právneho odvetvia samozrejme vyvolala úvahy o vzťahu hospodárskeho práva k iným súčastiám práva. Práca v ďalších častiach predstavuje obraz autora o systéme a obsahu hospodárskeho práva. Po uvedených záveroch druhá kapitola popisuje vývoj hospodárskeho práva na Slovensku, i keď v skutočnosti ide o širší záber, pretože autor sa zaoberá vývojom hospodárskeho práva aj v Európe a so značnou mierou podrobnosti vývojom na Slovensku.

Do tretej kapitoly, ktorá sa zaoberá subjektmi hospodárskeho práva, zaradil autor verejnoprávne subjekty (napr. ministerstvá, miestne orgány štátnej správy, samosprávne územné jednotky, samosprávne stavovské organizácie), podnikateľov, iné fyzické a právnické osoby. V štvrtej kapitole rozoberá ďalší inštitút hospodárskeho práva, ktorým je hospodárska politika. Nesporne je potrebné sa stotožniť s konštatovaním, že hospodárstvo sa už dávno nevyvíja len vplyvom pôsobenia trhových vzťahov, a preto autor správne rozoberá koncepciu liberálnej hospodárskej politiky a intervencionistickej politiky. Na odlíšenie hospodárskeho práva od iných právnych odvetví slúži aj piata kapitola, ktorá je venovaná

nástrojom hospodárskeho práva. Tieto sú podľa autora typické len pre hospodárske právo. Aj v tomto právnom odvetví sa však používajú aj iné metódy, spoločné pre iné právne odvetvia. Medzi nástroje hospodárskeho práva zaraďuje napr. vydávanie povolení, ukládanie sankcií, zavedenie nútej správy, nariadenie likvidácie, určenie poistnej povinnosti a ďalšie.

V rámci šiestej kapitoly „podnikanie s majetkom štátu“ sa zaoberá zriadením štátnych podnikov, reguláciou ich činnosti a majetkovou účasťou štátu v iných podnikateľských subjektoch. Pretože medzi subjekty hospodárskeho práva zaradil autor aj jednotky územnej samosprávy, v siedmej kapitole stručne charakterizuje ich podnikateľské aktivity. Pomerne podrobne sa autor v ôsmej kapitole venuje štátnej pomoci a podpore regionálneho rozvoja, a to správne pri štátnej pomoci aj z pohľadu práva Európskej únie. Deviata kapitola rozoberá reguláciu vzniku, činnosti a zániku podnikateľských subjektov. Autor správne rozlišuje ingerenciu štátu (jej potreby) pri niektorých subjektoch s osobitným predmetom činnosti. Do tejto kapitoly v rámci určenia osobitných pravidiel fungovania podnikateľských subjektov zaraďuje nielen nútenú správu a likvidáciu, ale aj konkurz a reštrukturalizáciu.

Do predmetu a systému hospodárskeho práva zaraďuje autor aj registráciu podnikateľských subjektov, ktorú v základných rysoch analyzuje v desiatej kapitole. Autor sa zaoberá len hmotno-právnu stránkou a nie procesnou, pretože túto by asi nebolo možné zaradiť do hospodárskeho práva. Jedenásta kapitola sa zaoberá kontrolou a dohľadom nad podnikaním vo vybraných činnostiach. Sem sú však zaradené aj predpoklady pre výkon niektorých činností, čo obsahovo patrí skôr do deviatej kapitoly. Typickým dohľadom, ktorý autor aj uvádza, je dohľad na kapitálovom trhu. Dvanásta kapitola sa zaoberá ostatnými spôsobmi zasahovania štátu do hospodárskych procesov. Sem autor zaraďuje

napr. reguláciu dovozu a vývozu, podporu vývozu, ochranné opatrenia pri dovoze, cenovú reguláciu, vytváranie ochranných fondov, povinné poistenie podnikateľského rizika, organizovanie trhu s vybranými produktmi a vytváranie štátnych hmotných rezerv. Trinásta kapitola analyzuje verejné obstarávanie, a to nielen vnútroštátnu právnú úpravu ale aj právnú úpravu Európskej únie. Posledná kapitola je venovaná hospodárskej súťaži, samozrejme jej verejnoprávnym aspektom v rámci ktorej ja zaradená aj kapitola o štátnej regulácii v sieťových odvetviach.

Pri téme hospodárske právo nám môže napadnúť aj to, či nejde o určitú nostalgii. Recenzovaná publikácia presvedčí, že tomu tak nie je. Či akceptujeme autorov názor, že ide o samostatné právne odvetvie je, ako mnohé iné problémy, vec diskusná. Treba uviesť, že v poslednom čase sme svedkami určitého osamostatňovania subsystémov právnych odvetví tak v súkromnom ako aj vo verejnom práve, spravidla na vecnom princípe. Napr. sa bežne používa pojem „právo obchodných spoločností, bankové právo, daňové právo, stavebné právo, športové právo“ a pod. To však neznamená, že ide o samostatné právne odvetvia. Čiastočne je to aj dôsledkom neustále sa rozširujúcej právnej regulácie a narastania počtu právnych predpisov. Je otázne, do akej miery má praktický význam „bojovať“ o samostatnosť právnych odvetví. Na druhej strane nemôžeme opomenúť, že právny poriadok by mal byť jeden ucelený systém bez vnútorných rozporov. To vyžaduje aj jeho budovanie na určitých princípoch a zásadách. K tomu je potrebná aj diskusia o jednotlivých právnych odvetviach, k čomu táto publikácia určite prispieje. Publikáciu je možné odporučiť aj ako učebnú pomôcku pre výučbu a štúdium hospodárskeho práva na právnických fakultách.

doc. JUDr. Milan Ďurica, PhD.

Bulletin advokacie prináša

Vyberáme z čísla 3/2008

V úvodníku **Editoriál, tento raz od kolumnisty** sa JUDr. K. Čermák, spôsobom jemu vlastným, zamýšľa nad politikou v každodennom živote a jej všadeprítomnosťou. Nemalo by to však platiť v prípade advokácie. Profesionálnym poslaním advokáta nie je napomáhať mocenské ambície politických strán, ale uprednostňovať záujmy klienta, čo, mutatis mutandis, platí aj pre komoru, konštatuje autor vo svojej úvahe.

Časť venovaná aktuálnym témam prináša informáciu o okružlom stole na pôde ČAK (február 2008) ku koncepcii reformy justície a pohľady manažérky a právničky nadácie Naše dieťa Mgr. M. Šimůnkovej na doterajšie fungovanie jej linky právnej pomoci.

Číslo uverejňuje prehľad vybranej judikatúry domácich súdov a rozsudok Súdneho dvora Európskych spoločenstiev z 11. decembra 2007 k otázke záväznosti nariadenia Spoločenstva pre české subjekty, ktoré nebolo v Úradnom vestníku EÚ vyhlásené v českom jazyku. Anonsuje odborné publikácie na knižnom trhu (pracovné právo, komentovaný autorský zákon, príručka *Základné slová o vzťahoch medzi právom a slobodou, spoločnosťou, procesom a politikou* a pod.).

Informuje o aktivitách advokácie vo východočeskom regióne, rokovaní Predstavenstva ČAK a rozhodnutí disciplinárneho

orgánu. Publikuje stĺpček JUDr. K. Čermáka **Od trvalého rastu k udržateľnému poklesu a k nezadržateľnému pádu** (sic transit gloria mundi...). Uvádza program prednášok a seminárov pre advokátov a advokátskych koncipientov vo Vzdelávacom a školiacom stredisku v Prahe a v pobočke v Brne (marec, apríl 2008).

Z oblasti európskeho práva uverejňuje stať **Staro-nový Lugánsky dohovor** (právomoc súdov a výkon rozhodnutí vo veciach občianskych a obchodných – relevancia pre ČR) a správu o konferencii spriatelenej a susediacich advokátskych komôr vo Verone k téme samosprávy advokátov a ich odmeňovania (október 2007).

Prináša ďalšie informácie, zaujímavosti a postrehy zo života a činnosti advokácie (víťazná práca kategórie *Talent roka* súťaže *Právnik roka 2007*), jazykové nedostatky právnych noriem, správa o 8. medzinárodnej konferencii v oblasti práva spolupráce (Toronto, október 2000) a iné správy o literárnych, spoločenských a športových aktivitách advokátov.

doc. JUDr. Pavel Vantuch, CSc., advokát

Nezákonné odpočúvanie advokáta

Advokát má zákonom uloženú povinnosť zachovávať mlčanlivosť o všetkých skutočnostiach, o ktorých sa dozvedel v súvislosti

s poskytovaním právnych služieb. Napriek tomu, že odpočúvanie komunikácie advokáta s jeho klientom nie je dovolené, orgány činné v trestnom konaní sa k tomu nezriedka uchylujú. Významný je preto nález II. ÚS 789/2006, v ktorom ústavný súd uviedol, že odpočúvanie advokáta je vylúčené, pretože je nezákonné.

Autor, v nadväznosti na meritórny obsah nálezu, *de lege ferenda* navrhuje, aby bol premietnutý do Trestného poriadku (§ 88 ods. 1 druhá a tretia veta). Cieľom je utvoriť právny stav, že odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky medzi obhajcom a obvineným, rovnako ako medzi advokátom a jeho klientom bude neprípustné; ak policajný orgán zistí, že obvinený komunikuje so svojím obhajcom alebo advokát so svojím klientom, je povinný odpočúvanie ihneď prerušiť, záznam o jeho obsahu zničiť a zistené informácie nepoužiť.

JUDr. Eva Hubálková, PhD., právnička v českej kancelárii Európskeho súdu pre ľudské práva v Štrasburgu

Opravné prostriedky vo vzťahu k prieťahom v súdnom konaní

Problematika prieťahov v súdnom konaní je z hľadiska sťažností podaných na Európsky súd pre ľudské práva (ESLP) veľmi aktuálna. Zmluvné štáty Rady Európy sa preto (s väčšou či menšou mierou úspešnosti) snažia situáciu vo vnútroštátnom súdnictve postupne riešiť s tým, že do svojich právnych poriadkov inkorporujú účinnejšie právne prostriedky na nápravu existujúceho nežiaduceho stavu. Autorka sa zameriava predovšetkým na rozbor súvisiacej problematiky v ČR. Poukazuje na zákon č. 160/2006 Sb., ktorým sa od 27. apríla 2006 mení zákon č. 82/1998 Sb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci rozhodnutím alebo úradným postupom. Cieľom novely je umožniť poskytnutie satisfakcie za nemajetkovú ujmu, osobitne v prípadoch neprimeranej dĺžky súdneho konania. Podľa názoru ESLP možno tento prostriedok nápravy v prípade prekročenia „primeranej lehoty“ v každom súdnom konaní v ČR považovať za účinný a vyhovujúci.

Článok obsahuje aj porovnávací exkurz do riešenia odškodňovacieho systému v niektorých členských štátoch Rady Európy (Poľsko, Slovensko, Chorvátsko, Slovinsko)

Mgr. Marek Andrášek, advokátsky koncipient

Po tretí raz k neplatnosti zmluvy o prevode nehnuteľnosti uzavretej povinným v priebehu exekúcie

Diskusný príspevok a reakcia na niektoré články k tejto problematike publikované v *Bulletine advokacie* č. 3 a 6/2007. Podstata spornej otázky spočíva v tom, či je absolútne neplatná zmluva o prevode nehnuteľnosti, ktorá nevznikla v rámci bežnej obchodnej činnosti alebo uspokojovania základných životných potrieb či udržiavania správy a majetku povinného, ak ju povinný (ako prevodca) uzavrel po doručení uznesenia o nariadení exekúcie.

Na základe rozboru judikátu Najvyššieho súdu Českej republiky, sp. zn. 30 Cdo 838/2006, sa autor prikláňa k názoru, že takáto zmluva je absolútne neplatná. Dôvodí, že sa jedná o úkon, kto-

rým povinný nakladá so svojím majetkom podľa ust. § 47 ods. 7 (druhá veta) Exekučného poriadku.

doc. JUDr. Karel Marek CSc., PF Masarykovej univerzity v Brne Vznik zmluvného vzťahu a bezdôvodné obohatenie z hľadiska formy právneho úkonu

Autor sa zaoberá spôsobom vzniku zmluvných vzťahov podľa ustanovení obchodného a občianskeho kódexu a ich právnymi špecifikami. Vychádza z princípu zmluvnej voľnosti a jeho relevance na vznik a náležitosti jednotlivých typov zmlúv.

V súvislosti s vysporiadaním bezdôvodného obohatenia pri nedostatku formy a pod. právneho úkonu rieši vzťahy medzi ust. § 455 ods. 1, § 457 a § 451 Občianskeho zákonníka a alternatívy ich použitia.

JUDr. Jan Zůbek, advokátsky koncipient

Postih jazdy pod vplyvom alkoholu alebo inej návykovej látky podľa priestupkového zákona

Priestupky proti bezpečnosti a plynulosti prevádzky na pozemných komunikáciách upravuje § 22 zákon č. 200/1990 Sb. o priestupkoch (v znení neskorších predpisov).

Autor sa zaoberá aktuálnou úpravou vybraných skutkových podstát priestupkového zákona regulujúcu konzumáciu alkoholických nápojov a užívanie iných návykových látok účastníkmi cestnej premávky. Poukazuje na niektoré závažnejšie zmeny platnej úpravy, ktoré sa premietajú do ukladania sankcií za priestupky. V ďalšej časti príspevku upozorňuje na viaceré nedostatky, ktorými je poznamenaná aj nová úprava. Patria sem napríklad podmienky započítavania doby zadržania vodičského preukazu do doby sankcie zákazu činnosti, určitá nedomyšlenosť dôsledkov možného súbehu trestu uloženého podľa trestného zákona a sankcie uloženej podľa priestupkového zákona, archaickosť schémy úpravy postihu osôb v súvislosti s vedením vozidiel pod vplyvom iných návykových látok a pod.

Osobitná pozornosť sa v príspevku venuje interpretácii právneho pojmu *stav vylučujúci spôsobilosť* v prípadoch, keď je vodič ovplyvnený inou návykovou látkou ako alkoholom. Kým nedôjde k zmene platnej úpravy, budú sa správne orgány v tomto smere potýkať so značnými komplikáciami. Problém je v tom, že s ohľadom na množstvo návykových látok a pestrosť ich účinkov je ťažko vytýčiť určujúcu hranicu stavu vylučujúceho spôsobilosť vodiča. Ovplyvnenie návykovými látkami má totiž v porovnaní s alkoholom (1 promile) svoje špecifiká.

Významnou zložkou rozboru je otázka sankcií podľa § 22 priestupkového zákona. Výška pokút aj doba zákazu činnosti sú teraz ustanovené „rámcovo“ (určenie dolnej a hornej hranice sankcie). Od uloženia sankcie možno pritom upustiť, ak k náprave páchatela postačí samotné prejednanie priestupku.

Príspevok obsahuje tiež viaceré námety *de lege ferenda* na riešenie systému priestupkov a podmienok súvisiacich s ich ukladaním.

Spracoval: JUDr. Juraj Ďurovčík
kancelária SAK

INZERCIA
sa v elektronickej verzii nezobrazuje

Zo zasadnutia Predsedníctva SAK

Na úvod rokovania 7. marca 2008 v sídle SAK Predsedníctvo SAK určilo za overovateľa zápisnice JUDr. Oleja.

JUDr. Smetana oznámil, že zrušil poverenie, ktoré udelil JUDr. Bušovej na jeho zastupovanie v čase jeho práceneschopnosti.

JUDr. Detvai v rámci správy upozornil na medializáciu problému zamestnávania advokátskych koncipientov v Televízii JOJ. Zo skúseností anonymnej žiadateľky o zápis do zoznamu koncipientov vyplynulo, že niektorí advokáti príjmu koncipienta do pracovného pomeru iba pod podmienkou, že nebude dostávať mzdu, zloží finančné prostriedky na povinné odvody do sociálnej a zdravotnej poisťovne a v plnom rozsahu si bude financovať povinné vzdelávanie. JUDr. Detvai v reakcii pre televíziu tento postup zásadne kritizoval ako nemorálnu a bezcharakternú prax a v prípade jej preukázania komora vyvodí voči advokátom najprísnejšie sankcie. Predsedníctvo SAK rozhodlo formou ankety na seminároch advokátskych koncipientov pravidelne zisťovať, či takáto prax medzi advokátmi existuje, resp. v akom rozsahu.

JUDr. Anton Blaha navrhol pripomínať si výročie prijatia zákona o advokácii v roku 1990 každoročne usporiadaním odborného seminára (tento rok na tému elektronický podpis) a následne medzinárodného šachového turnaja *Advokát Chess Open Bratislava*. Predsedníctvo s jeho iniciatívou súhlasilo a komora seminár organizačne zabezpečí v súčinnosti s ostatnými partnermi. Propozície šachového turnaja sú uverejnené v tomto čísle Bulletinu slovenskej advokácie na s. XX.

JUDr. Michalková informovala, že SAK v súčinnosti s Notárskou komorou SR zorganizovala 14. februára 2008 spoločnú tlačovú besedu, na ktorej reagovali na návrh novely Občianskeho zákonníka z dielne Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky ohľadom zavedenia objektívnej zodpovednosti advokátov a notárov za spisovanie právnych listín o prevodoch nehnuteľností. Výstup z tlačovej besedy bol uverejnený v BSA č. 3/2008.

Predsedníctvo SAK sa zaoberalo predloženým návrhom nového uznesenia o uverejňovaní informácií na webovskej stránke SAK, ktorý pripravil JUDr. Havlát, a **súhlasil** s nasledovným postupom: s platnosťou od zápisnice č. 3/2008 budú na webovskej stránke komory uverejňované uznesenia zo

zasadnutí Predsedníctva SAK, okrem uznesení označených predsedníctvom ako neverejné, ďalšie informácie zo zasadnutia Predsedníctva SAK podľa úpravy overovateľom zápisnice, Bulletin slovenskej advokácie v plnom znení a listy advokátom, ktoré sú im doručované a disciplinárne opatrenia podľa § 56, ods. 2, písm. b zákona o advokácii. Jedna verzia zápisnice v plnom znení, do ktorej budú môcť advokáti nahliadnúť v kancelárii komory, sa bude zväzovať na účely archivácie.

JUDr. Michalková na zasadnutí predsedníctva a JUDr. Bírošová písomne informovali o stave súdnych konaní, v ktorých zastupujú komoru ako účastníka.

Predsedníctvo SAK **rozhodlo**, že do vymenovania nových členov Škodovej komisie podľa poisťnej zmluvy budú SAK zastupovať JUDr. Michalková a JUDr. Popovec.

Riaditeľka ekonomického odboru kancelárie SAK Ing. Vargová uviedla ekonomické otázky, v rámci ktorých Predsedníctvo SAK prerokovalo žiadosti súvisiace s platením príspevkov na činnosť komory, žiadosti o pôžičky a o poskytnutie finančnej podpory. Ing. Vargová informovala, že k 31. marcu 2008 požiadala pracovníčka ekonomického odboru o skončenie pracovného pomeru. Z uvedeného dôvodu je potrebné prijať za ňu náhradu a zároveň prijať ďalšieho pracovníka na ekonomický odbor. Predsedníctvo SAK **súhlasilo** s návrhmi na personálne zmeny na ekonomickom odbore.

Predsedníctvo SAK **pozastavilo** výkon činnosti advokátskeho koncipienta J. B. z dôvodu jeho trestného stíhania.

Po opätovnej žiadosti JUDr. Tomášeka Predsedníctvo SAK **zrušilo** uznesenie o jeho ustanovení za zástupcu JUDr. Pavelkovi, ktorému bol pozastavený výkon advokácie. Vo veci sa bude ďalej konať.

Predsedníctvo SAK **schválilo** účastnícky poplatok na semináre advokátskych koncipientov absolvovaných osobou, ktorá v čase seminára nie je zapísaná do zoznamu advokátskych koncipientov vedeného SAK, vo výške 1 000 Sk.

JUDr. Detvai informoval o pripravovanom stretnutí maďarských regionálnych komôr so zástupcami SAK v Salgótarjáne. Mgr. Marečková predložila prehľad zahraničných služobných ciest v mesiacoch apríl a máj 2008. Predsedníctvo SAK **poverilo** JUDr. Čechovú zúčastniť sa na 3. výročnej konferencii predsedov advokátskych komôr

združených v rámci IBA v Amsterdame, JUDr. Hreždoviča zastupovať SAK na oslavách 140. výročia Chorvátskej advokátskej komory v Záhrebe.

V rámci bodu *Rôzne* Predsedníctvo SAK **poverilo** JUDr. Evu Bušovú zúčastniť sa na konferencii Slovenskej komory patentových zástupcov, **vzalo na vedomie** predložený harmonogram prípravy a výroby *Bulletinu slovenskej advokácie* na rok 2008 a **schválilo** návrh zmluvy o spolupráci so spoločnosťou Porsche Inter Auto Slovakia.

Na záver členovia P SAK prerokovali žiadosti advokátov o zapísanie advokátskych koncipientov do zoznamu advokátskych koncipientov, o vykonanie zmien v zápisoch koncipientov v dôsledku zmeny zamestnávateľa a o vyčiarknutie zo zoznamu advokátskych koncipientov v dôsledku skončenia pracovného pomeru u advokáta, žiadosti advokátskych koncipientov o započítanie inej právnej praxe do praxe advokátskeho koncipienta, žiadosti o zápis do zoznamu advokátov, informácie o pozastavení výkonu advokácie, o zrušení pozastavenia výkonu advokácie, o vyčiarknutí zo zoznamu advokátov, žiadosti advokátov o zápis do zoznamu usadených euroadvokátov, zahraničných advokátov, spoločností s ručením obmedzeným, komanditných spoločností, verejných obchodných spoločností a informácie o zmenách právnej formy obchodných spoločností a o pristúpení spoločníkov a o vyčiarknutí z uvedených zoznamov.

Spracovala: Mgr. Katarína Marečková

Pýta(j)te sa predsedníctva

Akými dokladmi sa preukazuje dosiahnutie vysokoškolského vzdelania druhého stupňa v študijnom odbore právo na právnickej fakulte vysokej školy v Slovenskej republike?

Mgr. V. P., advokátska koncipientka

V súlade s ustanoveniami § 65 ods. 3 a § 68 ods. 1 zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách v znení neskorších predpisov predsedníctvo SAK považuje za odôvodnené požadovať na preukázanie absolvovania vysokoškolského vzdelania druhého stupňa v študijnom odbore právo na účely zápisu do zoznamov vedených Slovenskou advokátskou komorou predloženie tak vysokoškolského diplomu ako aj vysvedčenia o štátnej skúške.

Chorvátska advokátska komora oslávila 140 rokov nezávislosti

Dni chorvátskych advokátov sa tento rok niesli v slávnostnejšom duchu. Naši kolegovia si pripomenuli 140. výročie nezávislej advokácie. Chorvátski advokáti sú na vlastnú nezávislosť mimoriadne hrdí. Podarilo sa im ju zachovať napriek rôznym historickým snahám o jej obmedzenie.

Predseda Najvyššieho súdu Chorvátska Branko Hrvatin sa v príhovore zameral na prítomnosť a na vzájomné spolupôsobenie advokátov a sudcov pri jej presadzovaní. Nezávislosť považujú obe profesie za najcennejší atribút výkonu povolania; zďaleka nie je samozrejmosťou, nemožno ju podceňovať, ani sa automaticky spoliehať na jej ochranu. Treba ju aktívne brániť pred prípadným porušovaním. Ide o spoločný cieľ, ktorý by nemal poznať kompromisy. Pán Hrvatin poukázal na možné negatívne vplyvy na nezávislosť aj zo strany médií, v ktorých niekedy dochádza k skresľovaniu skutočností v snahe zapáčiť sa verejnému vkusu. Chorvátska advokátska komora považuje sudcov za prirodzených partnerov. Jej predseda Leo Andreis v reakcii na vystúpenie predsedu najvyššieho súdu uviedol, že obe povolania majú záujem na kontinuálnom rozvíjaní vzťahov napriek existujúcim rozdielom. Je dôležité, aby sa obe povolania rešpektovali, aby si navzájom dokázali adresovať konštruktívnu kritiku a aby ňou

prispievali k odstraňovaniu prípadných nedostatkov.

Za mimoriadne zaujímavý považujeme príspevok o historickom vývoji chorvátskej advokácie. Exkurz siahal až do 15. storočia s poukazom na to, že nezávislá advokácia sa budovala v priebehu storočí na princípe napoleonského kódexu v búrlivej atmosfére spoločenských a politických zmien na rozdrobených chorvátskych územiach počas benátskej, tureckej a rakúskej nadvlády. Začiatkom 19. storočia bola advokácia úzko prepojená so súdnictvom napriek rôznemu vývoju situácie v rôznych častiach jednotného Chorvátska. Pod vplyvom revolučných udalostí v roku 1848 Rakúska ríša prikočila k regulácii advokátskeho povolania schválením takzvaného dočasného zákona o advokácii, v zmysle ktorého advokátov vymenúval minister spravodlivosti. Na území Slavónie a Chorvátska bol už o štyri roky prijatý nový zákon, ktorý dával advokátom väčšiu mieru nezávislosti pri správe vlastných vecí. Postavenie advokácie sa posilňovalo s budovaním a reorganizáciou systému všeobecných súdov. Prelomový bod nastal v roku 1868 po schválení nového zákona o advokácii, ktorý priznaním autonómie advokátskemu povolaniu stanovil podmienky na jeho výkon, vymedzil práva a povinnosti advokátov, definoval právomoci

advokátskej komory a jej výborov a určil okolnosti vedúce k obmedzeniu výkonu povolania. Po prvý raz advokátov nevymenúvali orgány štátnej moci, do zoznamu advokátov boli zapísaní po splnení presne stanovených podmienok. Citovaný zákon sa stal základom následných zákonných úprav výkonu advokácie, niektoré inštitúty sa zachovali dodnes v modernej legislatíve.

V rámci poslednej časti oficiálneho programu odzneli prednášky nemeckých a chorvátskych kolegov k problematike správneho práva a správneho súdnictva v Chorvátsku. V súčasnosti prechádza správne právo dôležitou reformou v snahe dosiahnuť jeho stabilizáciu, odstrániť prieťahy v správnom konaní a zabezpečiť mu status, ktorý mu právom náleží, a to aj s prihliadnutím na význam správneho práva v rámci spoločnej Európy, ktorej súčasťou sa Chorvátsko o niekoľko rokov stane.

Možno si spomínate na slová bývalého predsedu Chorvátskej advokátskej komory Ranka Pelicarica na Konferencii advokátov v Bratislave v júni 2007: „Krv nie je voda...“ Chorvátskych advokátov považujeme nielen za kolegov, ale aj za priateľov, ku ktorým máme veľmi blízko. Viaže nás spoločná európska tradícia a zdieľame mnohé problémy. Vedomie hrdosti na vlastný stav sa nemôže budovať bez znalosti histórie a príkory, ktorými musel prechádzať, kým dosiahol súčasnú úroveň. Určite stojí za zamyslenie, ako poznáme našu, slovenskú advokátsku históriu my sami...

JUDr. Ľubomír Hreždovič
podpredseda SAK
Mgr. Katarína Marečková

Účastníci hospitácie v Nemecku sú vybratí

Nemecká nadácia pre medzinárodnú právnú spoluprácu, Spolková advokátska komora a Nemecké združenie advokátov organizujú aj v roku 2008 hospitáciu pre mladých advokátov a koncipientov z krajín východnej a strednej Európy v čase od 21. mája do 2. júla 2008. Cieľom hospitačného pobytu je prehĺbenie vedomostí z nemeckého práva a oboznámenie sa s prácou nemeckých advokátskych kancelárií. Podmienkou účasti na hospitácii je viacročná odborná prax, vek do 35 rokov a veľmi dobrá znalosť nemčiny. Ťažiskom záujmu účastníkov by malo byť občianske, obchodné a hospodárske právo.

Do výberového konania pre rok 2008, ktoré sa uskutočnilo 12. a 19. februára t. r., sa prihlásilo 15 uchádzačov. Na jeho základe boli ako zástupcovia Slovenskej advokátskej komory vybratí:

Mgr. Jana Moravčíková

advokátka, Pezinok

Mgr. Marcel Baker

advokátsky koncipient, Bratislava

JUDr. Michal Kmec

advokátsky koncipient, Bratislava

V tomto roku sa uskutoční už 13. ročník hospitácií v nemeckých advokátskych kanceláriách. Od roku 1996 sa na nich zúčast-

nilo spolu 26 zástupcov, ktorých vybrala Slovenská advokátska komora z radov advokátov a advokátskych koncipientov. Niektorí z nich sa so svojimi dojmami podelili aj na stránkach bulletinu.

1996 – Karol Haľapka

1997 – Samuel Vlčan, Ján Košťál

1998 – Lucia Stanová, Marek Turčan, Marek Hudec

1999 – Marcel Drgon, Pavol Malich

2000 – Katarína Kováčová, Roman Oleksík

2001 – Gabriela Semančíková,

Dušana Višňovská, Pavol Gombík

2002 – Peter Majka, Sylvia Poleková

2003 – Monika Fridrichová, Juraj Švec

2004 – Jana Bujnová, Radovan Repa, Mikuláš Füleky

2005 – Silvia Poláková, Juraj Veverka

2006 – Michaela Štrbová, Daniel Kováč

2007 – Zuzana Röbl-Högerová,

Imrich Torma

(red)

Informácia zo zasadnutia Stáleho výboru CCBE

V Bruseli sa 14. marca 2008 uskutočnilo pravidelné zasadnutie Stáleho výboru CCBE.

Medzi kľúčové body programu patrilo rozbor finančnej situácie, diskusia o materiáli, ktorý predložil prezident CCBE v podobe jeho vízie ďalšieho fungovania organizácie, príprava postoja CCBE k niektorým štúdiám smerujúcim proti posilňovaniu výlučnej právomoci advokátov/notárov v niektorých oblastiach, rozhodovanie o prijatí Ruskej advokátskej federácie za pridruženého člena a debata o niektorých otázkach plánovanej komunitárnej regulácie v oblastiach priamo či nepriamo súvisiacich s výkonom advokácie.

Delegáti sa oboznámili s analýzou finančnej situácie, ktorú predložil finančný sekretár a mali možnosť vyjadriť nespokojnosť s niektorými jej aspektmi priamo na zasadnutí. Podľa očakávaní sa finančnému sekretárovi zdá, že CCBE disponuje menšou sumou finančných prostriedkov, ako by potrebovala. Jedno z navrhovaných riešení, ktoré by mohlo v dohľadnej dobe získať väčšinou podporu, smeruje k zriadeniu Nadácie CCBE, ktorá by mohla žiadať od inštitúcií a fondov EÚ grantovú podporu. Nepochybne sa postupne zosilní tlak aj na zvýšenie členských príspevkov.

Diskusia k „vízii“ prezidenta sa skončila podľa očakávaní. Po viacerých vystúpeniach členov prítomných delegácií došlo k zhode, že dokument je v súčasnej podobe príliš vágny a prezident ho má zmeniť, resp. doplniť, aby sa o ňom mohlo diskutovať opätovne. Otázkou zostáva, či sa bude na najbližšom zasadnutí aj schvaľovať.

Delegáti sa zhodli aj na potrebe reagovať na niektoré štúdie financované EÚ alebo európskymi výskumnými pracoviskami, ktoré konštatovali potrebu zmierniť obmedzenia prístupu na trh právnych služieb. Ide najmä o „monopol“ notárov alebo advokátov na niektoré služby. Delegáti dospeli k záveru, že CCBE by v tejto veci mala podniknúť kroky na ochranu záujmov svojich členov a komunikovať aj s Komisiou. Takisto spochybnili metodológiu niektorých štúdií a ich výsledky.

Predmetom diskusie bola aj informácia o nedávnom rozhodnutí belgického Arbitrážneho súdu (pendant ústavného súdu), ktorý svojím rozhodnutím podstatne obmedzil vplyv smernice o praní špinavých peňazí na povinnosť advokáta zachovávať mlčan-

livosť. Toto rozhodnutie pomerne výrazne uprednostňuje stavovské povinnosti advokáta pred jeho povinnosťami voči orgánom verejnej moci, čo sa medzi delegátmi stretlo s konsenzuálnym súhlasom.

Delegáti sa dohodli, že CCBE podporí prijatie jednotnej komunitárnej úpravy konania

o tzv. hromadných žalobách (*class action*, resp. *collective redress*), a to v podobe tzv. systému *opt-in*. Účastníkom konania na strane žalobcu bude len ten, kto sa k nej výslovným prejavom vôle pripojí. Slovenská delegácia v tejto veci navrhla, aby CCBE podporila stanovisko, v zmysle ktorého komunitárny normotvorca ponechá výber konkrétneho modelu na úvahu vnútroštátneho zákonodarcu, podporila ju však len menšia časť stáleho výboru.

doc. JUDr. Radoslav Procházka
člen slovenskej delegácie v CCBE

INZERCIA
sa v elektronickej verzii nezobrazuje

Zmeny v zozname advokátov za obdobie od 16. februára do 15. marca 2008

Do zoznamu advokátov boli zapísaní:

Mgr. Martin Bendík

Klariská 7, 811 03 Bratislava

Mgr. Alexandra Čižmariková

Mrázova 13, 831 06 Bratislava

tel.: 0905 838541, fax: 02 44441197

a.cizmarikova@gmail.com

Mgr. Katarína Debnárová

Mestská 8, 831 03 Bratislava

tel.: 0905 663932

debnarova@artwell.sk

JUDr. Martina Ďuranková

Panská 9, 811 01 Bratislava

tel.: 0902 304415

martinadurankova@stonline.sk

Mgr. Jana Ďurková

Vysoká 19, 811 06 Bratislava

tel.: 02 52631568, fax: 02 52925067

jana.durkova@polakovic-partners.sk

Mgr. Antónia Džupinová

Trebišovská 13, 821 02 Bratislava

tel.: 0905 340731

dzupinova1@yahoo.com

JUDr. Eva Fajtlová

Nábrežná 1293, 022 01 Čadca

JUDr. Milan Koleda

Záhorácka 1931/43, 901 01 Malacky

tel.: 034 7723476

JUDr. Marián Meždej

Kudlovska 1, 066 01 Humenné

tel.: 0918 770817

Mgr. Daniel Musil

Vlčková 8/A, 811 05 Bratislava

info@akdanielmusil.cz

Výkon advokácie majú pozastavený podľa § 8 ods. 1 písm. a, d zákona o advokácii:

Mgr. Ľudmila Borloková, Bratislava

od 1. 2. 2008

JUDr. Emil Botoš, Nové Zámky

od 7. 2. 2008

Mgr. Petra Štefancová, Bratislava

od 1. 1. 2008

Výkon advokácie obnovili podľa § 10 zákona o advokácii:

JUDr. Milan Koleda, Žilina

od 8. 1. 2008

JUDr. Silvia Rašková, Bratislava

od 5. 2. 2008

Zo zoznamu advokátov bola vyčiarknutá podľa § 7 ods. 1 písm. a zákona o advokácii:

JUDr. Jana Girgošková, Košice

od 1. 8. 2006

Zo zoznamu advokátov bola vyčiarknutá podľa § 7 ods. 1 písm. c zákona o advokácii:

Mgr. Zuzana Dutková, Bratislava

od 17. 2. 2008

Spracovala: Vilma Slopovská

Advokátska kancelária JUDr. Vojtech Bačo a JUDr. Dagmar Valentová, Bratislava, oznámila, že 4. februára 2008 ukončila spoluprácu s advokátom Mgr. Ferdinandom Pethöm.

Zmeny v zozname advokátskych koncipientov za obdobie od 16. februára do 15. marca 2008

Do zoznamu advokátskych koncipientov boli zapísaní:

Mgr. Martin Alušic

u JUDr. Mariána Alušica, Bratislava

Mgr. Stanislav Barkoci

u JUDr. Eduarda Jurovatého, Bratislava

Mgr. Jana Blahová

u JUDr. Pavla Sabola, Bratislava

Mgr. Martina Bónová

v obch. spol. ADVOKÁTI s. r. o., Bratislava,

zast. Mgr. Jánom Buocikom

JUDr. Jozef Bujdoš

u JUDr. Mareka Bujdoša, Stropkov

Mgr. Barbora Burajová

u Mgr. Andrei Takáts Ilčíkovej, Bratislava

JUDr. Ján Dušák

u JUDr. Jána Juhásza, Košice

Mgr. Michal Duraj

u JUDr. Dušana Divka, Považská Bystrica

Mgr. Veronika Dvořáková

u Mgr. Jany Spevákovej, Bratislava

Mgr. Lenka Filipoiu

v obch. spoločnosti Natlacen Walderdorff

Cancola advokáti s. r. o., Bratislava,

zast. Mgr. Radovanom Palom

Mgr. Marek Gajdoš

u JUDr. Antona Hencovského, Košice

Mgr. Lenka Gabzdilová

v obch. spol. Capitol Legal Group s. r. o.,

Bratislava, zastúpenej Mgr. Rastislavom

Hanulákom

Mgr. Lenka Gregová

u JUDr. Patrika Holinga, Košice

Mgr. Jana Hamarová

u JUDr. Pavla Malicha, Bratislava

JUDr. Petra Hatalová

u JUDr. Milana Križalkoviča, Spišská N. Ves

Mgr. Tomáš Hauptvogel

u JUDr. Milana Banasa, Bratislava

Mgr. Miroslav Hloben

u JUDr. Dagmar Malaschitzovej, Bratislava

Mgr. Katarína Hricková

u JUDr. Ing. Ľubomíra Navračiča, Bratislava

Mgr. Drahomíra Hrončeková

u JUDr. Renáty Endrödyovej, Lučenec

Mgr. Peter Jakubík

u JUDr. Jána Derevaníka, Michalovce

Mgr. Martin Jung

u JUDr. Marka Polakoviča, Bratislava

Mgr. Miroslav Jurika

u Mgr. Tomáša Dohála, Trenčianska Turná

Mgr. Michaela Kalová

u Mgr. Renáty Dobrovodskej, Bratislava

Mgr. Ivan Kisely

v obch. spol. Allen & Overy Bratislava, s. r. o.,

zast. JUDr. Igorom Pálkom

Mgr. Stanislava Košťalová

v AK VALAŠIK & PARTNERS, s. r. o., Bratislava, zast. JUDr. Matejom Valašikom

Mgr. Katarína Krajčiová
u JUDr. Ing. Ľubomíra Navračiča, Bratislava

Mgr. Tatiana Kubačková
v obch. spoločnosti POHANKA & PARTNERS s. r. o., Dolný Kubín, zastúpenej JUDr. Ivanom Pohankom

Mgr. Natália Kulíková
u JUDr. Jozefa Tuhovčáka, Bratislava

Mgr. Ľubica Liptáková
v obch. spol. Squire Sanders s. r. o., Bratislava, zast. Mgr. Juliánom Juhászom

Mgr. Peter Miššik
v AK BIZOŇ & PARTNERS, s. r. o., Bratislava

Mgr. Michal Molnár
u JUDr. Róberta Šimka, Bratislava

Mgr. Peter Odehnal
u JUDr. Jozefa Caka, Trnava

Mgr. Lucia Palková
u Mgr. Petra Vetráka, Bratislava

JUDr. Regina Palková
u prof. JUDr. Jozefa Suchožu, DrSc., Košice

Mgr. Darina Pavlú
u JUDr. Dominika Okenicu, Bratislava

JUDr. Jana Pavkiová
u JUDr. Silvia Bolečka, PhD., Ban. Bystrica

Mgr. Eva Pavlovičová
u JUDr. Miroslava Pekára, Bratislava

JUDr. Ing. Barbora Popelková
u Mgr. Tomáša Szaba, Bratislava

Mgr. Lukáš Radoský
u JUDr. Daniely Surkošovej, Bratislava

Mgr. Oľga Rosulegová
u JUDr. Vladimíra Mitra, Bratislava

Mgr. Martina Sabová
u JUDr. Róberta Kováčika, Bratislava

Mgr. Terézia Sedláková
v obch. spol. ADVOKÁTI s. r. o., Bratislava, zast. Mgr. Jánom Buocikom

Mgr. Zuzana Sláviková
v obch. spol. NH Hager-Lapšanský s. r. o., Bratislava, zast. Mag. B. Hagerom, LL.M.

Mgr. Anna Stančáková
u prof. JUDr. Petra Vojčíka, CSc., Košice

Mgr. Ivana Svítková
u JUDr. Imricha Vasilá, Bratislava

JUDr. Vladimír Šalamún
u JUDr. Petra Tonhausera, Banská Bystrica

Mgr. Valéria Šimanská
u JUDr. Tomáša Stoklasu, Nitra

JUDr. Michal Šimunič
u JUDr. Kataríny Čechovej, Bratislava

JUDr. Martin Špak
u JUDr. Miloša Taragela, Spišská Nová Ves

Mgr. Petra Stareková
v obch. spol. Aequitas, s. r. o., Ban. Bystrica, zast. JUDr. Romanom Fogtom

Mgr. Elena Štefancíková
u JUDr. Milana Štúrika, Martin

JUDr. Ľubomír Šteško
u JUDr. Silvia Bolečka, PhD., Ban. Bystrica

Mgr. Martina Tačárová
u JUDr. Štefana Bugalu, Trnava

Mgr. Martina Vaculčíková
v Advokátskej kancelárii TOMÁŠ KUŠNÍR, s. r. o., Bratislava, zast. JUDr. Tomášom Kušnírom

Mgr. Zuzana Valúchová
v Advokátskej kancelárii Kubík, Kováčik a partneri, s. r. o., Bratislava, zast. JUDr. Petrom Kubíkom

Mgr. Vladimír Varga
u JUDr. Jána Kizivata, Michalovce

Mgr. Bálint Világi
u Mgr. Adriana Šándorčína, Bratislava

Mgr. Miroslava Zaujecová
v obch. spol. VRBA & PARTNERS, s. r. o., Bratislava, zast. JUDr. Brankom Vrbom

Mgr. Zuzana Žabková
u JUDr. Davida Soukeníka, Bratislava

■ Zmeny v zozname advokátskych koncipientov:

Mgr. Monika Bartošová od 1. 1. 2008 v Advokátskej kancelárii JUDr. Andrea Havelková, s. r. o., Žilina

Mgr. Alexander Bröstl od 1. 2. 2008 u JUDr. Tomáša Illeša, Košice

Mgr. Ján Buroci od 1. 2. 2008 u JUDr. Pavla Hovana, Spišská Nová Ves

Mgr. Branislav Bušo od 1. 1. 2008 v obch. spol. Capitol Legal Group s. r. o., Bratislava, zast. Mgr. Rastislavom Hanulákom

Mgr. Martina Ďuriačová od 1. 1. 2008 v obch. spol. Rödl & Partner Advokáti, s. r. o., Bratislava, zast. JUDr. M. Tóthom, MBA.

Mgr. Karol Fajnor od 1. 1. 2008 u JUDr. Kataríny Kalovej, Bratislava

JUDr. Milan Ficek od 1. 2. 2008 u JUDr. Gabriela Almášiho, Bratislava

Mgr. Dagmara Friedmannová od 1. 1. 2008 u JUDr. Ondreja Matejku, Bratislava

Mgr. Ondrej Gajdošech od 1. 1. 2008 u JUDr. Romana Goreja, Košice

Mgr. Daniela Hanáková od 15. 1. 2008 v obch. spol. VETRÁK & PARTNERS, s. r. o., Bratislava, zast. Mgr. Petrom Vetrákom

Mgr. Štefan Holý od 21. 12. 2007 u JUDr. Jozefa Vozára, CSc., Bratislava

Mgr. Igor Hrdlík od 15. 1. 2008 v obch. spol. VETRÁK & PARTNERS, s. r. o., Bratislava, zast. Mgr. Petrom Vetrákom

Mgr. Martin Hric od 15. 1. 2008 v obch. spol. VETRÁK & PARTNERS, s. r. o., Bratislava, zast. Mgr. Petrom Vetrákom

Mgr. Štefan Jakab od 1. 2. 2008 u JUDr. Klaudie Azariovnej, Košice

JUDr. Adriána Jasová od 1. 2. 2008 v GARANT PARTNER LEGAL s. r. o., Bratislava, zast. JUDr. Petrom Haňdiakom

Mgr. Radim Komka od 1. 2. 2008 u JUDr. Františka Komku, Prešov

JUDr. Jaroslav Klátik od 10. 1. 2008 v obch. spol. GABE-BB, s. r. o., Ban. Bystrica, zast. JUDr. Gabrielou Matuškovou, PhD.

Mgr. Adam Konrád od 1. 1. 2008 v obch. spol. Rödl & Partner Advokáti, s. r. o., Bratislava, zast. JUDr. M. Tóthom, MBA.

Mgr. Martin Koreň od 12. 1. 2008 v obch. spol. RASLEGAL, s. r. o., Bratislava, zast. Mgr. Slavomírom Rabatinom

Mgr. Petra Marková od 1. 1. 2008 v obch. spol. Rödl & Partner Advokáti, s. r. o., Bratislava, zast. JUDr. M. Tóthom, MBA.

JUDr. Ing. Štefan Neszméry od 11. 2. 2008 u JUDr. Zsolta Hodosiho, Dunajská Streda

Mgr. Milena Nosková od 11. 2. 2008 v AK Studio Legale, s. r. o., Bratislava, zast. Mgr. Jozefom Obertom

Mgr. Peter Paulinský od 5. 12. 2007 u JUDr. Jany Bajuzíkovej, Michalovce

Mgr. Veronika Pleváková od 4. 2. 2008 u JUDr. Štefana Jurča, PhD., Bratislava

Mgr. Katarína Poliaková od 1. 2. 2008 v obch. spol. WERNER & PARTNERS, s. r. o., Bratislava, zast. Mgr. Petrom Mikletičom

JUDr. Michal Reken od 15. 2. 2008 v AK ECKER-KÁN & PARTNERS, s. r. o., Bratislava, zast. JUDr. Vladimírom Kánom

Mgr. Michaela Ružbárska od 1. 2. 2008 v obchodnej spoločnosti ARS IURIS Slovakia spol. s. r. o., Bratislava, zast. JUDr. Katarínou Mihálikovou

Mgr. Ondrej Sochor od 10. 1. 2008 v obch. spol. GABE-BB, s. r. o., Ban. Bystrica, zast. JUDr. Gabrielou Matuškovou, PhD.

Mgr. Ján Ščury od 1. 1. 2008 u JUDr. Milana Banasa, Bratislava

Mgr. Paulína Tibenská od 15. 1. 2008 v obch. spol. VETRÁK & PARTNERS, s. r. o., Bratislava, zast. Mgr. Petrom Vetrákom

Mgr. Michal Žiaran od 1. 2. 2008 v AK Chalková & Partners, s. r. o., Bratislava, zast. JUDr. Katarínou Chalkovou

Mgr. Jana Žitníková od 10. 1. 2008 v obch. spol. GABE-BB, s. r. o., Ban. Bystrica, zast. JUDr. Gabrielou Matuškovou, PhD.

■ Zo zoznamu advokátskych koncipientov boli vyčiarknutí v dôsledku skončenia pracovného pomeru u advokáta:

Mgr. Lucia Adamcová
v obch. spol. TOMÁŠ KUŠNÍR, s. r. o., Bratislava, zast. JUDr. Tomášom Kušnírom

Mgr. Tomáš Adamec
u JUDr. Vlasty Škovranovej, Spišská N. Ves

Mgr. Kristína Aschenbrennerová
u JUDr. G. Matuškovej, PhD., Ban. Bystrica

Mgr. Simona Bubniaková
u JUDr. Pavla Bubniaka, Banská Bystrica

JUDr. Marián Čura

u JUDr. Petra Petka, Prešov

Mgr. Slavomír Dolinský

u JUDr. Františka Sabola

JUDr. Daniela Džupová

u JUDr. Igora Raába, Košice

Mgr. Peter Gallo

u JUDr. Ladislava Csáka, Rožňava

JUDr. Nicol Hlaváčiková

u JUDr. Márie Grochovej, Košice

Mgr. Naďa Hlavačková

u JUDr. Evy Červeňanskej, Bratislava

Mgr. Lucia Holubová

u JUDr. Dagmar Zukalovej, Bratislava

Mgr. Michaela Horeličanová

v obch. spol. AK JUDr. Andrea Vasiľová,

s. r. o., Bratislava, zastúpenej JUDr. An-

dreou Vasiľovou

JUDr. Patrik Horniak

u JUDr. Martina Kanása, Nitra

Mgr. Michaela Kačengová

u JUDr. Milana Križalkoviča, Spišská N. Ves

Mgr. Ildikó Kázmérová

u JUDr. Petra Pandyho, Kráľovský Chlmec

Mgr. Sergii Klochko

u Mgr. Petra Vetráka, Bratislava

Mgr. Jana Kostrabová

u JUDr. Pavla Nechalú, Bratislava

JUDr. Peter Lysina

u JUDr. Pavla Nechalú, Bratislava

Mgr. Ivan Magát

u JUDr. Miloslava Šimkoviča, Bratislava

Mgr. Petra Mareňčíková

u Mgr. Zuzany Zlámalovej, Bratislava

Mgr. Martina Maruščáková

u JUDr. Dušana Maruščáka, Stropkov

Mgr. Lenka Marušicová

u JUDr. Martina Fritza, Bratislava

Mgr. Pavol Mazúr

u JUDr. Petra Mihaldú, Bratislava

Mgr. Petra Moravčíková

u Mgr. Radovana Hrádeka, Bratislava

Mgr. Daniela Nováková

u JUDr. Ondreja Škodlera, Bratislava

Mgr. Katarína Onderišinová

u JUDr. Marcela Dolobáča, Košice

Mgr. Daniel Paľko

u JUDr. Miroslava Pavelku, Bratislava

JUDr. Eva Pavelková

u JUDr. Michala Luknára, Bratislava

JUDr. Lucia Podracká

v AK URBÁNI, s. r. o., Banská Bystrica

JUDr. René Pucher

u JUDr. Bernarda Ondrejku, Bratislava

Mgr. Alexandra Röhmanová

u JUDr. Pavla Nechalú, Bratislava

Mgr. Peter Serina

u JUDr. Igora Novotného, Bratislava

Mgr. Anna Šimková

u JUDr. Antona Širgela, Lučenec

JUDr. Jaroslav Škapinec

u JUDr. Jozefa Horáka, Košice

Mgr. Ingrid Šoltéssová

u JUDr. Zuzany Šoltésovej, Komárno

Mgr. Marek Tarda

u JUDr. Petra Mihaldú, Bratislava

JUDr. Peter Weis

u prof. JUDr. Petra Vojčíka, CSc., Košice

■ **Výkon koncipientскеj praxe má pozastavený podľa § 62 ods. 2 písm. c, § 63 ods. 2 a § 8 ods. 2 písm. b zákona o advokácii:**

JUDr. Ing. Ján Bišto

u JUDr. Petra Turoka, Košice

- od 25. 3. 2008

Spracovala: Danica Ježová

INZERCIA

sa v elektronickej verzii nezobrazuje

INZERCIA
sa v elektronickej verzii nezobrazuje

Ako to bolo so zákonom o advokácii (O prijatí nového zákona o advokácii v roku 1990)

JUDr. Anton Blaha

V detstve sme sa na naše netrpezlivé otázky, kedy príde Mikuláš tešili na odpovede rodičov: „Ešte dva, trikrát alebo toľko a toľkokrát sa vyspíš a už príde Mikuláš.“

Takto voľnejšie začínam moje spomienky na nanajvýš aktuálnu a profesionálnu tému, aby som svoj návrat do histórie urobil prijaiteľnejší a čitateľnejší. Skutočným ťažiskom tohto textu je však spomienka na vzrušené obdobie záveru roka 1989 a prvej polovice roka 1990, keď sa rodili a realizovali, či z našich hláv na papier materializovali prvé predstavy nového zákona o súkromnej advokácii.

Ak by som to veľmi zjednodušene reprodukoval, nový zákon o advokácii sa začal rodiť, budovať či formovať v hoteli Devín. Spomínam si, že jedno nedeľné popoludnie mi zazvonil doma telefón a ozval sa kolega Zolo Ludik, ktorý mi oznámil, že spolu s Lacom Udvarosom sa stretli s rakúskymi kolegami v kaviarni bratislavského hotela Devín a debatujú o novom advokátskom zákone u nás. Považoval som za povinnosť zúčastniť sa na tomto stretnutí, pretože som bol predsedom vtedajšieho Ústredia slovenskej advokácie. Na objasnenie mladším kolegom, bol to za-

strešujúci orgán advokátskych poradní. V tom čase sa o otázkach prechodu na súkromnú advokáciu diskutovalo vo všetkých advokátskych poradniach, do ktorých sa združovali advokáti v každom okrese. Spomínané stretnutie sa odohralo začiatkom decembra 1989.

Rakúski kolegovia nás informovali o fungovaní advokácie u nich, o postavení advokátov, o ich príjmoch a my sme ich so záujmom počúvali. Ešte raz sme sa stretli, opäť v hoteli Devín a k rovnakej téme: Ako pripraviť a položiť základy nového privátneho výkonu nášho advokátskeho povolania. Tieto stretnutia mi pripomínali návraty k roku 1968, keď sme s Dr. Telekom a Dr. Hrazdírom, vtedajšími predstaviteľmi československej advokácie v Prahe, nesmeli nastoľovať tému o možnostiach súkromného výkonu advokátskeho povolania, ktorá v tom čase taktiež rezonovala intenzívne medzi advokátmi. August 1968 a následná normalizácia však rýchlo tieto témy tabuizovali a odsunuli na desaťročia do archívu.

Možno teda konštatovať, že prvé kroky našej súkromnej praxe sa začali v kaviarni hotela Devín zásluhou našich dvoch spomínaných kolegov i rakúskych advokátov, ktorých mená som si, žiaľ, nezaznamenal. Bezpochyby si zasľúžia našu vďačnosť. Ich prostredníctvom sme sa dostali do kontaktu s predsedom rakúskej komory advokátov Dr. Schuppichom, dôstojným reprezentantom rakúskych kolegov, kedykoľvek ochotným nám pomôcť. Poskytol nám dobré rady i rakúsku právnu úpravu advokácie, ktorú sme si preložili a použili pri tvorbe nášho nového zákona. Takto vyzbrojení sme odchádzali aj na celoslovenskú konferenciu advokátov, ktorá sa uskutočnila 17. a 18. januára 1990 v Banskej Bystrici. Aby plastickejšie vystúpilo na povrch, za akých rozdielnych okolností sa naša konferencia uskutočnila, krátkym exkurzom sa vrátim k poslednej konferencii advokátov 25. novembra 1985, kde ma zvolili za predsedu Ústredia slovenskej advokácie. Vtedy orgány advokácie volilo 47 zo stanoveného počtu 48 delegátov (jeden bol neprítomný) z celkového počtu asi 230 advokátov. Zdalo sa mi to nespravodlivé a navrhol som, aby sa na novej konferencii v januári 1990 zúčastnili všetci advokáti. Išlo totiž o historické rozhodovanie, ku ktorému mali právo a povinnosť vyjadriť sa všetci kolegovia, či už boli zvolení za delegátov alebo nie. Týmto návrhom som sledoval, aby rokovanie bolo demokratické a aby bol využitý potenciál každého z nás. Môj návrh predsedníctvo jednotymseľne schválilo a v takom zložení sa konferencia aj skutočne konala, prvýkrát v novodobej histórii.

Problémy, ktorými sa spomínaná januárová konferencia advokátov zaoberala, stáli za to. Ťažiskovou otázkou bolo rozhodovanie o prechode na súkromnú advokáciu a voľby nových orgánov.

Diskusia sa sústredila najskôr na zloženie nového vedenia advokácie. Považovali sme za správne, aby nové orgány, ktoré budú mať dôveru pléna, prevzali na seba aj nové úlohy, ktorými ich poverí slovenské snemovanie advokátov. Myslím, že sa na ňom zúčastnili všetci advokáti, až na nepatrné výnimky. Až po voľbách nových orgánov sme sa zamerali na problematiku prechodu na súkromnú advokáciu. Z hľadiska personálneho obsadenia sa naj-

viac diskutovalo o mojej osobe. Proti mojej kandidatúre vystúpil jeden kolega. Na moju obranu sa postavili viacerí radoví advokáti, ktorí poukázali na zmeny v postavení advokátov i advokácie od zvolenia nového vedenia advokácie v novembri 1986, čo mi dáva aj dnes pocit profesionálneho zadosťučinenia. Počas večerného posedenia sa mi priznala mladá kolegyňa, že aj ona mala vystúpiť proti mne z iniciatívy nášho bývalého kolegu, ktorý pracoval v popredných justičných funkciách a chcel sa zrejme súčasne nechať zvoliť za predsedu advokátov. Našťastie, plénum prehládlo tento zámer a po vzrušenom úvode a voľbách sme sa všetci sústredili na náročný program, ktorý nás očakával. Od celého pléna dostalo celé navrhnuté vedenie advokácie ako i ja plnú dôveru.

Druhý bod programu – prechod na súkromnú advokáciu – schválilo opäť celé plénum. Proti hlasoval len jediný advokát, Dr. Jozef Földeš. Skôr narodení advokáti jeho meno určite poznajú. Asi mi odpustí z advokátskeho neba, že som uviedol jeho meno. Vtedy bol najstarší z nás, považovaný za uznávaného, vynikajúceho odborníka na civilné právo, všeobecne rešpektovaný aj v celoštátnych spoločných orgánoch s českými advokátmi. Ešte dlho som sa s ním po tejto konferencii stretával, ale nemal som odvahu, alebo nebola na to vhodná príležitosť, aby som sa opýtal na vysvetlenie jeho zamietavého stanoviska k prijatiu nového zákona o súkromnej advokácii. Zostane to asi navždy záhadou.

Samozrejme, najťažšie bolo obsahovo naformulovať novú chartu advokátov. Konferencia na návrh Dr. Ábelovského nám poskytla príliš krátky čas na jej prípravu. Nešomrali sme, veď sme robili na svojom novom dome, na svojom lepšom postavení. Medzi tými, na ktorých si po takmer dvoch desaťročiach spomínam, že sa intenzívne podieľali na tvorbe návrhu zákona, boli Dr. Bušová, Dr. Brázdil, Dr. Ludik, Dr. Bereseký, Dr. Erben, Dr. Zelenay, Dr. Divko, Dr. Fuchs, Dr. Naništa, Dr. Udvaros, Dr. Vargic, Dr. Ferčák, Dr. Vavráč, Dr. Friedl, Dr. Žilinčan, Dr. Ježík, Dr. Ikrényi, Dr. Smetana, Dr. Földeš a ďalší. Komisii predsedal Dr. Detvai. V ekonomickej komisii, ktorú viedol Dr. Vargic, pracovali ďalší kolegovia. Zúčastňoval som sa na práci v oboch komisiách z titulu mojej funkcie a vynaložil som všetky svoje schopnosti, aby bol návrh nového zákona pripravený, ale aj ďalšími legislatívnymi orgánmi prijatý a neskôr schválený. Ako zdroj pre našu prácu sme použili naše predfebruárové advokátske normy i zahraničné advokátske poriadky, medzi inými i rakúsky a nemecký, ktoré sme mali dostupné. Prvýkrát sme v legislatívnych prácach predbehli našich českých kolegov, preto sme ich verziu nemohli použiť. Po dokončení nášho návrhu sme účinne s českými kolegami spolupracovali a koordinovali svoje úsilie. Už na prelome januára a februára sme mali skutočne k dispozícii prvý návrh, ktorý sme postúpili na pracovné pripomienkovanie a ďalej ho dopracovávali. Je namieste poďakovať sa aj touto formou všetkým kolegom, ktorí sa na tejto náročnej a odbornej činnosti podieľali. Mnohí z nich sú ešte stále činní v advokácii a patria aj dnes k popredným advokátom.

Ťažko hovoriť o obsahových otázkach podrobne, mnohých by to asi aj nudilo. Môžem len spomenúť priority, ktorými sme sa riadili predovšetkým:

- zrušiť dovtedajší neúnosný výkon advokácie vrátane vylúčenia politického a štátneho vplyvu na obhajobu a právne zastupovanie,
- zaviesť súkromný výkon advokácie na princípoch nezávislosti a samosprávy,
- usporiadať vzťahy advokátov k súkromnému podnikaniu a k podnikovým právnikom,
- zabezpečiť urýchlené schválenie návrhu nového zákona o advokácii.

V prípade prvých troch princípov sa vyžadovali skôr odborné a diplomatické schopnosti, ako ich presadiť navonok. Objavili sa problémy s bývalými podnikovými právnikmi, ktorí sa menili na komerčných, a presadzovali, aby náš nový zákon bol prijatý spoločne s nimi. To by si vyžiadalo dlhší čas, pretože podnikoví právnici nezačali ešte na svojom návrhu pracovať a my sme mali už hotovú legislatívnu verziu. Ďalším dôvodom nášho odmietavého stanoviska k spoločnému postupu bola skutočnosť, že u advokátov išlo o jediný výkon povolania, kým oni svoju právnickú prax realizovali spravidla popri svojom zamestnaní v bývalých štátnych podnikoch a úradoch. Zavážilo aj to, že podnikoví právnici sa celkom prirodzene obávali obhajoby v trestných veciach i zastupovania v rodinných veciach, lebo tieto druhy agendy nepraktizovali. Napokon sa nám podarilo presadiť prijatie zákonov osobitne pre advokátov a pre komerčných právnikov. Tento postup podporil vtedajší minister spravodlivosti Dr. Ladislav Košťa a predseda najvyššieho súdu prof. Karol Plank. V našom zákone sme sa však otvorili aj podnikovým právnikom. Do § 44 návrhu bol včlenený text, že kto z podnikových alebo iných právnikov do dvoch rokov od nadobudnutia účinnosti tohto zákona požiada o zápis do zoznamu advokátov, započíta sa mu predchádzajúca prax do predpísanej advokátskej praxe.

Keď sa vrátim k tomuto náročnému obdobiu i spomínanému problému, obávali sme sa, že príchod Mikuláša pre nás advokátov, ktorý som symbolicky spomínal v úvode týchto spomienok, sa nám vzdiali o ďalšie roky a že nový zákon nebude včas schválený. Tendencie oddialiť prijatie nového zákona o advokácii trvali aj počas rokovania v slovenskom parlamente, na ktorom som sa zúčastnil s Dr. Erbenom, najmä zásluhou vplyvu podnikových právnikov, ku ktorým sa svojim nešťastným pôsobením pridal i náš spomínaný bývalý kolega v dôležitých štátnych funkciách. Šťastie i koordinované úsilie všetkých advokátov stáli na našej strane. Kto mohol, pomáhal. Dnes už tieto problémy medzi advokátmi a bývalými podnikovými, resp. komerčnými právnikmi nerezonujú, zabudli sme na ne a spoločne, ako kolegovia, dobre fungujeme.

Zložito sme sa vysporiadávali aj s ďalším problémom. Vláda vydala 27. novembra 1987 nariadenie o predaji tovaru a poskytovaní iných služieb občanmi. Na základe tohto nariadenia vydávali bývalé územné orgány štátnej moci a správy (národné výbory) povolenie právnikom na zastupovanie občanov a organizácií aj v oblasti právnych služieb. Išlo o „licencie“ bez skúšok, koncipientskej praxe, bez akýchkoľvek záruk, len tak na divoko. Aj toto nebezpečenstvo sa nám podarilo zažehnať najmä presadením znenia § 1 návrhu, podľa ktorého „advokátske povolanie je slobodné povolanie, ktoré možno vykonávať len podľa tohto zákona“. Návrh neumožňoval vykonávať advokáciu popri zamestnaní a ani oprávnenie bývalým národným výborom vydávať rôznym právnikom licencie na poskytovanie právnej pomoci formou právnej služby. Návrh zákona schválila legislatívna rada a neskôr dňa 13. apríla 1990 vláda, ktorú viedol prof. Milan Čič. Slovenská národná rada ho prerokovala 27. apríla 1990. Úvodné slovo za vládu predniesol minister spravodlivosti Dr. Košťa. Zaznamenal som si z jeho vystúpenia najmä túto časť odôvodnenia: „Navrhovaný zákon sprístupňuje advokátske povolanie všetkým, ktorí spĺňajú príslušné predpoklady, najmä vedomostné a prax. Dôsledne rešpektuje zásadu, že advokátske povolanie nemožno vykonávať mimo pracovného pomeru alebo inej platenej činnosti okrem zákonných výnimiek.“

Do možnosti vykonávať advokáciu sme zahrnuli profesorov, docentov i vedeckých pracovníkov z dôvodu ich odborných kvalít, ale najmä preto, aby sme ich získali pre podporu nášho legisla-

tívneho návrhu nového zákona o advokácii, čo sa nám aj podarilo. Mnohí z nich úspešne vykonávajú a obohacujú ďalej advokátsku prax.

Poslankyňa Kráľová predniesla k návrhu úvodné slovo. V diskusii vystúpili poslanci E. Granec, M. Krchníková, E. Baranyi, J. Prokeš a P. Briestenský. Všetci návrh podporili.

V zasadacej miestnosti bolo prítomných 116 poslancov. Za návrh hlasovalo 105 poslancov, 5 hlasov bolo proti a hlasovania sa zdržalo 6 poslancov. Výrok predsedajúceho na rokovaní SNR dňa 27. apríla 1990 „zistujem, že Slovenská národná rada väčšinou hlasov schválila návrh zákona o advokácii“ mi doteraz znie ako Suchoňova alebo Mozartova hudba. Správa rovnako nádejne znela všetkým kolegom, ktorí na túto zmenu roky túžobne čakali, aj tým, ktorí na jej podobe obetavo pracovali. Všetci sme si mohli vtedy spomenúť na to rodičovské: Ešte sa pár dní vyspíš a Mikuláš príde. Nebolo to niekoľko dní. Bolo to niekoľko rokov, ale Mikuláš pre nás advokátov v podobe prijatia nového advokátskeho zákona skutočne prišiel. ■

Pracovná ponuka v kancelárii SAK

■ Odbor medzinárodných vzťahov

Pozícia: odborný zamestnanec – hlavný pracovný pomer
 Náplň práce:

- sledovanie činnosti Rady advokátskych komôr Európy (CCBE – *Council of Bars and Law Societies of Europe*), spolupráca na príprave stanovísk komory, vyplňanie dotazníkov, príprava podkladov na uverejnenie v *Bulletine slovenskej advokácie*, zabezpečovanie zahraničných služobných ciest, vybavovanie korešpondencie s partnerskými advokátskymi komorami, organizácia podujatí so zahraničným prvkom na Slovensku
- zabezpečovanie vymáhania pohľadávok Slovenskej advokátskej komory

Termín nástupu: ihneď

Mzda: dohodou

Výhody: sídlo v centre mesta, príjemný kolektív, rozširovanie odborných vedomostí a jazykových znalostí

Požadované vzdelanie: ukončené vysokoškolské vzdelanie v odbore právo

Prax: nevyžaduje sa, pozícia je vhodná pre absolventa právnickej fakulty

Požiadavky: aktívna znalosť anglického jazyka slovom a písomom podmienkou, komunikatívnosť, samostatnosť

Kontakt: Mgr. Katarína Marečková
tel.: 02/529 61 236, fax: 02/529 61 554.

Štruktúrovaný životopis v slovenskom aj anglickom jazyku pošlite, prosím, na mareckova@sak.sk.

Šachový turnaj v Bratislave

**Slovenská advokátska komora
a Nadácia slovenskej advokácie**

organizujú v spolupráci s

Najvyšším súdom Slovenskej republiky,
Generálnou prokuratúrou Slovenskej republiky,
Notárskou komorou Slovenskej republiky,
Slovenskou komorou exekútorov
a Šachovým klubom ŠK Slovan Bratislava

Prvý ročník medzinárodného šachového turnaja ADVOKÁT CHESS OPEN BRATISLAVA

pri príležitosti prijatia prvého zákona o advokácii
(č. 132/1990 Zb.)

25. a 26. apríla 2008

v Banketovej sále Hotela Kyjev, Rajsská 2, Bratislava

Hrá sa švajčiarskym systémom na 9 kôl, 15 minút na partiu (pre každého hráča). Turnaj je určený pre advokátov, prokurátorov, sudcov, notárov, exekútorov, resp. iných zástupcov právnických povolání. **Právo účasti majú registrovaní aj neregistrovaní šachisti.**

1. cena: 10 000 Sk 2. cena: 6 000 Sk 3. cena: 3 000 Sk

O poradí rozhoduje počet bodov aj vylepšený Buchholz. V prípade rovnosti bodov ceny sa delia medzi hráčov s rovnakým počtom bodov. Ubytovanie a stravovanie je na vlastné náklady účastníkov. **Bez štartovného poplatku.** Bližšie informácie Vám ochotne poskytne kancelária Slovenskej advokátskej komory (JUDr. Andrej Popovec, tajomník).

Program

piatok 25. apríla

14:00 Slávnostné príhovory hostí
16:00 Prezencia účastníkov a otvorenie turnaja
16:30 1. kolo
17:10 2. kolo
17:50 3. kolo
19:00 Spoločenské posedenie

sobota 26. apríla

10:00 4. kolo
10:40 5. kolo
11:20 6. kolo
12:00 7. kolo
12:40 8. kolo
13:20 9. kolo
14:00 Odovzdanie cien, ukončenie

Prihlášky treba doručiť **najneskôr 23. apríla 2008** na sekretariát kancelárie Slovenskej advokátskej komory, Kolárska 4, Bratislava, tel.: 02/529 61 522, fax: 02/529 61 554, e-mail: office@sak.sk. Prihláška musí obsahovať meno a priezvisko účastníka, dátum narodenia, adresu a kontaktné údaje.

Bulletin slovenskej advokácie

CENNÍK INZERCIE NA ROK 2008

Ceny a rozmery uvedené na schémach platia pre vnútorné strany čísla.

Druhá strana obálky

Vodorovná polovica strany 210 x 147 mm + 3 mm dookola na orez 24 000 Sk

Celá strana 210 x 297 mm + 3 mm dookola na orez 48 000 Sk

Pre 2. stranu obálky nie je rozhodujúca farebnosť inzerátu.

Celostranová inzercia má na 2. strane obálky prednosť pred polstranovou.

Tretia strana obálky – detto ako 2. strana obálky.

Štvrtá strana obálky

Výlučne **celá strana** 210 x 297 mm + 3 mm dookola na orez 72 000 Sk

Pre 4. stranu obálky nie je rozhodujúca farebnosť inzerátu.

Zľavy pri opakovanom obsadení tej istej inzertnej plochy

Opakovaným obsadením sa rozumie **vopred** ohlásený počet, veľkosť, farebnosť a umiestnenie inzerátu. Samotný obsah sa pritom môže meniť, ak inzerent dodáva definitívne spracovaný tlačový podklad. Za opakovanie sa považuje **aj znovuobjednanie toho istého inzerátu** do nasledujúceho čísla, aj keď bolo ohlásené dodatočne; zľava za prvé uverejnenie sa započíta.

2 uverejnenia 5 %

3 uverejnenia 10 %

4 a viac uverejnení 15 %

Vkladaná inzercia – 3 Sk/kus

Ide o distribúciu **inzerentom dodaných tlačovín** spolu s bulletinom. Maximálna veľkosť je formát A4.

Riadková inzercia sa neuverejňuje. Výnimkou sú žiadosti o zamestnanie advokátskych koncipientov a praktikantov, ktoré sú zverejňované a praktikantov, ktoré sú zverejňované v samostatnej kapitole čísla zadarmo.

Špeciálny inzerát výlučne pre advokátov, advokátske kancelárie a firmy, ktorého účelom **je ponuka práce pre koncipienta/koncipientku**, má jednotnú úpravu, rozmer štvrtiny strany (kvadrant), sa zverejňuje za režijnú cenu 500 Sk.

Harmonogram

číslo	podklady	vychádza
4	3. 4.	21. 4.
5	29. 4.	19. 5.
6	29. 5.	16. 6.
7-8	26. 6.	14. 7.
9	31. 7.	22. 9.
10	25. 9.	13. 10.
11	23. 10.	10. 11.
12	27. 11.	15. 12.

Podklady

Podklady inzerátu sa prijímajú výlučne v elektronickej podobe, definitívne spracované pre tlač vo formátoch PS, EPS, PDF, JPG, TIF... Musia spĺňať technické parametre na požadovanú kvalitu tlače (nedegradované fotografie s rozlíšením cca 300 dpi, farebnosť v CMYKu, texty v krivkách a pod.). Pri osobitnej požiadavke na vernosť reprodukcie musí inzerent dodať nátláčok inzerátu v skutočnej veľkosti. Materiál na vkladajúcu inzerciu si zabezpečí inzerent sám a doručí ho priamo do firmy, ktorá finalizuje bulletin. Inzerent zodpovedá za obsah inzerátu i za kvalitu dodaných podkladov.

Ceny sú uvedené bez DPH 19 %.

Štvrtina strany
– kvadrant
88 x 128 mm
(š x v)

čb 5 000 Sk
cmyk 9 000 Sk

Štvrtina strany – vodorovný pás
180 x 62 mm (š x v)

čb 5 000 Sk
cmyk 9 000 Sk

Vodorovná
polovica strany
spadavka
210 x 147 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 11 000 Sk
cmyk 19 800 Sk

Vodorovná
polovica strany
zrkadlo
180 x 128 mm
(š x v)

čb 10 000 Sk
cmyk 18 000 Sk

Zvislá
polovica strany
zrkadlo
88 x 260 mm
(š x v)

čb 10 000 Sk
cmyk 18 000 Sk

Zvislá
polovica strany
spadavka
103 x 297 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 11 000 Sk
cmyk 19 800 Sk

Celá strana
zrkadlo
210 x 297 mm
(š x v)

čb 20 000 Sk
cmyk 36 000 Sk

Celá strana
spadavka
210 x 297 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 22 000 Sk
cmyk 39 600 Sk

bulletin slovenskej advokácie

Mesačník Slovenskej advokátskej komory
Vychádza desať ráz do roka
(8 riadnych čísel a dve dvojčísľa)
Náklad 5 200 ks

Redakčná rada:

JUDr. Jozef Brázdil (predseda)

JUDr. Ing. Imrich Flassik (podpredseda)

Mgr. Marek Benedik

doc. JUDr. Milan Ďurica, PhD.

JUDr. Zuzana Ďurišová

JUDr. Roman Hošovský

JUDr. Ondrej Mularčík

prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.

JUDr. Alexander Škrinár, CSc.

JUDr. Marek Števec, PhD.

Mgr. Roman Toman, PhD.

JUDr. Andrea Tomlainová, PhD.

prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.

Výkonná redaktorka:

PhDr. Nad'a Ondrišová, ondrisova@sak.sk

tel.: 02/5296 1236

Administrácia:

PhDr. Edita Tyrolerová, tyrolerova@sak.sk

tel.: 02/5296 1556

Sídlo redakcie:

SAK, Kolárska 4, 813 42 Bratislava

tel.: 02/5296 1556, 5296 1236

fax: 02/5296 1554, 5292 4056

Vizuálna koncepcia a grafická úprava:

Ing. Ladislav Blecha

Predtlačová príprava:

Helondia, s. r. o., Bratislava

Tlač:

Print Hall, s. r. o., Bratislava

Objednávky bulletinu a inzercie:

Kancelária SAK

Kolárska 4, 813 42 Bratislava

fax: 02/5292 4056, 5296 1554

reg. č. MK SR: 1212/95

ISSN 1335-1079

Uzávierka odbornej časti: 19. 3. 2008

Uzávierka redakčnej časti: 1. 4. 2008

Toto číslo vyšlo 21. 4. 2008

Foto na obálke: Vlkolíneček (www.fotolia.com)

Pokyny pre autorov odborných článkov

1. Do redakcie treba poslať rukopis v elektronickej podobe.
2. Treba uviesť meno a priezvisko autora (autorov), vedecké a akademické hodnosti, povolanie, adresu pracoviska a trvalého bydliska, rodné číslo, kontakty (telefónne číslo, e-mailovú adresu).
3. Titulok príspevku má byť krátky, vecný, výstižný. Pri dlhších príspevkoch sa odporúča krátky úvod (perex) objasňujúci výber témy. Dlhý text je vhodné členiť medzitulkami.
4. V texte treba dôsledne dbať na presnú identifikáciu osôb a inštitúcií. U osôb nasleduje po akademických tituloch meno a priezvisko, v prípade potreby i vedecká hodnosť. Ak nie je známy slovenský prepis zahraničných hodností alebo ich uvedenie nie je podstatné vzhľadom na informačnú a protokolárnu potrebu, tak ich možno vynechať. Názvy zahraničných a medzinárodných inštitúcií sa uvádzajú v plnom pôvodnom názve (prípadne so skratkou v zátvorke). Ak existuje zaužívaný slovenský prepis, treba ho dôsledne používať, inak je potrebný čo najpresnejší preklad do slovenčiny.
5. Poznámky v texte treba označovať číslom bez zátvorčky a bez bodky. Pri citovaní bibliografických údajov treba dodržať nasledovnú schému:
Priezvisko1, M. – Priezvisko2, M.: **Názov diela. Prípadný podtitul.** Miesto vydania : Vydavateľ, ROK, s. XY.
6. Autor pripojí krátku **anotáciu** v rozsahu do 600 znakov vrátane medzier, v ktorej zhrnie problematiku článku, svoje stanoviská a vývody. Redakcia zabezpečí preklad anotácie do angličtiny a nemčiny.
7. Autor tiež napíše **stručnú informáciu** o svojom aktuálnom odbornom pôsobení a prípadne o iných skutočnostiach, ktoré považuje za dôležité v súvislosti s obsahom článku. Táto informácia bude uverejnená na prvej strane príspevku v graficky odčlenenej plôške.
8. Maximálny odporúčaný rozsah odborného článku je 34 000 znakov vrátane medzier, čo zodpovedá cca 6 stranám v bulletine. Maximálny odporúčaný rozsah recenzie, poznámky, správy z podujatia, úvahy na aktuálnu tému a pod. je 4 500 znakov vrátane medzier.
9. O zaradení príspevku do konkrétneho čísla a výške autorského honoráru rozhoduje redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie. Vyslovuje sa k obsahu a forme spracovania príspevku, prípadne konzultuje s autorom možné úpravy a doplnky. Môže požiadať autora o skrátenie príspevku alebo rozdeliť dlhý článok do viacerých čísiel. Vyhradzuje si tiež právo uverejniť svoj kolektívny názor k publikovanému príspevku.
10. Redakcia bulletinu si vyhradzuje právo upraviť názov príspevku, medzitulky, vykonať v rukopise potrebné štylistické, jazykové a technické úpravy.
11. Tesne pred publikovaním dostane autor svoj príspevok na odsúhlasenie redakčných zásahov a na prípadné doplnenie a aktualizáciu. Autorizovaný príspevok sa uverejní bez ďalších redakčných zásahov.
12. Príspevky sa uverejňujú na základe písomného súhlasu autorov na osobitnom redakčnom formulári. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.

bulletin slovenskej advokácie

VYDÁVA SLOVENSKÁ ADVOKÁTSKA KOMORA